

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน พุทธศักราช 2568

1

Thepsatri Rajabhat University
Educational Journal

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ISSN : 3088-1862 (Online)

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University Educational Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน/ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น องค์ความรู้ และข้อเสนอทางวิชาการ จากคณาจารย์และนักวิชาการด้านการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ องค์ความรู้และยกระดับคุณภาพทางวิชาการสู่สาธารณะ

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณบดีคณะครุศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิทย์ บุญส่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ้แสงทอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น

กองบรรณาธิการ:

หน่วยงานภายใน: รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม

รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ เนื่องอุดม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี เทียมดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรัฐ ศิระวรกุล

อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร

อาจารย์ ดร.สรชัย ชูชีพ

หน่วยงานภายนอก:	ศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
	รองศาสตราจารย์ ดร.นатыา ปิรันธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
	รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
	รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบวงส์ ชื่นสมบัติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิณ งามพิริยะกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	ดร.นันทิยา ทองหล่อ	โรงเรียนโคกล่าพานวิทยา
	ดร.ปฏิพัฒน์ บุญรักษ	โรงเรียนบ้านหนองโสน
	ดร.ปรัชญวรรณ วนานันท์	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
	พระมหาธีรวิทย์ พันธุ์ศรี, ดร.	วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัย
		มหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

เหรียญกอกบรณาธิการวารสาร: อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

เลขานุการวารสาร: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปริญญากุญจน์ ใจสอาด

สำนักงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-313-8785

E-mail: education.hstru@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมฟุ้ง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธินิรากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ มุสิกะเจริญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ นิมิตลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวณีน งามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนพล ชื่นคำ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจน์ ฤชา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณพร ขาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพทุธบาท
16. ดร.ปวิพัฒน์ บุญรักษ์	โรงเรียนบ้านหนองโสน จังหวัดพิจิตร
17. ดร.ธารีรัตน์ บุญรักษ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
18. พระครูศรีธรรมวุฒิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
19. พระมหานพพร อภิพนโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
20. พระสุรพล อารโณ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
21. อาจารย์ ดร.จิตติมา พิศาภาค	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
22. อาจารย์ ดร.ชฎานันท์ ยิ้มสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
23. อาจารย์ ดร.ณทิพรดา ไชยศิลป์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
24. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์กัญญาโอภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2568 วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นองค์ความรู้ และข้อเสนอทางวิชาการจากคณาจารย์และนักวิชาการด้านการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ตลอดจนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อส่งเสริมการสร้างสร้งองค์ความรู้และยกระดับคุณภาพทางวิชาการสู่สาธารณะ

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ จำนวน 7 เรื่อง คือ 1) แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร 3) ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมีวิทยา 4) ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT เรื่องวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก 5) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู 6) การศึกษาตัวบทภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดงและภาพยี่ห้อเรือพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์: เพื่อการจัดการเรียนการสอน และ 7) แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้นรู้ในสังคมประชาธิปไตย ทุกบทความดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน รูปแบบ (Double - Blinded) และการกลั่นกรองจากคณะกรรมการจัดทำวารสาร เนื้อหาสาระสำคัญของบทความในฉบับนี้มีความหลากหลาย ทรงคุณค่าในเชิงวิชาการ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการศึกษาทั้งกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคณะทำงานทุกท่านที่ขับเคลื่อนวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ ในการเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณากลั่นกรองบทความ และอาจารย์ นักศึกษา ผู้ที่สนใจทุกท่านที่ได้ส่งบทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และหวังว่าจะได้รับความไว้วางใจเช่นนี้ตลอดไป

วีรวิทย์ บุญส่ง

บรรณาธิการ

—(32)

๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ในสังคมประชาธิปไตย	119
: อภิชา กรีมาบุตร, และเพียรพิทย์ โรจนบุญยา	
ภาคผนวก	
แนะนำผู้เขียน	136
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์	138
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	139
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์	143
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	157
จริยธรรมการวิจัย	177

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

อภิรัตน์ สะอาดม่วง,* สติพร เขาวนชัย,** และสำราญ มีแจ้ง***

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ได้รับบทความ: 7 มกราคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 28 กุมภาพันธ์ 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก และ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 88 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 4 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนและจัดพื้นที่ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้สะท้อนความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรให้เกิดความสมบูรณ์และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างความตระหนักให้ครูจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ดีโดยให้ครู

* นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*** รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครูควรปรับให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษามีการออกนิเทศกำกับติดตามเยี่ยมชมชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก, พื้นที่สูง, ถิ่นทุรกันดาร

Guidelines for the Academic Administration of Small Schools in Highland in the Wilderness Area under the Tak Primary Educational Service Area Office

Aphirat Saartmoung,^{*} Sathiraporn Chaowachai,^{**} and Samran Mejang^{***}

Naresuan University

Received: January 7, 2025 **Revised:** February 28, 2025 **Accepted:** March 11, 2025

Abstract

This research aimed to 1) study the academic administration of small schools in remote highlands under the Office of Tak Primary Educational Service Area, and 2) study the academic administration guidelines of small schools in the area. The research was conducted in 2 steps. Step 1: studying the academic administration of small schools in remote highlands under the Office of Tak Primary Educational Service Area. The sample included 12 school administrators and 88 teachers, in total 100, from the schools under the Office of Tak Primary Educational Service Area. The data were collected using a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed using the mean and standard deviation. Step 2: studying the academic administration guidelines of small schools in the area. The informants included 4 experts with experience in the academic administration of small schools in remote highlands. The data were collected using an interview form. Data were analyzed by content analysis.

The results showed that 1) the study on the academic administration of small schools in remote highlands under the Office of the Tak Primary Educational Service Area achieved a high level, overall. When considering each aspect, it was found that curriculum development had the highest average score, while innovative media and technology development had the lowest average score, and 2) the results of the study on the guidelines for academic administration showed that educational institutions should develop school curricula that are correlated with the context, environment, culture, and way of life of the community. The space for teachers, students,

^{*} Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

^{**} Assistant Professor Dr., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

^{***} Associate Professor Dr., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

parents, and stakeholders should be provided to reflect on the needs of developing an appropriate curriculum and employ it to help enhance the quality of education. They should also raise teachers' awareness to organize teaching and learning by applying active learning to create effective learning by having teachers measure and evaluate using various methods. Moreover, the tools used to evaluate teachers should be adjusted to be consistent with the context in the small school, and school administrators should regularly supervise and visit teachers' classrooms.

Keywords: Academic Administration, Small Schools, Highland Areas, Remote Regions

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การดำรงชีวิตของผู้คนในแต่ละประเทศ มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีความเป็นพลวัต ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โรงเรียนต้องเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้น หลักสูตรและการเรียนการสอนต้องมีความเป็นสากล ต้องมีการพัฒนาทักษะการคิดและการปลูกฝังด้านจริยธรรม (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2565)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเป็นคนเก่ง และเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยและเป็นพลเมืองดีของชาติ รวมทั้งมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ประเทศไทยมีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทและท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลทั่วทุกภาคที่มีปัญหาต่อการได้รับบริการทางการศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากความยากจน กลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากจะด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาแล้วคุณภาพของการศึกษายังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยา จันทร์ศิลา (2561) กล่าวถึง สภาพทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ห่างไกล ทุรกันดาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) กล่าวถึง สภาพปัญหาหลายประการเกี่ยวกับโรงเรียนในพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ได้แก่ ปัญหาด้านผู้เรียน ปัญหาด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร สื่อและอุปกรณ์การเรียน รวมถึงด้านงบประมาณจากสภาพและบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารดังกล่าวแล้ว ส่งผลให้สถานศึกษาบนพื้นที่สูงยังไม่สามารถจัดการกระบวนการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถวัดผลได้จากผลการทดสอบระดับชาติ O-NET (Ordinary National Educational Test) ประจำปีการศึกษา 2560 - 2565 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผล O-NET ต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งผลจากการสำรวจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 37.65 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึง 14.18 อีกทั้ง พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ NT ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับชาติโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 42.30 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึง 16.30 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เป็นหน่วยงานที่มีโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่พิเศษและประสบกับปัญหาดังกล่าว ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากการประเมินทั้งในระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่ ระดับโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษโดยมุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการเป็นหลักซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จนทำให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพสูงสุด ซึ่งการบริหารงานวิชาการที่ดีจะเป็นเครื่องจักรสำคัญที่ช่วยพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

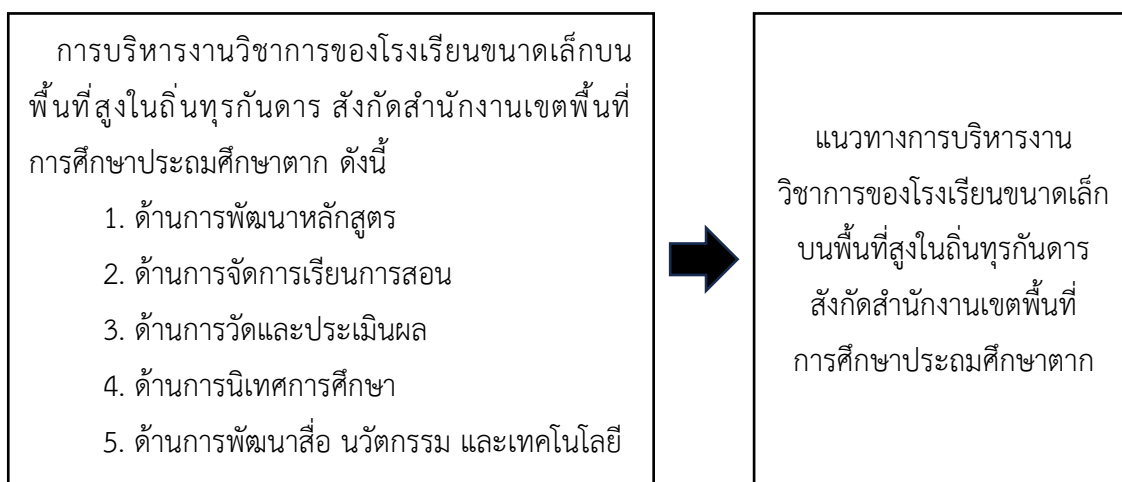
จากสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญ ในการศึกษาและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารให้มีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายการศึกษาต่อไปและผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 100 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 88 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ประสบการณ์ และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 5 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 5 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 6 ข้อ ด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 5 ข้อ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 4 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าได้ข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ จำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของ Cronbach (1951) ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.98

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 4 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวังหาววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโสมง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก โดยเลือกจากข้อที่มีค่าน้อยที่สุดของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบข้อคำถามให้ครอบคลุมการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งหมด 5 ข้อ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนาแล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้ตารางประกอบดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

ตาราง 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในภาพรวม

ที่	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	n = 100		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	4.34	0.57	มาก	1
2	ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	4.29	0.54	มาก	3
3	ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	4.32	0.51	มาก	2
4	ด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	4.27	0.62	มาก	4
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร	4.19	0.56	มาก	5
รวม		4.28	0.48	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

ตาราง 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

การบริหารงานวิชาการของ ที่ โรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงใน ถิ่นทุรกันดาร	แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.57)	1. สถานศึกษาควรนำยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องในการศึกษา มาเป็นแนวทาง ต้นแบบและเป็นโครงสร้างสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน 2. ผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์บริบท สภาพแวดล้อมและจัดพื้นที่ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้สะท้อนความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงได้จริง 3. ผู้บริหารจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานศึกษาในการร่วมคิด ร่วมพัฒนา ทำให้หลักสูตรเกิดความสมบูรณ์และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54)	1. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมไปถึงการอบรม ฝึกปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับกลุ่มเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่ และการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูมีจิตวิญญาณ และอุดมการณ์ความเป็นครูในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่พิเศษ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองผ่านรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ของครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

การบริหารงานวิชาการของ ที่ โรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงใน ถิ่นทุรกันดาร	แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
	3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กระบวนการในรูปแบบการพัฒนาตนเองผ่านการดำเนินงานในรูปแบบ PA ซึ่งมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทุกประเด็นในการพัฒนาตนเองและมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนผ่านการประเมินจากคณะกรรมการ
3 ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก บนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.51)	1. ผู้บริหารควรให้ครูมีการออกแบบการวัดผล โดยประเมินจากทักษะในชีวิตจริงให้มากกว่าการประเมินจากแบบทดสอบที่ใช้กันทั่วไป ปรับให้เหมาะสมกับบริบท โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลสำคัญ 2. ผู้บริหารควรให้ครูมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครูปรับในสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กโดยไม่ยึดหรืออิงเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินผล 3. ผู้บริหารควรให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดโรงเรียนเป็นฐาน ประเมินตามสภาพจริง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรับระดับความยากง่ายในการประเมินให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อมของตัวผู้เรียน
4. ด้านการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงใน ถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.62)	1. ผู้บริหารประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบการนิเทศจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดการนิเทศและจัดทำเครื่องมือการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน ประเมินผลและนำผลมาสะท้อนปรับปรุงเพื่อพัฒนาต่อ 2. ผู้บริหารใช้กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยดึงชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้ชุมชนและคณะกรรมการเห็นกิจกรรมและกระบวนการในการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาของโรงเรียน 3. ผู้บริหารใช้เครื่องมือและวิธีการนิเทศที่หลากหลาย ตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการทั้งออนไลน์ แบบปกติและเป็นการเยี่ยมชมแบบไม่เป็นการ หรือใช้ในรูปแบบการนิเทศตนเอง นิเทศจากเพื่อน นิเทศจากผู้บริหาร ซึ่งเนื้อหาหรือข้อกำหนดงานยึดรูปแบบตามข้อตกลง

การบริหารงานวิชาการของ ที่ โรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงใน ถิ่นทุรกันดาร	แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็ก บนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.56)	ในการพัฒนางาน PA เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินในรอบปี และส่งผลต่อการขอมีวิทยฐานะครู 4. ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน และเยี่ยมชมชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหา ตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น และหารือร่วมกับครูเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน 1. ผู้บริหารควรให้ครูเลือกใช้สื่อ DLTV และ DLICT ตามความพร้อม ของโรงเรียน โดยตัวผู้บริหารมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ นำผล การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระบบ PLC ร่วมกันอย่างจริงจัง 2. ผู้บริหารควรพาครูไปดูงานโรงเรียนต้นแบบ DLTV หรือโรงเรียน ขนาดเล็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี จากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม นำความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป 3. ผู้บริหารควรจัดให้มีการประกวด Best Practice ใช้สื่อ DLTV ดีเด่นของครูผู้สอน มีการมอบรางวัลและสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่นผ่านการใช้สื่อ DLTV และสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

จากตาราง 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีค่าความถี่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.57)
ควรมีจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม และในการพัฒนาหลักสูตรควรร่วมคิด
ร่วมพัฒนา ทำให้หลักสูตรเกิดความสมบูรณ์และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมีค่าความถี่ ($\bar{X} = 4.29$,
S.D. = 0.54) ควรมีการจัดอบรม ฝึกปฏิบัติการ ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาตนเองผ่านรูปแบบ
และกระบวนการที่หลากหลายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอย่างสม่ำเสมอมีการรายงานผล
การดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
ของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.56) ควรมีการเลือกใช้สื่อ DLTV ในการจัด

การเรียนรู้และผู้บริหารมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ พาคูไปดูงานโรงเรียนต้นแบบ DLTV จัดให้มีการประกวด Best Practice ใช้สื่อ DLTV ดีเด่น มอบรางวัลและสร้างแรงจูงใจให้กับครู ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในภาพรวม พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษากับคณะครูร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ และบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคม นำสู่การสร้างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีอยู่เพื่อให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สภาพทางสังคม หลักสูตรต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและการประกอบอาชีพที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สติพร เขาวนชัย (2567) ที่กล่าวว่า การพัฒนาและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญในการช่วยกำหนดแนวทางให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการ ความสามารถและบริบทของสถานศึกษา เนื่องจากเกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของผู้สอนในสถานศึกษา จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2566) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารวิชาการในสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนการจัดทำหลักสูตรดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ซึ่งเป็นแผนหลักของการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร และการจัดโครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความสามารถ สมรรถนะตามที่หลักสูตรระบุไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Wiles, & Bondi (2011) ที่กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นการออกแบบและพัฒนาแผนในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและการดำรงชีวิตในชุมชน

1.2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่มีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณที่มีค่อนข้างน้อย บุคลากรมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารปรับเปลี่ยนบ่อยครั้งและด้านสภาพทางภูมิศาสตร์มีข้อจำกัด รวมถึง

ปัจจัยแวดล้อมอื่นของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่พิเศษทำให้การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีรวมไปถึงการนำเครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ย่อมส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษายังไม่ตอบสนองกับการพัฒนาผู้เรียนรวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมที่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การแก้ปัญหาเชิงขาดการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ สติพร เขาวนชัย (2567) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา รู้จักนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การเชื่อมต่อโลกภายนอกสู่ห้องเรียนผ่านอินเทอร์เน็ตก็มีส่วนทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้นย่อมส่งผลต่อผู้เรียนในด้านการเรียนรู้และคุณภาพที่ดีขึ้นเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mayer (2005) ที่กล่าวว่า สื่ออนวัตกรรม เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือหรือทรัพยากรที่ใช้กระบวนการสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกรูปแบบ เช่น สร้างความเข้าใจ กระตุ้นความสนใจ การพัฒนาทักษะและการแก้ปัญหาและยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ Kozma (1991) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือหรือทรัพยากรที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น หนังสือ แผนผังความคิด วิดีโอ การเรียนรู้ภาพเคลื่อนไหว

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมไปถึงภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ควรร่วมพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษามาเป็นต้นแบบ และเป็นโครงสร้างสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนและสถานศึกษา และจัดพื้นที่ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้สะท้อนความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรให้เกิดความสมบูรณ์และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการหลักสูตรสถานศึกษานำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2566) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางการกระบวนการขั้นตอนดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตามมาตรฐานตัวชี้วัด กำหนดจุดมุ่งหมายโดยการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนเป็นการคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน กำหนดโครงสร้างเนื้อหาที่จำเป็นต่อผู้เรียน วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด คำอธิบายและโครงสร้างรายวิชาเพื่อจำแนกให้เห็นว่า ตัวชี้วัดกำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะใด และแนวทางการจัดการเรียนรู้วัดผลการเรียนรู้การจัดการหลักสูตรสถานศึกษานำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาเห็นชอบจึงนำหลักสูตรไปสู่การใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ไซยา ภาวะบุตร (2565) ที่ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร กำหนดการวัดและ

ประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวิศยา แสงทอง (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการสอนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การสำรวจความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลและวิธีการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ยมจันทร์ (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้กล่าวว่า การเตรียมการและการวางแผนจะต้องเกิดขึ้นจากหลาย ๆ ฝ่ายทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการเตรียมการที่ผู้ทำงานเห็นความสำคัญและเกิดจากหลาย ๆ ฝ่ายจะช่วยทำให้การปฏิบัติงานมีทิศทางที่ถูกต้องและตรงความต้องการในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างแท้จริง

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีระดับการปฏิบัติรองจาก ด้านการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไว้ดังนี้ ผู้บริหารควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมไปถึงการอบรม ฝึกปฏิบัติการ ศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้ครูจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning จัดการศึกษาที่เน้นและพัฒนาทักษะด้าน IT เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ดีและเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองผ่านรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ของครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ใช้กระบวนการในรูปแบบการพัฒนาตนเองผ่าน การดำเนินงานงานในงาน PA ซึ่งมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดครอบคลุมทุกประเด็นในการพัฒนาตนเองและมีการรายงานผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สติพร เชาว์นัย (2567) ที่ได้กล่าวว่า การดำเนินงานที่ครูผู้สอนจัดสถานที่ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและพัฒนาผู้เรียน ครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การจัดการยุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะดิจิทัลเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดของ จินณวัฒน์ ปะโคทัง (2561) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้นมีความจำเป็นที่ต้องสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาที่ชอบและบูรณาการวิชาต่าง ๆ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งครูและผู้เรียนโดยมีการพัฒนาผู้สอนให้มีทักษะที่ดีในการจัด

การเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Higgins (2018) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษายุคดิจิทัลต้องมีหลักสูตรที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากความก้าวหน้าในยุคดิจิทัลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ข้อมูลสารสนเทศสำหรับคนยุคใหม่ มีวิธีการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรศร เทียบปาน (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า มีสภาพปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่ามีระดับการปฏิบัติรองจาก ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไว้ดังนี้ การวัดและประเมินผลที่ดีควรยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรับระดับความยากง่ายในการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตัวผู้เรียน โดยให้ครูมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครูปรับในสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กโดยไม่ยึดหรืออิงเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมินผลเน้นการประเมินจากทักษะในชีวิตจริงให้มากกว่าการประเมินจากแบบทดสอบที่ใช้กันทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สมนึก ภัททิยธนี (2565) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องใช้งบประมาณ เวลา ร่างกาย และพลังความคิดทั้งในส่วนของผู้สอน และผู้เรียนในฐานะผู้ถูกวัด ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานจะคุ้มค่าเพียงใดเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการถึงสิ่งสำคัญในการประเมิน คือ ประโยชน์ต่อผู้เรียน ประโยชน์ต่อผู้สอน ประโยชน์ต่อฝ่ายแนะแนว ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ โชติกา ภาชีผล (2560) ที่ได้กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบในการปฏิบัติ ประกอบกับเป็นการวัดและประเมินผลทางอ้อมจึงมีความจำเป็นที่ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ดังนี้ 1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัด 2. การวิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น 3. หลักการเลือกใช้และสร้างเครื่องมือให้มีคุณภาพและเหมาะสม 4. หลักการนำไปทดสอบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 5. หลักการตรวจให้คะแนน 6. หลักการตัดสินคุณค่าของผลการเรียนรู้ 7. หลักการรายงานผลและนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) ที่กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนออกแบบการวัดและการประเมินผลได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จักร พรสุภาพ (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านการวัดผล ประเมินและเทียบโอนผลการเรียนมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีระดับการปฏิบัติ รองจาก ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้แนวทางการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาออกนิเทศ เยี่ยมชมชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหาตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น และประชุมหารือร่วมกับครู เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดแผนการนิเทศในช่วงเวลาที่ เหมาะสม โดยการร่วมมือกันระหว่างเขตพื้นที่ โรงเรียน เครือข่าย ติดตามให้กำลังใจในพื้นที่จริงเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและมอบรางวัลครูต้นแบบบนพื้นที่สูงและมีจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศและจัดทำ เครื่องมือประเมินผลและนำผลมาสะท้อน ปรับปรุงเพื่อพัฒนาต่อซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวณี สิริสุขศิลป์ (2566) ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาและการเรียนการสอนช่วยให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ ทางการศึกษา โดยการแนะนำช่วยเหลือจากผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศเป้าหมายเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Glatthorn, & Jailall (2009) ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้นำหลักสูตรโดยสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในเน้นการปรับปรุง คุณภาพการสอน พัฒนาผู้สอนและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาและสอดคล้องกับแนวคิด ของ เก็กนก เอื้องวงศ์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษากระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รับการนิเทศและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาการเรียนการสอนและปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพ ผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายทางการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรรา เล่าเรียนดี (2560) ที่ได้วิจัย เรื่อง การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการ เรียนรู้ในชั้นเรียนและส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยวิธีการหลากหลายวิธีและวิธีการหนึ่งที่จะ ช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพของตนเองได้ อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนคือการนิเทศการสอนซึ่งอาจเป็นวิธีการนิเทศรายบุคคลหรือ วิธีการนิเทศรายกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูโดยใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธนุ หนูทอง (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงมีขมิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมิน สภาพงาน

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาพาครูไปดูงานโรงเรียนต้นแบบ DLTV หรือโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม นำความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูเลือกใช้สื่อ DLTV และ DLICT ตามความพร้อมของโรงเรียน โดยผู้บริหารมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ นำผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จผ่านกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบ PLC ร่วมกันอย่างจริงจัง จัดให้มีการประกวด Best Practice ใช้สื่อ DLTV ดีเด่นของครู ผู้สอน มีการมอบรางวัลเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่นผ่านการใช้สื่อ DLTV และสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mayer (2005) ที่ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้หมายถึงเครื่องมือหรือทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนรู้สามารถเป็นได้ทั้งเชิงพิมพ์และดิจิทัล และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างความเข้าใจ การกระตุ้นความสนใจ การพัฒนาทักษะและการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งรัชดาพร เวระชาติ (2565) ที่ได้กล่าวว่า การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยปกติมุ่งผลด้านขยายโอกาสทางการศึกษาเชิงปริมาณ มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล ในสถานศึกษาที่อยู่พื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร บนเขา บนดอย บนเกาะ ลักษณะต่างกันในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา เป็นลักษณะที่จัดการศึกษาในระบบชั้นเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนิกา เพ็ญเวียง (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 30.33 หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 78 ซึ่งมีความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 47.66 มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และจากการประเมินผลงานการเขียนเรื่องสั้น ๆ ประกอบภาพจากสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Omany (2019) ที่ได้วิจัยเรื่อง การใช้การสะท้อนเพื่อปรับปรุงการจัดส่งหลักสูตรการเรียนทางไกลกรณีศึกษาการสอนหลักสูตรระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า การไตร่ตรอง อย่างกระตือรือร้นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่รวบรวมจากนักเรียนสามารถปรับปรุงคุณภาพการสอนและนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ให้ครูใช้สื่อที่เหมาะสมตามความพร้อมของบริบท โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ นำผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จ

ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม PLC ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ฝึกปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning เพื่อสร้างการเรียนรู้ ความสนใจที่ดี มีการจัดประกวด Best Practice และการใช้สื่อ นวัตกรรม ดีเด่น เพื่อสร้าง คุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

2. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ควรจัดอบรมให้ความรู้ กำหนดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียน ต้นแบบและกำกับติดตามการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความ เข้าใจและให้การดำเนินงานของโรงเรียนพื้นที่พิเศษเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

2. ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ยมจันทร์. (2560). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). การชี้แนะ: การประยุกต์ใช้เพื่อการนิเทศการศึกษา Coaching: An Application for Educational Supervision. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 9(2), 7 - 10.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักร พรสุภาพ. (2560). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตติมา วรรณศรี. (2566). การบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- โชติกา ภาษีผล. (2560). การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ Learning Measurement and Evaluation. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2562). ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ดีของสถานศึกษา. (ม.ป.ท.).
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2565). การบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรตัญ หนูทอง. (2563). กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2560). การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันทนิกา เพ็ญเวียง. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ DLTV เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- วิทยา จันทรศิลา. (2561). *การบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์
- สมนึก ภัททิยธนี. (2565). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สถิรพร เชวณชัย (2567). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. พิษณุโลก: การพิมพ์ต่อทคอม.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เสาวณี สิริสุขศิลป์. (2566). *ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก. (2565). *รายงานสรุปผลการทดสอบระดับชาติ (พ.ศ. 2560 - 2565)*. ตาก: กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *การเรียนรู้ดิจิทัล เทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อวัศยา แสงทอง. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)*. [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297 - 334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>.
- Glatthorn, A., & Jallall, J.M., (2009). *The Principal as Curriculum Leader Shaping What Is Taught and Tested* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Higgins, S. (2018). *A Recent Theory of Teaching Thinking*. in Laura Kerslake and Rupert Wegerif (Editors). *Theory of Teaching Thinking*. New York: Routledge.
- Kozma, R. B. (1991). Learning with Media. *Review of Educational Research*, 61, 179 - 211.
- Mayer, R. (2005). *Learning Instruction*. New Jersey: Pearson Education.

- Omany, S. (2019). *Using Pronunciation to Organize The Delivery of Distance Learning Courses, Case Studies, Teaching and Learning of Computer Systems for Learning Management*. Retrieved October 13, 2024, from <https://www.scholarship.in.th/26-journal-citations>.
- Wiles, J.W., & Bondi, J.C. (2011). *Curriculum Development: A Guide to Practice* (9th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร

ปนัดดา พาณิชนันท์,* ปิยธิดา พันผา,** และนพร สุขะ***

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ได้รับบทความ: 15 มกราคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 25 กุมภาพันธ์ 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 3 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิคเกมบันไดงู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนปิยะบุตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 20 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 10 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.23) 2. นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้กิจกรรมเกมบันไดงู หลังเรียน ($\bar{X} = 21.00$, S.D. = 0.80) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.00$, S.D. = 0.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคเกมบันไดงูมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น และ 3. ผลการศึกษาคความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.77)

คำสำคัญ: เกมบันไดงู, เกมเป็นฐาน, วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Use of Snakes and Ladders Game-Based Learning Activities on Important Days and Festivals in Buddhism to Enhance the Learning Achievement of Grade 7 Students at Piyabut School

Panadda Panichpan,^{*} Piyathida Puenpha,^{**} and Nopporn Sukha^{***}
Department of Social Education Faculty, Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

Received: January 15, 2025 **Revised:** February 25, 2025 **Accepted:** March 3, 2025

Abstract

This research aimed to 1) develop lesson plans employing a game-based learning approach, the Snakes and Ladders game, 2) compare the pre- and post-learning achievement, and 3) examine students' satisfaction after participating in the game-based learning activities. The samples were 20 students from Class 1/1, Grade 7, at Piyabut School during the first semester of the 2024 academic year, selected using cluster random sampling. The research instruments included 10 lesson plans, a 30-item multiple-choice learning achievement test, and a 15-item satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation, and a dependent t-test.

The findings showed that 1) after the development of game-based learning plans, the 10 game-based learning plans were created. They were evaluated by experts at a high level, in overall ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.23), 2) the students' post-test scores ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.80) were higher than their pre-test ($\bar{x} = 11.00$, S.D. = 0.60) with the statistical significance at 0.05 level, indicating an improvement on their academic performance after the employment of snakes and ladders-based learning activities, and 3) the students' overall satisfaction with the learning activities about important days and festivals in Buddhism was rated at the highest level ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.77).

Keywords: Snakes and Ladders Game, Game-Based Learning, Buddhist Important Days

^{*} Lecturer., Department of Social Education Faculty, Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{**} Research Assistant., Department of Social Education Faculty, Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Research Assistant., Department of Social Education Faculty, Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาทางการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้ทางความรู้สู่การเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดเวลา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ต้องใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ โดยลักษณะของสื่อที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566) การศึกษามุ่งเน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความท้าทาย ซึ่งช่วยส่งเสริมการคิดเชิงบวกและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานอาศัยหลักการเรียนปนเล่น เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำบทเรียนได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนแบบบรรยาย เนื่องจากเกมมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้ด้วยการเล่นด้วย ทำให้เกิดความสุขไปกับการเรียนรู้ ตลอดจนให้ความรู้สึกผ่อนคลายและเพลิดเพลินไปกับการจัดการเรียนรู้ (เสฐียรพงษ์ ดวรัตน์เอกชัย, ญัฐวดี ปฐมมิโชค, และศิดดารัตน์ สมัครการนา, 2562) กิจกรรมโดยใช้เกมเป็นฐาน ส่งผลให้มีความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะกระบวนการคิดการทำงานร่วมกัน สร้างความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมพัฒนาสติปัญญาโดยสร้างแรงจูงใจเชิงบวก โดยมีของรางวัลจากเกมเป็นตัวกระตุ้นให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจจากเกมมาใช้เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพทางการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับวิจัยของจิตรทิวัส วงษ์หาบุดย์, และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2567) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในหัวข้อ ศาสนากับสังคมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้ 1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐาน และ 3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสูงถึง 85.89/88.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ (80/80) โดยดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 0.81 นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ "มากที่สุด" สะท้อนให้เห็นว่า

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐานในหัวข้อ "ศาสนากับสังคมไทย" มีความน่าสนใจและเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในเรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย พบว่า ผู้เรียนขาดความสนใจเนื่องจากเนื้อหาการสอนที่เน้นบรรยายและท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ขาดกิจกรรมที่กระตุ้นการคิดทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีเนื้อหาการสอนที่สอดแทรกไปในเกม ช่วยให้เกิดความผ่อนคลายไม่ตึงเครียด สนุกเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมการเรียนรู้จนทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเกมเป็นฐานมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ทิตนา แคมมณี (2560) วิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ได้รู้โดยประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

สุคนธ์ สันทพานนท์, ฟองจันทร์ สุขยิ่ง, จินตนา วิเชียรติสุนทร, และพิวัสสา นภารัตน์ (2554) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเล่นเกมที่มีกฎเกณฑ์ข้อตกลงร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความสนุกสนาน น่าสนใจ ส่งเสริมให้เกิดความรู้ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

วรตต์ อินทสระ (2562) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้เกม คือ สื่อในการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดของการเรียนนั้น ๆ เอาไว้ในเกม ให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกม

Pro, & Dinscore (2015) ให้ความหมายการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นการนำจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาใช้เป็นฐานของเกม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสื่อทางการศึกษาด้วยการเล่นและมีรูปแบบที่ไม่ตายตัว

การนำองค์ประกอบของเกมมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเพิ่มแนวคิด แนะนำแนวทางและเป้าหมายสุดท้ายให้กับผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดการเรียนนั้น ๆ เอาไว้ในเกม

2. องค์ประกอบสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

Neumann, & Morgenstern (1944) กล่าวว่า เทคนิคเกมเป็นฐาน เป็นสื่อการเรียนรู้สอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรวมอยู่ด้วย กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ อยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่ท้าทายและสนุกสนาน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอธิบายและนำเสนอเกมแก่ผู้เรียน ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะกิจกรรม เกณฑ์การให้คะแนน และซักถามความเข้าใจของผู้เรียน ผู้สอนอธิบายกติกาการเล่นเกม และชี้ให้ผู้เรียนเห็นวากติกาที่กำหนดไว้ จากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาคู่มือการเล่นเกมและให้ผู้เรียนอธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับเกมนั้นร่วมกับผู้เรียนคนอื่นหรือสมาชิกในกลุ่มและซักถามความเข้าใจของผู้เรียน ผู้สอนสาธิตขั้นตอนการเล่นเกมและอาจให้ผู้เรียนได้ทดลองเล่นเกม เพื่อลดความกังวล ตรวจสอบความพร้อมและให้ความเป็นธรรมชาติแก่ผู้เรียนที่อาจไม่เคยมีประสบการณ์เล่นเกมมาก่อน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินกิจกรรมการเล่นเกมตามกติกาที่กำหนดไว้ ผู้สอนให้ผู้เรียนเริ่มเล่นเกมตามกติกาและขั้นตอนที่กำหนด และสังเกตพฤติกรรมให้ผู้เรียนเล่นตามกติกา แจ้งเตือนเวลา และแจ้งความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมการเล่นเกมของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ท้าทาย

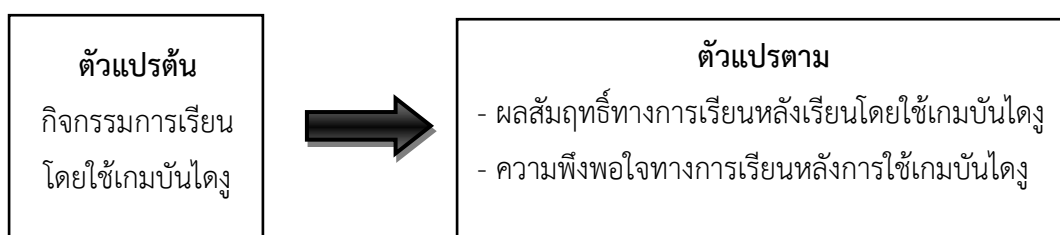
ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลของเกม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปคะแนนจากเกม และอธิบายที่มาของผลคะแนนจากเกม ผู้สอนเชื่อมโยงผลจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากเกมกับเนื้อหาทฤษฎีวิชา สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเพิ่มเติมประเด็นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจหรือยังไม่เข้าใจไม่ครอบคลุม

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นเครื่องมือในการสอดแทรกเนื้อหาวิชาการเพื่อกระตุ้นความสนใจและเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในวิธีการเรียนรู้บรรยากาศที่สนุกสนานและท้าทายผ่านการเล่น เกม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ทั้งในด้านความรู้และทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและการเคารพกฎกติกาผลแพ้ชนะอย่างมีเหตุผล ช่วยเพิ่มความสนุกสนาน และลดความเครียดจากการเรียนรู้แบบเดิม ๆ การใช้เกมในห้องเรียนมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย การอธิบายเกม กติกา และขั้นตอนการเล่น รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและสรุปผลจากการเล่นเกม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา พระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 67 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนปิยะบุตร อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เนื่องจากแต่ละห้องเรียนมีการจัดนักเรียนแบบความสามารถเหมือน ๆ กัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู รายวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน โดยผ่านการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 คน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, $S.D. = 0.23$) หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์และครอบคลุมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เกมบันไดงู รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้องรายข้อ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 20 คน แล้วมาคำนวณหาค่าความยากง่ายได้ค่าระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.60 - 0.79 แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Kuder, & Richardson (1973) หรือสูตร K.R.-20 มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.78

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้เกมบันไดงู สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านเนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891 ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตปฏิบัติการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนปิยะบุตร์

3.2 ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยให้ทราบถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre- test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ ละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จแล้วทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลทางการเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คะแนนที่ได้จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

4.3 คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร์ สามารถสรุปผล การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
1	วันมาฆบูชา	- บทสนทนาเกี่ยวกับ ความสำคัญของวันมาฆบูชา - เล่นเกมบันไดงูตอบคำถาม เกี่ยวกับเหตุการณ์ในวัน มาฆบูชา	บอร์ดเกมบันไดงู คำถามเรื่อง วันมาฆบูชา	4.33	0.47	มาก
2	วันวิสาขบูชา	- นักเรียนดูวิดีโอทัศน์ประวัติ วันวิสาขบูชา - แบ่งกลุ่มตอบคำถาม จากเกมบันไดงูและสะสม คะแนนทีม	วิดีโอทัศน์ กระดาน บันไดงู ชุดคำถาม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
3	วัน อาสาฬหบูชา	- ครูเล่าเหตุการณ์สำคัญ ในวันอาสาฬหบูชา - นักเรียนหมุนลูกเต๋าเล่น เกมบันไดงูและทายความรู้ เรื่องธรรมจักร	กระดานบันไดงู ลูกเต๋า บัตรคำถาม	4.33	0.47	มาก
4	วันอัฐมีบูชา	- ครูอธิบายความหมายและ พิธีกรรมในวันอัฐมีบูชา - นักเรียนแข่งตอบคำถาม ผ่านบันไดงูพร้อมสะสมดาว รางวัล	เกมบันไดงู กระดานดาว บัตรคะแนน	5.00	0.00	มาก ที่สุด
5	วัน เข้าพรรษา	- ครูตั้งคำถามนำเพื่อกระตุ้น ความสนใจเกี่ยวกับการอยู่ จำพรรษา - เล่นเกมบันไดงูโดยต้อง ตอบคำถามก่อนเดินหมาก	กระดานเกม บันไดงู บัตรคำถาม ภาพประกอบ	4.00	0.00	มาก
6	วันออก พรรษา	- สนทนาเกี่ยวกับ ความสำคัญของวันออก พรรษาและพิธีตักบาตรเทโว - นักเรียนเล่นบันไดงูเน้น ตอบคำถามแบบจับคู่	ชุดเกมบันไดงู สื่อภาพประกอบ	4.66	0.47	มาก ที่สุด
7	วันเทโว โรหณะ	- ครูเล่าเรื่องความสำคัญ และเหตุการณ์พระพุทธเจ้า เสด็จลงจากสวรรค์ชั้น ดาวดึงส์หลังโปรดพุทธ มารดา - นักเรียนร่วมพูดคุย เกี่ยวกับการตักบาตรเทโว โรหณะ	กระดานบันไดงู ลูกเต๋า บัตรคำถาม ภาพประกอบ เหตุการณ์วันเทโว โรหณะ ภาพพระพุทธเจ้า เสด็จลงจากสวรรค์	4.33	0.47	มาก

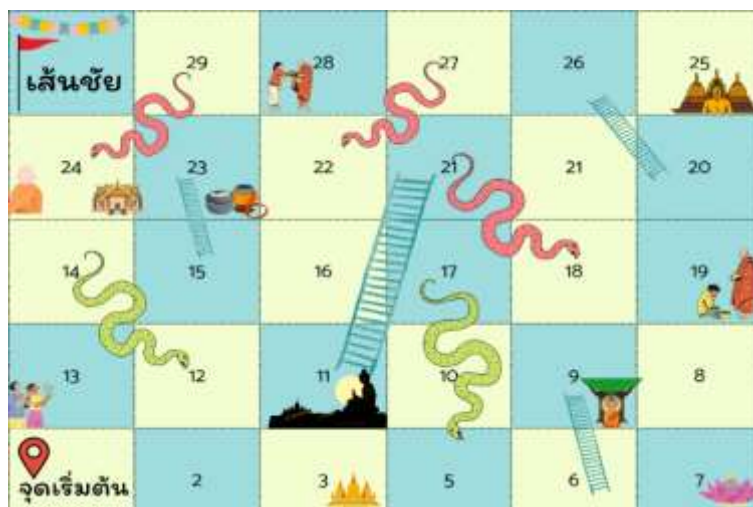
ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
		- เล่นเกมบันไดงู โดยคำถาม เน้นเรื่องเหตุการณ์ และ การปฏิบัติธรรมที่เกี่ยวข้อง กับวันเทโวโรหณะ				
8	วันธรรม สวนะ	- กิจกรรมเล่าประสบการณ์ การปฏิบัติธรรม	บัตรเกม วงล้อธรรมะ	4.00	0.00	มาก
		- เดินเกมบันไดงูผ่านคำถาม เกี่ยวกับข้อธรรมสำคัญในวัน ธรรมสวนะ				
9	วันทอดกฐิน	- ครูอธิบายประวัติและ ความสำคัญของวันทอดกฐิน - นักเรียนทำภารกิจตอบ คำถามในเกมบันไดงู เกี่ยวกับขั้นตอน การทอดกฐิน	บอร์ดเกมบันไดงู รูปภาพกิจกรรม ทอดกฐิน	5.00	0.00	มากที่สุด
10	วันสงกรานต์	- สนทนาเรื่องประเพณี สงกรานต์ในอดีตและ ปัจจุบัน - นักเรียนเล่นเกมบันไดงู พร้อมตอบคำถามจาก การ์ดเหตุการณ์	เกมบันไดงู การ์ดเหตุการณ์	4.33	0.47	มาก
รวม				4.49	0.23	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงูสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะบุตร์ พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน มีผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.23) แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งการออกแบบแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยปฏิบัติตามทฤษฎีหลักการออกแบบเทคนิคเกมเป็นฐานดำเนินการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 10 แผน โดยใช้หลักการออกแบบเทคนิคเกมเป็นฐานของ Neumann, & Morgenstern (1944) ประกอบไปด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การอธิบาย

และนำเสนอเกมแก่ผู้เรียน ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินกิจกรรมการเล่นเกมตามกติกาที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 3 การสรุปผลของเกม ผู้วิจัยยกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 2 เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบการอธิบายดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอธิบายและนำเสนอเกมแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนบรรยายเนื้อหาการสอน เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา หลังจากนั้นครูผู้สอนนำกิจกรรมการใช้เกมเป็นฐานมาประยุกต์โดยสร้างเกมบันไดงู ออกแบบกิจกรรมเกมบันไดงูในแอปพลิเคชัน Canva โดยใช้เนื้อหาในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่เรียงลำดับตามวันสำคัญพร้อมทั้งออกแบบการ์ด 30 ใบ ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดเกมบันไดงูและการ์ดคำถาม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นตัวอย่าง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ภาพ 3 บัตรการ์ดคำถาม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เกมบันไดงูเป็นเกมกระดานที่เล่นได้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีตารางช่องสี่เหลี่ยมที่กำกับด้วยตัวเลขในแต่ละช่องบนกระดาน บางช่องจะมีบันไดเชื่อมระหว่างสองช่อง และบางช่องจะมีงูเชื่อมระหว่างสองช่อง

ซึ่งบันไดและงูเหล่านี้จะมีผลต่อการเดิน วิธีการเล่น ผู้เล่นจะต้องทอยลูกเต๋าและนำเบี้ยที่ใช้แทนตัวของผู้เล่น เคลื่อนที่ไปข้างหน้าตามจำนวนช่องเท่ากับจำนวนแต้มที่ทอยลูกเต๋ามาได้ หากผู้เล่นตกลงไปในช่องใดผู้เล่นจะต้อง หยิบการ์ดคำถามและตอบคำถามให้ถูกต้อง หากตอบไม่ถูกผู้เล่นจะต้องกลับไปยังจุดเริ่มต้น เกมจะเล่นวนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีผู้ชนะ ผู้ที่สามารถเดินไปถึงช่องสุดท้ายได้ก่อนจะเป็นผู้ชนะของเกม ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินกิจกรรม การเล่นเกมตามกติกาที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเล่น เกม บอกรกติกาการเล่นให้กับผู้เรียนเข้าใจ ก่อนทำกิจกรรมโดยการทำกิจกรรมเกมบันไดงู มีกติกาดังนี้ ผู้เรียนจะแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม และให้นักเรียนมาเลือกตัวหมากรุกเดินที่แตกต่างกันแต่ละกลุ่ม จากนั้นครูผู้สอนจะให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาทอย ลูกเต๋า เมื่อลูกเต๋าทิ้งไปตกที่เลขไหนให้ผู้เรียนจับฉลากคำถาม และให้เพื่อนในกลุ่มของตนเองตอบคำถาม ถ้าผู้เรียน ตอบคำถามในเวลาที่กำหนดได้ ตัวหมากรุกของกลุ่มนั้นจะได้อยู่ในช่องที่ลูกเต๋าทอยได้ แต่หากตอบคำถามไม่ได้ตัวหมากรุก ของกลุ่มนั้นจะต้องกลับมาอยู่จุดเริ่มต้น เล่นวนให้ครบ 4 กลุ่ม และจนกว่าจะได้ผู้ชนะ โดยการตอบคำถามจะมีเวลา ในการหาคำตอบ 1 นาที ครูผู้สอนสร้างแรงกระตุ้นให้กับนักเรียนโดยนำของรางวัลมาจั่ว

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลของเกม ครูผู้สอนประเมินการทำกิจกรรมเกมบันไดงู กลุ่มผู้ถึงเส้นชัยก่อน คือ กลุ่มที่ชนะ และครูผู้สอนมอบของรางวัลให้กับกลุ่มผู้เรียนที่ชนะตามลำดับคะแนนของแต่ละกลุ่มในการแข่งขัน เกมบันไดงู เพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน

หลังจากนั้นครูผู้สอนได้สรุปเนื้อหาเรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นวันพระ หรือวันธรรมสวนะ ซึ่งมีความสำคัญต่อพระรัตนตรัย ธรรมเนียมการปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนก็มีหลักปฏิบัติ เป็นแบบเดียวกัน คือ การทำบุญตักบาตรรักษาศีล ปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิ โดยช่วงเวลาเย็นมีกิจกรรมการเวียนเทียน ซึ่งต่างกันตรงการกล่าวคำบูชาก่อนเวียนเทียนที่เป็นการน้อมภักดีน้อมใจระลึกถึงเหตุการณ์วันสำคัญนั้น ๆ แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนรู้

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	11.00	0.60	-16.48*	.05
หลังเรียน	30	21.00	0.80		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ เกมบันไดงู หลังเรียน ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.80) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 11.00$, S.D. = 0.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แสดงว่านักเรียนที่เรียนผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมบันไดงู มีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจหลังการใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1.1 กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	0.74	มาก
1.2 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม	4.67	0.80	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม	4.35	0.77	มาก
1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามข้อที่ นักเรียนสนใจ	3.95	0.70	มาก
1.5 ระยะเวลาในการทำกิจกรรม	3.50	0.68	ปานกลาง
รวม	4.17	0.73	มาก
2. ด้านการวัดและประเมินผล			
2.1 การประเมินครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.51	0.68	มากที่สุด
2.2 การประเมินครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม	4.38	0.70	มาก
2.3 แบบทดสอบสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	4.59	0.79	มากที่สุด
2.4 ความยากง่ายของแบบทดสอบที่เหมาะสม	3.52	0.72	มาก
2.5 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม	4.55	0.85	มากที่สุด
รวม	4.31	0.74	มาก
3. ด้านเนื้อหา			
3.1 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.65	0.87	มากที่สุด
3.2 เนื้อหา มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.55	0.86	มากที่สุด
3.3 หัวข้อในเนื้อหา มีความเหมาะสมตรงกับ กิจกรรม	4.38	0.74	มาก
3.4 ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหา	4.29	0.71	มาก
รวม	4.40	0.77	มาก
รวมทั้งหมด	4.28	0.74	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.80) รองลงมา กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.74) และระยะเวลาในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.68) อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 10 แผน ได้ผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการสอนอย่างละเอียดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางกำหนดและดำเนินการสร้างเกมตามกรอบการสร้างของ Neumann, & Morgenstern (1994) โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) นำมาพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมให้เข้ากับเนื้อหาการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำบทเรียนได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนแบบบรรยาย โดยพัฒนากิจกรรมให้มีความหลากหลาย ทำทายมากขึ้น ซึ่งออกแบบกิจกรรมเกมบันไดงูในแอปพลิเคชัน Canva โดยใช้เนื้อหาในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่เรียงลำดับตามวันสำคัญ พร้อมทั้งออกแบบการ์ด 30 ใบ เพื่อใช้ในการถามคำถาม เกมบันไดงูเป็นเครื่องมือการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนการสอน ทั้งนี้ยังช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีมได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และทักษะการเรียนรู้ในเชิงลึกจากการใช้เกมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนสนุกเพลิดเพลิน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ การกล้าแสดงออก การพัฒนาความมั่นใจในตัวเองของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พรชนก กันไว, และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้และการเล่นเกมในสาระเศรษฐศาสตร์ของวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ และแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวกในระดับที่สูงกว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าวยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "พอใช้" และมีอัตราการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์สูงถึงร้อยละ 80.16 สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ชื่นเจริญ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. สร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้บอร์ดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2. ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวที่มีต่อความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศของนักเรียน และ 3. สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานนี้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศมีคุณภาพในระดับ "มากที่สุด" โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.82/79.89 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. นักเรียนมีความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และยิ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 3. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับ "มากที่สุด" งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้บอร์ดเกมเป็นฐานในกิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งเสริมความเข้าใจและการตระหนักรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เกมบันไดงู เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่นอกเหนือจากการสอนแบบบรรยาย การจัดสื่อการเรียนการสอนทำกิจกรรมในห้องเรียนทำให้เกิดความน่าสนใจ โดยนำการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานมาประยุกต์เป็นสื่อการสอนเนื่องจากเกมช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ ความสนุกและความเพลิดเพลินในการเรียน สามารถจดจำข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้เกมในการเรียนยังช่วยฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและพัฒนาความมั่นใจในตัวเอง ผ่านการแสดงบทบาทหรือการตอบคำถามต่อหน้าผู้อื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายมิติ ด้วยวิธีการเรียนด้วยเล่นด้วย โดยสร้างเกมบันไดงูให้ตรงกับจุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหา เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาเข้ามาสอดแทรกในเกมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น มีของรางวัลให้กับกลุ่มที่ชนะ ยิ่งทำให้นักเรียนกระตือรือร้นกลุ่มของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกมบันไดงูส่งเสริมให้นักเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และทำให้นักเรียนสนุกเพลิดเพลินไปกับเกมผ่านการตอบคำถามและทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมการเรียนรู้เนื้อหาภาคทฤษฎีแล้ว ยังช่วยฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาการสอนมากกว่าแบบการเรียนบรรยาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระนันทพงษ์ ชินวโร (2562) วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้นวัตกรรมสื่อการสอนบันไดงูสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอรพินพิทย จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้นวัตกรรมสื่อการสอน บันไดงูสังคม Social Snake and Ladders เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 โรงเรียนอรพินพิทย จังหวัดลำพูน 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอน บันไดงูสังคม Social Snake and Ladders เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมสื่อการสอนบันไดงูสังคม Social Snake and Ladders ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอน บันไดงูสังคม Social Snake and Ladders ที่มีความแตกต่างกันเท่ากับ 3.27 คะแนนก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.43 คะแนน ค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.3 คะแนน และหลังจากการนำข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพนวัตกรรมสื่อการสอนบันไดงูสังคม Social Snake and Ladders มาปรับปรุงและทดลองใช้สื่ออีกครั้งในรูปแบบเดิม ซึ่งทำให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอน บันไดงูสังคม Social Snake and Ladders ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันของก่อนเรียนและหลังเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างเท่ากับ 4.1 คะแนน ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.9 คะแนน และหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9 คะแนน จึงแสดงให้เห็นว่านวัตกรรมสื่อการสอนบันไดงูสังคม Social Shake Ladder

สามารถใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอรพินพิทยา จังหวัดลำพูน ได้จริง และสอดคล้องกับการวิจัยของ ญัฐฐา ผิวมา (2564) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้เกมเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหัวข้อคำศัพท์ ไวยากรณ์ และสำนวน เพื่อการนำเสนอภาษาอังกฤษ อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอสำหรับ นักศึกษาศาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เกมเป็นฐาน และ 2. ศึกษาพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 53.54 ซึ่งอยู่ในระดับพัฒนาการ การเรียนรู้ที่สูง 2. ความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เกมเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการผสมผสานระหว่าง Blended Learning และเกมเป็นฐาน ช่วยเสริมสร้าง การเรียนรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญและเทศกาลสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสนุกสนานในการทำ กิจกรรม อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนพึงพอใจต่อเทคนิคกิจกรรมเกมบันไดงู การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เปลี่ยนบรรยากาศจากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เน้นการบรรยายและการจดจำ เนื้อหา จำนวนมาก ส่งผลให้นักเรียนเบื่อหน่ายกับการเรียน ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนและไม่สนใจเรียน จึงทำให้ครู ผู้สอนคิดหาวิธีออกแบบสื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนนั้นสนใจ จึงได้นำรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และแปลกใหม่ไปจากเดิม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่สนุกและไม่น่าเบื่อ โดยการเปลี่ยนบรรยากาศ จากเดิมที่สอนแบบบรรยายนำการจัดกิจกรรมโดยเกมเป็นฐานมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการสอนเพื่อให้ นักเรียนเกิดความสนใจและผ่อนคลายสนุกสนานไปกับเกม ส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา พระพุทธศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเวลาที่มีจำกัดเพียงแค่ 1 ชั่วโมงต่อคาบ ซึ่งอาจทำให้เวลาผ่านไปเร็ว เนื่องจาก ในขณะที่ทำกิจกรรมนักเรียนมีความสนใจและเพลิดเพลินไปกับการเล่นเกม จิตใจจดจ่อกับการหาคำตอบเพื่อให้ กลุ่มตนเองนั้นชนะ จึงทำให้นักเรียนนั้นรู้สึกท้อเร็วกว่าปกติที่เรียน เกิดจากที่นักเรียนรู้สึกเพลิดเพลิน ไปการทำกิจกรรมเรียนปนเล่นโดยใช้เกมเป็นฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ ชนกนันท์ ช่วยประครอง (2565) ได้วิจัย เรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง นโยบายการเงินและการคลัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนดงตาลวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในการเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลังได้หรือไม่ 2. เปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานกับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติในหัวข้อนโยบาย การเงินและการคลัง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในหัวข้อนโยบาย การเงินและการคลังสำหรับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 14 คน แสดงให้เห็นว่าทักษะการแก้ปัญหาการเรียน

หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. การจัดการเรียนการสอนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้เกมเป็นฐาน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้เกมเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนสามารถเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหัวข้อนโยบายการเงินและการคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ นงคราญ สุขเวชวรกิจ (2567) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาทักษะชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เกมเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐาน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านทักษะชีวิตระหว่างก่อนและหลังการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตก่อนการเรียนเท่ากับ 18.11 และหลังการเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 20.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 งานวิจัยนี้ยังได้นำเสนอแผนการสอนที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้เกมเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีการออกแบบการสอบเพื่อช่วยให้นักศึกษาปรับปรุงและฝึกฝนทักษะชีวิตได้อย่างต่อเนื่องในระหว่างการเรียนรู้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การเลือกเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงความเหมาะสม เพศ วัย และระดับความสามารถในการเรียนและความถนัดของนักเรียนด้วย หากเนื้อหาใดที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น
2. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ครูต้องมีการเสริมแรงและกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการเล่นเกม การสร้างความสนใจโดยมีของรางวัลมากระตุ้นให้นักเรียนสนใจในบทเรียนหรือเกมนั้น ๆ
3. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่นำมาประยุกต์กับเนื้อหาการเรียนการสอนสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากกว่าการสอนแบบบรรยายได้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษานำวิธีการจัดการเรียนรู้เกมเป็นฐานโดยใช้กิจกรรมเกมบันไดงูไปบูรณาการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่นหรือนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมบันไดงูต่อตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการกล้าแสดงออก

3. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้การนำเกมเป็นฐานมาบูรณาเป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยใช้
เกมบันไดงู ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาที่อยู่ในช่วงระดับชั้นอื่น ๆ และเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
ที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). ถอดกระบวนการสร้างสรรค์ "บอร์ดเกม" เพื่อเรียนรู้แบบ *Active Learning* ไอเดียที่ ใครก็ทำได้. สืบค้น พฤศจิกายน 2, 2567, จาก <https://www.eef.or.th/article>.
- จิตรทิวัส วงษ์หาบศุขย์, และปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่องศาสนากับสังคมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6(3), 269 - 280.
- ชนกนันท์ ช่วยประคอง. (2565). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง นโยบายการเงิน และการคลัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงตาลวิทยา. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐฐา ผิวมา. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้เกมเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำศัพท์ ไวยากรณ์ ส่วนวนเพื่อการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ อย่างเป็นทางการ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอของนักศึกษา สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, 4(2), 84 – 96.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ.
- นงคราญ สุขเวชขจรกิจ. (2567). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาในรายวิชาทักษะชีวิต. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 7(1), 33 - 43.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ ชื่นเจริญ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้าน ระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย นเรศวร.
- พรชนก กันไว, และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ. (2567). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ในวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(2), 189 - 198.
- พระนันทพงศ์ ชินวโร. (2562). รายงานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้นวัตกรรมสื่อการสอน "บันไดงูสังคม" เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอรพินพิทยา จังหวัดลำพูน. ลำพูน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 – 23.

วรัตต์ อินทสระ. (2562). *Game-Based Learning The Latest Trend Education 2019*. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สุคนธ์ สันทพานนท์, พงษ์จันทร์ สุขยิ่ง, จินตนา วิธเกียรติสุนทร, และพิวัสสา นภารัตน์. (2554). *วิธีสอน*

ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.

เสฐียรพงษ์ ดวงรัตน์เอกชัย, ณัฐวดี ปฐมมีโชค, และศิดารัตน์ สมัครการนา. (2562). *Game-based Learning*

ทางเลือกสำหรับการศึกษาวิทยาศาสตร์ยุคใหม่. *นิตยสาร สสวท.*, 47(216), 25 - 30.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Kuder, Frederic G., & M.W. Richardson. (1973). *The Theory of the Estimation of Test*

Reliability. *Psychometrika*, 2, 151 – 160.

Neumann, J., V., & Morgenstern, O. (1944). *Theory of Games and Economic Behavior*.

Princeton University Press: Princeton, 1944.

Pro, A., & Dinscore, A. (2015). *Game-Based Learning. Instruction Technologies Committee Tips*

and Trends. Association of College and Research Libraries and American Library

Association. <http://acrl.ala.org/IS/wp-content/uploads/2014/05/spring2015.pdf>.

ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

ธีรพงศ์ เผื่อน้อย,* และภุริภัทร หมอยาติ**

โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

ได้รับบทความ: 9 กุมภาพันธ์ 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 18 มีนาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 18 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3. ศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 ภาคเรียนที่ 1/2567 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 41 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน ซึ่งมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.38) 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนกับหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงรุก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, วิชาประวัติศาสตร์

* ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

** ผู้ช่วยนักวิจัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

The Effect of Active Learning on Historical Learning Achievement of Grade 7 Students at Ban Mi Wittaya School

Teerapong Pownoi,^{*} and Phuripat Moyadee^{2**}

Banmiwittaya School

Received: February 9, 2025 **Revised:** March 18, 2025 **Accepted:** April 18, 2025

Abstract

The purposes of this study were to 1) develop lesson plans employing an Active Learning approach, 2) compare students' learning achievement before and after using the developed learning plans employing Active Learning approach, and 3) examine the students' satisfaction with the learning. This study employed a Quasi-Experimental Research design. The samples were 41, Grade 7, students from Class 1/4 enrolled during the first semester of the 2024 academic year at Ban Mi Wittaya School, Ban Mi District, Lopburi Province. They were selected through a cluster random sampling. The research instruments included the 15 developed lesson plans, a 20-item multiple-choice achievement test, and a 15-item satisfaction rating scale questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Dependent Samples t-tests.

The research results revealed that 1) after developing the active learning lesson plans, 15 lesson plans were created. They were overall evaluated at the highest level ($\bar{x} = 4.70$, S.D.= 0.38), 2) a comparison of students' learning achievement between before and after the learning using the developed lesson plans showed that students' post-test scores were higher than their pre-test scores with statistical significance at 0.5 level, and 3) the students' satisfaction with the developed active learning lesson plans was overall rated at a high level ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.52).

Keywords: Active Learning, Learning Achievement, History Course

^{*} Senior Professional Level Teachers, Social studies, Religion and Culture Department, Banmiwittaya School, Banmi District, Lopburi Provinces.

^{**} Research Assistant, Social studies, Religion and Culture Department, Banmiwittaya School, Banmi District, Lopburi Provinces.

บทนำ

ประวัติศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากอคติ ซึ่งมีคุณค่าในการพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง (เฉลิม มลิลลา, และนิติเชตต์ ปรีชา, 2559) รายวิชาประวัติศาสตร์ถูกจัดรวมอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นหลายประการ ครูผู้สอนควรตระหนักและทำความเข้าใจ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ สัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ครูผู้สอนควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและเข้ากับสภาพแวดล้อม บริบททางสังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ครูผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ในชีวิตจริง อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้จุดประกายความสนใจใฝ่รู้ และสร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560)

ปัจจุบันการศึกษาประวัติศาสตร์สำหรับเยาวชนไทยยังคงถูกมองเป็นเพียงเนื้อหาสำหรับการท่องจำเพื่อการสอบ แม้บางคนจะสนุกกับการเรียนรู้เกี่ยวกับอดีต ภูมิใจในชาติ และบรรพบุรุษ แต่หลายคนยังคงตั้งคำถามว่าเรียนประวัติศาสตร์ไปทำไม และมีประโยชน์อย่างไรในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งจะนำประวัติศาสตร์มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไร หากการเรียนการสอนยังคงเน้นแต่การท่องจำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ และช่วงเวลา จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง ดังนั้น การปรับวิธีการเรียนการสอนให้เน้นทักษะการคิด เชื่อมโยงประวัติศาสตร์กับปัจจุบันและอนาคตจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น และหากมีกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจให้เห็นถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงอย่างไร มีผลต่ออะไรอย่างไรบ้าง จะทำให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) และจากการสังเกตในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ พบว่า การที่ครูผู้สอนเน้นการบรรยายให้นักเรียนฟังเพียงอย่างเดียวนั้น ทำให้นักเรียนไม่สามารถเห็นถึงความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์ ส่งผลต่อความสนใจในการเรียนสาระวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร จำเป็นต้องเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ตรงเป้าหมายทั้งวิธีการสอนโดยทั่วไป และวิธีการสอนเฉพาะทาง จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้ สามารถลงมือปฏิบัติ และแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดรับกับการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ถือเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน ส่งเสริมการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง แทนการเป็นผู้รับข้อมูลจากครูเพียงฝ่ายเดียวเหมือนในรูปแบบเดิม ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง และทำหน้าที่เป็นผู้สอนงานและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจำเป็นต้องสรรหาเทคนิคและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง และเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ นักเรียนยังได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์นวัตกรรม ทำให้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ชีวิต และวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามช่วงวัยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยประสบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหมี่ ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยนักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์กับช่วงเวลาและบริบทขณะเกิดเหตุการณ์ได้ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมักจะได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมด้วยการบรรยายเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Mayers, C., & Jones, T. (1993) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำข้อมูลสารสนเทศ มโนทัศน์ หรือทักษะใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ โดยเน้นให้เกิดความรู้จากประสบการณ์จริง การสร้างสรรค์ การทดสอบ และการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องของนักเรียน กระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่จำกัดแค่การรับข้อมูลจากผู้สอน แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำ และคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ (2562) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับกระบวนการเรียนการสอน โดยมุ่งกระตุ้นให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า มากกว่าการรับฟังเนื้อหาจากครูเพียงอย่างเดียว

เท่านั้น แต่ยังต้องมีการฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การตั้งคำถาม และการอภิปรายร่วมกัน รวมถึงการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้ความสำคัญกับพื้นฐานความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับความรู้ไปสู่ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ใหม่ และประยุกต์ข้อมูลสารสนเทศ จนเกิดทักษะใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ สังเกตด้วยประสบการณ์ การสร้างสรรค์ การทดสอบ และการปรับปรุงแก้ไขของนักเรียน ซึ่งบทบาทของนักเรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้เป็นผู้สร้างความรู้แทน

2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่ได้ทำ โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับสาร (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ (Co-Creators) ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ตรง โดยนักเรียนสามารถเก็บข้อมูลและจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูผู้สอน และสิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยเสริมความจำในระยะยาว (Long Term Memory) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมทักษะ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (2566) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการออกแบบการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ รวมทั้งออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อยืนยันว่านักเรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่เทียบเคียงไว้หรือไม่ เป็นวิธีการหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยเริ่มจากวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของนักเรียน เพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนและเมื่อนักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนผลว่านักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในระดับที่พึงประสงค์ไว้จริง ครูผู้สอนจึงต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีการนี้สร้างความมั่นใจได้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการออกแบบกระบวนการพัฒนาบทบาทนักเรียนจากผู้รับความรู้ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ ซึ่งองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ของนักเรียนโดยตรง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกควรเริ่มจากการวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของนักเรียน เพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน และทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้แบบที่เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะมีธรรมชาติของการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังต่อไปนี้

Mayers, C., & Jones, T (1993) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ไว้ว่าลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกผ่านการพูด (Talking) การฟัง (Listening) การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ในแต่ละกิจกรรมนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดและทักษะต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนและทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น

Bonwell, Charles C., & James, A Eison (1991) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย คุณลักษณะสำคัญ ดังนี้

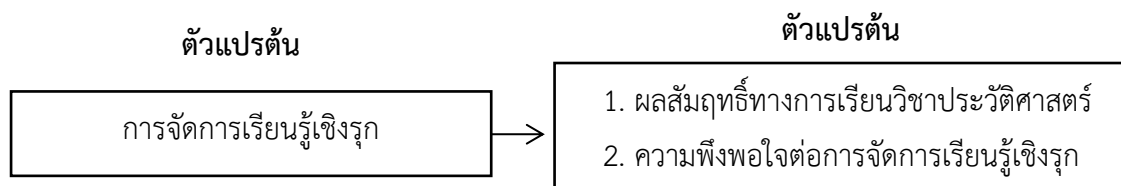
1. เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งปรับเปลี่ยนบทบาทการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูไปยังผู้เรียนให้น้อยลง และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนโดยลงมือปฏิบัติเองมากกว่าที่นั่งฟังเพียงอย่างเดียว
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น อ่าน อภิปราย และเขียน
4. มีการสำรวจพื้นฐานและคุณค่าที่มีอยู่ในผู้เรียน
5. ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดระดับสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลการนำไปใช้
6. ทั้งผู้เรียนและผู้สอนรับข้อมูลป้อนกลับจากการแสดงความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว

Shenker, J.I, Goss, S.A., & Bernstein, D.A. (1996) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าการรับความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ มาใช้โดยเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองจะนำไปสู่การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำอยู่ เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ คุณลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการสะท้อนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและน่าสนใจ โดยการเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นการลดการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียนให้มากที่สุด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถสะท้อนความคิดและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยไม่เพียงแคร์รับความรู้จากผู้สอน การเรียนรู้ในรูปแบบนี้จึงกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนาน กระตือรือร้น และสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 325 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 41 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา ด้านการวัดและประเมิน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ใช้ในแต่ละชั่วโมง และนำเสนอเป็นรายแผนโดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38)

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มี 2 ชุด แบ่งเป็นก่อนเรียน 1 ชุด และหลังเรียน 1 ชุด โดยข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีข้อคำถามเหมือนกัน แต่มีการสลับข้อคำถามและตัวเลือก หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยากง่ายได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.39 ถึง 0.59 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.80 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (1973) ได้ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรม ด้านวัดและประเมินผล ด้านภาระงาน/ชิ้นงาน จำนวน 15 ข้อ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ย

อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
3.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้นักเรียนทราบพร้อมทั้งอธิบายการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดที่ 1 จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที

3.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำนวน 15 ครั้ง รวม 15 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที แล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples

4.3 คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 15 แผน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์

แผน ที่	เนื้อหาเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียน	สื่อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1	หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ตอบคำถามกระตุ้นความรู้เดิม แจกใบความรู้ ให้นักเรียนค้นหา ข้อมูลจากแหล่งประวัติศาสตร์ และอภิปรายร่วมกัน	ใบความรู้ อินโฟกราฟิก แหล่งค้นคว้า ออนไลน์	5.00	0.00	มากที่สุด
2	ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์	ศึกษาและจำแนกประเภท หลักฐาน นำเสนอข้อมูลผ่าน Mind Map และอภิปราย ความสำคัญของหลักฐานใน ประวัติศาสตร์	PowerPoint ตัวอย่าง หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	5.00	0.00	มากที่สุด
3	การตรวจสอบหลักฐาน	ทดลองวิเคราะห์หลักฐานจริง จากแหล่งข้อมูล และอภิปราย ถึงความน่าเชื่อถือของหลักฐาน	ใบงาน เว็บไซต์ กรมศิลปากร	5.00	0.00	มากที่สุด
4	ความสัมพันธ์ของหลักฐาน	จับคู่ประเภทหลักฐานที่มี ความเชื่อมโยงกัน และ สร้างกราฟแสดงความสัมพันธ์	แบบฟอร์ม กราฟ เชื่อมโยง	5.00	0.00	มากที่สุด
5	การวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์	วิเคราะห์ข้อมูลจากบทความ หรือเอกสารเก่า วิเคราะห์ตาม หลักเหตุและผล	เอกสารอ้างอิง ประกาศทาง ประวัติศาสตร์	4.66	0.46	มากที่สุด
6	การตีความหลักฐาน	ตีความเอกสารโบราณ และ อธิบายความหมายจากบริบท ของข้อมูล	ตัวอย่าง เอกสาร โบราณจาก ฐานข้อมูล	4.00	0.00	มาก

ตาราง 1 แสดงระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

แผน ที่	เนื้อหาเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียน	สื่อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
7	บทบาทของ หลักฐานใน เหตุการณ์ สำคัญ	การแสดงบทบาทสมมติใน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และ อภิปรายถึงความสำคัญของ หลักฐานในเหตุการณ์นั้น	ชุดสคริปต์ บทบาทสมมติ	5.00	0.00	มาก ที่สุด
8	แหล่งเก็บ รักษา หลักฐาน	ศึกษาแหล่งเก็บรักษาหลักฐาน และจัดทำแผนผังสรุปข้อมูล	วีดิทัศน์ศึกษา เสมือนจริง	4.33	0.47	มาก
9	การ ประยุกต์ใช้ หลักฐานใน ปัจจุบัน	ตัวอย่างการใช้หลักฐานในชีวิต จริง เช่น การสร้างแหล่งเรียนรู้ และจัดทำโครงการบันทึก ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	แบบสำรวจ ชุดคำถาม สำหรับ สัมภาษณ์ ชุมชน	4.66	0.46	มาก ที่สุด
10	การประเมิน หลักฐาน	ประเมินความน่าเชื่อถือของ หลักฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด และอภิปรายความคิดเห็น	เกณฑ์ประเมิน หลักฐาน	4.66	0.46	มาก ที่สุด
11	การตรวจสอบ ข้อเท็จจริง	ตรวจสอบข้อเท็จจริงจาก ข่าวสารและบทความทาง ประวัติศาสตร์	หนังสือพิมพ์ และบทความ วิชาการ	4.33	0.47	มาก
12	ผลกระทบ ของหลักฐาน ทาง ประวัติศาสตร์	วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจาก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ใน บริบทต่าง ๆ	คลิปวิดีโอกลุ่ม อภิปรายสั้น	4.33	0.47	มาก
13	สื่อและ เทคโนโลยีใน การเก็บ หลักฐาน	ศึกษาและทดลองใช้ แอปพลิเคชันในการจัดเก็บ และเผยแพร่หลักฐาน	แอปพลิเคชัน เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์	5.00	0.00	มาก ที่สุด

ตาราง 1 แสดงระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ต่อ)

แผน ที่	เนื้อหาเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียน	สื่อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
14	จริยธรรมใน การใช้ หลักฐาน	วิเคราะห์กรณีศึกษาการใช้ หลักฐานในทางที่ถูกและผิด	กรณีศึกษาใบ งานวิเคราะห์ จริยธรรม	5.00	0.00	มาก ที่สุด
15	การสรุป องค์ความรู้	สรุปความรู้ด้วยการจัด นิทรรศการผลงานในชั้นเรียน	บอร์ด นิทรรศการ สื่อแสดง ผลงาน	4.66	0.46	มาก ที่สุด
รวมเฉลี่ย				4.70	0.38	มาก ที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมีวิทยา พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน มีผลประเมินความเหมาะสมแต่ละแผนอยู่ในระดับมากกับมากที่สุดและในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.38) ซึ่งการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยปฏิบัติตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุกของ Bonwell, & Eison (1991) ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2. ขั้นสำรวจและค้นหา 3. ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป 4. ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ และ 5. ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยยกตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมแผนที่ 1 เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ เมื่อเริ่มเข้าชั้นเรียน ครูเกริ่นนำโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในเรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังนี้ 1) นักเรียนรู้จักหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่ 2) นักเรียนคิดว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นอย่างไร และ 3) หากนักเรียนต้องการที่จะศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถสืบค้นได้จากแหล่งใดได้บ้าง หลังจากถามคำถามกระตุ้นภูมิความรู้แล้ว ครูนำใบความรู้เรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์แจกให้กับผู้เรียน และเข้าสู่เนื้อหาในลำดับต่อไป

2. ขั้นสำรวจและค้นหา ในขั้นตอนนี้ครูเริ่มเข้าสู่บทเรียน โดยการกล่าวถึงเนื้อหาต่าง ๆ หลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นเบื้องต้น หลังจากนั้นครูมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละคนค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งสารสนเทศออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งครูจะต้องมีการแนะนำ

แนวทางการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศให้นักเรียนในเบื้องต้น เช่น เว็บไซต์กรมศิลปากร หอสมุดแห่งชาติ และฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทยของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นต้น

3. ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป จะเข้าสู่การพูดคุยแลกเปลี่ยนหน้าชั้นเรียนด้วยข้อมูลหลักฐานที่นักเรียนได้สืบค้นจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ทำให้นักเรียนอภิปรายโดยการแสดงความคิดเห็น และช่วยกันสรุปผลข้อมูล จากการร่วมกันจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนสืบค้นมา

4. ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ หลังจากการอภิปรายของนักเรียนแล้ว นักเรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์นี้ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมผนวกเข้ากับสิ่งที่นักเรียนได้ค้นคว้าเพิ่มเติม แล้วครูสุ่มนักเรียนออกมาอภิปรายสิ่งที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยที่ครูจะเป็นผู้ชี้แนะหรือเชื่อมโยงประเด็นที่นักเรียนตกหล่นไป เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

5. ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการประเมินการเรียนรู้ว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด โดยมอบหมายงานให้นักเรียนได้กลับไปสรุปองค์ความรู้มาในรูปแบบของ Mind Maps และในช่วงท้ายของเวลาเรียนในคาบครูจะเป็นผู้สรุปรวบยอดประเด็นสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	20	41	14.40	0.45	-16.48*	.000
หลังเรียน	20	41	18.55	0.67		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 18.55$, S.D. = 0.67) สูงวก่อก่อนเรียน ($\bar{x} = 14.40$, S.D. = 0.45) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรม			
1. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	3.75	0.35	มาก
2. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม	3.80	0.45	มาก
3. กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.10	0.51	มาก
4. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้	4.60	0.67	มากที่สุด
5. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ และต่อยอดได้	4.20	0.45	มาก
ด้านวัดและประเมินผล			
1. การวัดและประเมินผลรายวิชาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.44	0.60	มาก
2. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการวัดและประเมินผล	4.53	0.56	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน	4.50	0.55	มาก
4. การวัดและประเมินผลมีความเที่ยงตรง	4.15	0.53	มาก
5. ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของการประเมินผลอย่างชัดเจน	4.54	0.58	มากที่สุด
ด้านภาระงาน/ชิ้นงาน			
1. ภาระงานมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการเรียนการสอน	4.55	0.60	มากที่สุด
2. ภาระงานมีความเหมาะสมกับน้ำหนักคะแนน	4.50	0.55	มาก
3. ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลงาน	4.54	0.40	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนชี้แจงชิ้นงานได้อย่างชัดเจน	4.50	0.55	มาก
5. ภาระงานสามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในอนาคตได้	4.53	0.56	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.34	0.52	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในรายช้อยู่ในระดับมากและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.52) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ภาระงานมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.60) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.35)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน มีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นมานั้นมีความแตกต่างจากแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของชั้นเรียนปกติที่มีเพียงขั้นตอนของการบรรยายเป็นหลัก ซึ่งจะไม่ปรากฏเทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เมื่อแผนการจัดการเรียนรู้ถูกพัฒนาขึ้นโดยการใส่รายละเอียดตามขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป 4) ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ และ 5) ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากกว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเดิมที่นิยมใช้การบรรยายเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จักรพงศ์ วรสาร, และสมาน เอกพิมพ์ (2565) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหล่าหนาดพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) ขั้นสังเกตรวบรวมข้อมูล 2) ขั้นคิดวิเคราะห์ 3) ขั้นปฏิบัติ 4) สรุปความรู้ และ 5) ขั้นสื่อสารและนำเสนอ ตามที่นักเรียนได้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวนักเรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตนเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน และสอดคล้องกับการวิจัยของ วีรยุทธ พลายเล็ก (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning สามารถเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการคิดสำหรับนักเรียนได้อย่างดี เป็นการใช้กิจกรรมตามที่นักเรียนสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดความท้าทายทั้งตัวเองและเพื่อน ๆ ประกอบกับการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรม และมีเป้าหมายที่นักเรียนร่วมกันวางแผน จึงทำให้การเรียนมีความหมายต่อตัวนักเรียน รวมทั้งมีความเข้าใจในเรื่องของทักษะกระบวนการมากขึ้น รมณ์ตระวังตัวเองในการเรียนมากขึ้นเพราะรู้ว่าการประเมินตรงจุดใดต้องแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวิทย์ บุญส่ง (2564) เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนออกแบบและสร้างขึ้นมา มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้เรียนลงพื้นที่ศึกษาหลักสูตรจริงจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัย จากนั้นนักศึกษาต้องนำหลักสูตรดังกล่าว

กลับมาคิดวิเคราะห์วิจารณ์ว่าสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร จากนั้นนำเสนอให้สมาชิกกลุ่มอื่นได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อภิปรายให้เหตุและผลร่วมกัน ก่อนที่นำไปสู่การฝึกสร้างหลักสูตรของตนเอง ตามกรอบและจุดประสงค์ที่ผู้สอนวางไว้ จึงทำให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงพื้นที่จริงสามารถทำความเข้าใจผ่านการฝึกปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และออกแบบหลักสูตร การออกแบบ Theme ที่ใช้เป็นฐานความคิดในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการออกแบบหลักสูตรนั้นผู้เรียนจะต้องเข้ารับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ทำให้ได้เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่รายวิชา สศ 221302 หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษากำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมีวิทยา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถแสวงหาข้อมูลหรือองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง บทบาทของนักเรียนถูกปรับเปลี่ยนจากผู้รับฟังสู่การเป็นผู้แสวงหาความรู้ อีกทั้งยังมีการร่วมกันอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนความรู้อันหน้าชั้นเรียนด้วยข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามา จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกจัดขึ้นมานั้น จะมุ่งเน้นให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ และความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นได้ จุดนี้ส่งผลต่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางความคิด วิเคราะห์ในการแสวงหาองค์ความรู้หรือข้อมูล ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ต่างจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบเดิมที่ครูผู้สอนนิยมใช้การบรรยายเป็นหลัก โดยที่นักเรียนมีบทบาทเป็นเพียงผู้รับข้อมูล และคอยจดจำเนื้อหาในชั้นเรียนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วชิรา ฉางวางปราง (2566) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning ตามแนวคิดทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning ตามแนวคิดทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะ การอ่าน การเขียนของนักเรียน มีการทบทวนความรู้ทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องจนเข้าใจ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกการคิดการแก้ปัญหาการอ่าน และการเขียนด้วยตนเอง ที่มุ่งเน้นด้วยกระบวนการมีขั้นตอนที่ชัดเจน นำไปสู่การคิดที่ต่อเนื่องเชื่อมโยง และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ย้อนกลับ นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันสร้างพลังในการเรียน ได้แนวคิดมุมมองที่หลากหลาย และฝึกทักษะอย่างอิสระเป็นกลุ่ม ร่วมมือกันเรียนรู้กับเพื่อน รวมทั้งการฝึกทักษะด้วยตนเอง นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่ไปจากเดิม นักเรียนมีความสุขเมื่อได้ออกนอกห้องเรียน นักเรียนเรียนรู้ได้ดีในบรรยากาศของการเรียนที่เป็นกันเอง ทำหาย ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ฝึกการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การวิจัยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นนั้น สามารถใช้พัฒนาผลการเรียนรู้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญารัตน์ สอนสนาม, สมพร วงษ์เพ็ง, ภาวินี อ่างบุญตา, สุภารัตน์ บุตรไชย, และธนัช ศรีพนม

(2565) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่กับการใช้ Google Sites ในรายวิชาวัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษา และทบทวนเนื้อหาด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสามารถเข้าถึงลิงก์เว็บไซต์และวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครู ผู้สอนจัดเตรียมไว้ ทำให้เนื้อหาการเรียนรู้มีความทันสมัยและน่าสนใจ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถศึกษาล่วงหน้า ผ่าน Google Sites โดยที่ครูผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ติดตามความก้าวหน้าของการเรียนรู้ รวมถึงตอบข้อสงสัย ในบทเรียน และมอบหมายแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบเพื่อประเมินความเข้าใจ เมื่อเข้าสู่การเรียนในชั้นเรียน นักเรียนจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมจากเนื้อหาที่ได้ศึกษามาแล้ว เพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาและสร้าง ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน โดยมีการนำเสนอผลงานและประเมินผลร่วมกัน ซึ่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฝึกทักษะการปฏิบัติ และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านหมี่วิทยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ไม่สร้างความน่าเบื่อหน่ายตามรูปแบบชั้นเรียนที่มีการบรรยายเป็นหลัก นักเรียนได้ถูก ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ฟังผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นผลให้ความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักเรียนได้มีโอกาสที่จะแสวงหาข้อมูลหรือสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับทั้งองค์ความรู้ใหม่จากการค้นคว้าประสานเข้ากับองค์ความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของตนเอง เมื่อนักเรียนได้เกิดความรู้ มีความเข้าใจต่อเนื้อหาวิชา และเกิดการพัฒนาทักษะ ทางความคิดให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการต่อยอดการเรียนรู้ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ตลอดจนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนิน ชีวิตประจำวันของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระศักดิ์ จีวตัน, ยุพาพร รักสกุลพิวัฒน์, และอภิญญา ลิ้มสุวรรณ (2563) เรื่อง การสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อห้องเรียน Active Learning และผลกระทบต่อการ ส่งเสริมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ความพึงพอใจในด้านองค์ความรู้ นั้น มาจากการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในเนื้อหาแต่ละบทเรียน การมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น การมีการคิด และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวช่วยในการส่งเสริม ให้นักเรียนนั้นเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ทำให้นักเรียนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ และหาแหล่งความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากครูผู้สอน ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์กับนักเรียนต่อการ จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในด้านบวก สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยตนเอง และเพิ่มทักษะในการ เรียนรู้ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภา วัชรสุขุม, ธวัชรัตน์ พรหมวิเศษ, สุรัสวดี นราพงศ์เกษม, และจิตติขวัญ ภูพันธ์ตระกูล (2560) เรื่อง ผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับที่นักศึกษาพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์เรื่องนี้หรือเรื่องอื่น ๆ และเสริมสร้างการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูควรจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความสนใจของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา รู้สึกไม่น่าเบื่อ และทำให้ผู้เรียนอยากที่จะทำการเรียนรู้ต่อในรายวิชานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในระดับอื่น ๆ

2. การทำวิจัยและพัฒนารูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อจัดการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรพงษ์ วรสาร, และสมาน เอกพิมพ์. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหล่าหนาด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 16(2), 89 - 98.
- เฉลิม มลิลลา, และนิติ เขตต์ปรีชา. (2559). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พีระศักดิ์ จิ๋วต้น, ยุพาพร รักสกุลพิวัฒน์, และอภิญญา ลิ้มสุวัฒน์. (2564). การสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อห้องเรียน Active Learning และผลกระทบต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *วารสารวิจัยสถาบัน มข.*, 1(3), 285 - 299.
- วชิรา ฉางวางปราง. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning ตามแนวคิดทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *การประชุมหาตลาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ*, 14(1), 1327 - 1340.
- วีรยุทธ พลายเล็ก. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรวิทย์ บุญส่ง. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning. *วารสารนิติบุคคลและนวัตกรรม*, 8(3), 73 - 86.
- สุภา วัชรสุขุม, ธวัชรัตน์ พรหมวิเศษ, สุรัสวดี นราพงศ์เกษม, และจิตติขวัญ ภูพันธ์ตระกูล. (2560). *รายงานวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2566). *คู่มือการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. กาฬสินธุ์: ผู้แต่ง.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*

(ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อัญญารัตน์ สอนสนาม, สมพร วงษ์เพ็ง, ภาวินี อ่างบุญตา, สุภารัตน์ บุตรไชย, และธन्छ ศรีพนม. (2565).

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชาวัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต. *Journal of Modern Learning Development*, 7(9), 327 - 340.

Bonwell, C., C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in The Classroom*.

ASHE-ERIC Higher Education Report, Washington DC: School of Education and Human Development, George Washington University.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Kuder, Frederic G., & M. W. Richardson. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151 - 160.

Mayers, C., & Jones, T. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for The College Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.

Shenker, J., I., Goss, S., A., & Bernstein, D. A. (1996). *Instructors Resource Manual for Psychology: Implementing Active Learning in the Classroom*. [online]. Available: <https://s.prych/uiuic.edu/~jskenker/active.html>.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT เรื่องวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชิงราก

สุนทร อ่อนฤทธิ์,* ธีธธาวิณ คำตัน,** และจิตาภา แท่งทอง***

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ได้รับบทความ: 22 มกราคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 10 มีนาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT 3) เพื่อสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิค 4MAT กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวัดเชิงราก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่มเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT จำนวน 13 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.37) 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 16.50$, S.D. = 0.67) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.50$, S.D. = 0.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนผ่านการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT มีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น และ 3. ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.61)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT, วัฒนธรรมไทย, ความพึงพอใจ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** ผู้ช่วยนักวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Effect of Learning Management Using the 4MAT Instructional Technique on Thai and Regional Cultures for Mathayomsuksa 1 Students at Wat Chiang Rak School

Suntorn Onrit,^{*} Thatthawin Kamton,^{**} and Jidapa Thaengthong^{***}

Department of Social Education Faculty, Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

Received: January 22, 2025 Revised: March 10, 2025 Accepted: March 11, 2025

Abstract

This research purposed to 1) develop learning plans utilizing the 4MAT instructional technique, 2) compare students' learning achievement after implementing the learning technique, and 3) examine the students' satisfaction after using the learning technique. The samples were 19 Mathayomsuksa 1 students from Class 1/1 at Wat Chiang Rak School, during the first semester of the academic year 2024, selected through cluster sampling using classrooms as sampling units. The research instruments included 13 developed learning plans, a 20-item learning achievement test, and a 15-item satisfaction questionnaire. Data were analyzed employing mean, standard deviation, and dependent t-test.

The research findings showed that 1) the 13 developed 4MAT learning plans were overall evaluated by experts at the highest level ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.37), 2) the comparison of the students' learning achievement showed that their post-test scores ($\bar{x} = 16.50$, S.D. = 0.67) were significantly higher than the pre-test scores ($\bar{x} = 12.50$, S.D. = 0.49) with the statistical significance at .05 level, indicated the effectiveness of the 4MAT-based instruction, and 3) the students' overall satisfaction with the 4MAT instructional approach was rated at the highest level ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.61).

Keywords: 4MAT Instructional Technique, Thai Cultures, Satisfaction

^{*} Lecturer., Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{**} Research Assistant., Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Research Assistant., Department of Social Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ได้กำหนดกรอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม เนื่องจากการคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยรับมือกับสถานการณ์ที่หลากหลายจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลในทุก ๆ ด้าน เช่น การเรียน การทำงาน รวมไปถึงการดำเนินชีวิตในสังคม การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพร้อมเผชิญหน้ากับความท้าทายในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถตลอดจนมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะผ่านการลงมือปฏิบัติ การเรียนการสอนในปัจจุบันไม่เพียงแต่เน้นความรู้ในตำรา แต่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ตลอดจนการฝึกให้นักเรียนลงมือทำและมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์เป็นการพัฒนาทักษะสำคัญที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ (วิภาพรรณ พินลา, และวิภาดา พินลา, 2561) ดังนั้น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างจริงจังในระบบการศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถเผชิญกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์

เทคนิคการสอนรูปแบบ 4MAT (4MAT System) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมการใช้สมองทั้ง 2 ซีกอย่างสมดุล (ทิตนา แหมมณี, 2557) และคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม (Why What How If) 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสร้างและวิเคราะห์ประสบการณ์ บูรณาการ พัฒนาความคิดรวบยอด การออกแบบปรับแต่งแนวคิดเป็นของตนเอง สดุดท้ายการวิเคราะห์แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (McCarthy, 1995) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ พระมหา ก้องนภา สิงห์สร (2560) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้วิธีการดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68.89 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ร้อยละ 24.11 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองถึง 109.70 และสอดคล้องกับ ปรียา ถาวีวร (2564) ได้ดำเนินการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT มีประสิทธิภาพอยู่ที่ 88.55/89.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าเมื่อเทียบกับก่อนการเรียน โดยมีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการเรียนมีระดับสูงกว่าเมื่อเทียบกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยพบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง วัฒนธรรมไทย และ วัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ความเหมือน-ความต่าง จุดเด่นของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไม่สามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรมในอดีตของชาติต่าง ๆ ที่มีภูมิหลังร่วมกันได้ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากการศึกษาเทคนิคการสอนรูปแบบ 4MAT เป็นวิธีการที่จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และยังช่วยให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น เทคนิคการสอนรูปแบบ 4MAT สามารถใช้ได้ดีกับการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจจะนำเทคนิคการสอนรูปแบบ 4MAT มาใช้จัดการเรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก
3. เพื่อสอบถามความพึงพอใจหลังจากใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก

การทบทวนวรรณกรรม

McCarthy (1995) กล่าวว่า หลักการการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ในสองมิติ ได้แก่ การรับรู้ (Perception) และกระบวนการจัดการข้อมูล (Processing) การรับรู้ของแต่ละบุคคลอาจเกิดจากประสบการณ์ตรง หรืออาจเป็นการสร้างความคิดรวบยอดและมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม ขณะที่กระบวนการจัดการกับข้อมูลอาจเกิดจากการลงมือปฏิบัติหรือการสังเกตแล้วนำข้อมูลมาไตร่ตรองเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความหมายจากสิ่งที่เรียนรู้ในที่นี่ McCarthy แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 แบบ คือ

1. นักเรียนที่ถนัดการเรียนรู้โดยจินตนาการ (Imaginative Learners)
2. นักเรียนที่ถนัดการรับรู้มโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม นำกระบวนการสังเกตอย่างไตร่ตรองหรือเรียกว่านักเรียนถนัดการคิดวิเคราะห์ (Analytic Learners)
3. นักเรียนที่ถนัดการรับรู้มโนทัศน์แล้วผ่านกระบวนการลงมือทำ หรือที่เรียกว่านักเรียนที่ถนัดการใช้สามัญสำนึก (Commonsense Learners)
4. นักเรียนที่ถนัดการรับรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Learners)

McCarthy ได้นำเสนอหลักของแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เทคนิค 4MAT สรุปได้ เป็น 2 หลัก คือ 1. รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4MAT ด้านนักเรียน 2. รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4MAT ด้านรูปแบบการสอนโดยได้นำแนวคิดของ David Kolb มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบ 4MAT โดยแบ่งพื้นที่ทั้ง 4 ส่วน ซึ่งเกิดจากการตัดกันของแกนการรับรู้ (Perception) และแกนกระบวนการ (Processing) เพื่อแสดงถึงลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน

4 ประเภท การแบ่งประเภทนี้คำนึงถึงการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา รวมถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ในแต่ละแบบ ในด้านการสอน McCarthy ได้นำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองการทำงานของสมองทั้งสองซีก โดยการแบ่งพื้นที่ในวงล้อการเรียนรู้เป็น 8 ส่วนย่อย เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทของสมองซีกซ้ายและซีกขวาได้อย่างสมดุล จุดมุ่งหมายคือ การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในทุกด้านที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยการออกแบบกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นและสนับสนุนการทำงานของสมองทั้งสองซีกในลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม

ธัญมา หลายพัฒน์ (2550) ได้อธิบายถึงวิธีการสอนแบบ 4MAT ว่าเป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลในแง่ของรูปแบบการเรียนรู้และการทำงานของสมองทั้งสองซีก (ซีกซ้ายและซีกขวา) ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเอง โดยมุ่งเน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะการเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่

นักเรียนแบบที่ 1 (WHY) นักเรียนกลุ่มนี้มักจะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะเข้าใจและเชื่อมโยงข้อมูลผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน

นักเรียนแบบที่ 2 (WHAT) นักเรียนกลุ่มนี้จะเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์และเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลโดยมุ่งเน้นการเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งผ่านกระบวนการที่ใช้การวิเคราะห์

นักเรียนแบบที่ 3 (HOW) นักเรียนประเภทนี้จะเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งการทดลองหรือการปฏิบัติจริงเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม

นักเรียนแบบที่ 4 (IF) นักเรียนในกลุ่มนี้เรียนรู้จากการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง โดยการทดลองและสำรวจในสถานการณ์ต่าง ๆ ช่วยให้เราพวกเขาค้นพบวิธีการหรือคำตอบด้วยความคิดสร้างสรรค์

ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามวิธี 4MAT ยังมีขั้นตอนที่นักการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีทั้ง 8 ขั้นตอนที่แตกต่างกัน เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาสมองและลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแต่ละขั้นตอนจะใช้เทคนิคที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองซีกขวาและซีกซ้าย ดังนี้

1. ขั้นสร้างคุณค่าและประสบการณ์จากสิ่งที่เรียน (สมองซีกขวา) การเริ่มต้นด้วยการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจและความเข้าใจในสิ่งที่เรียน
2. ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ (สมองซีกซ้าย) การให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและทำความเข้าใจได้ดีขึ้น
3. ขั้นปรับประสบการณ์ให้เป็นความคิดรวบยอด (สมองซีกขวา) การปรับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ให้เป็นความคิดที่สามารถเชื่อมโยงกับภาพรวม
4. ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด (สมองซีกซ้าย) การพัฒนาความคิดรวบยอดที่มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่แม่นยำ

5. ขั้นลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด (สมองซีกซ้าย) การลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่ถูกกำหนดไว้ในขั้นตอนก่อนหน้านี้ โดยเน้นการทดลองทำจริงเพื่อยืนยันความเข้าใจ

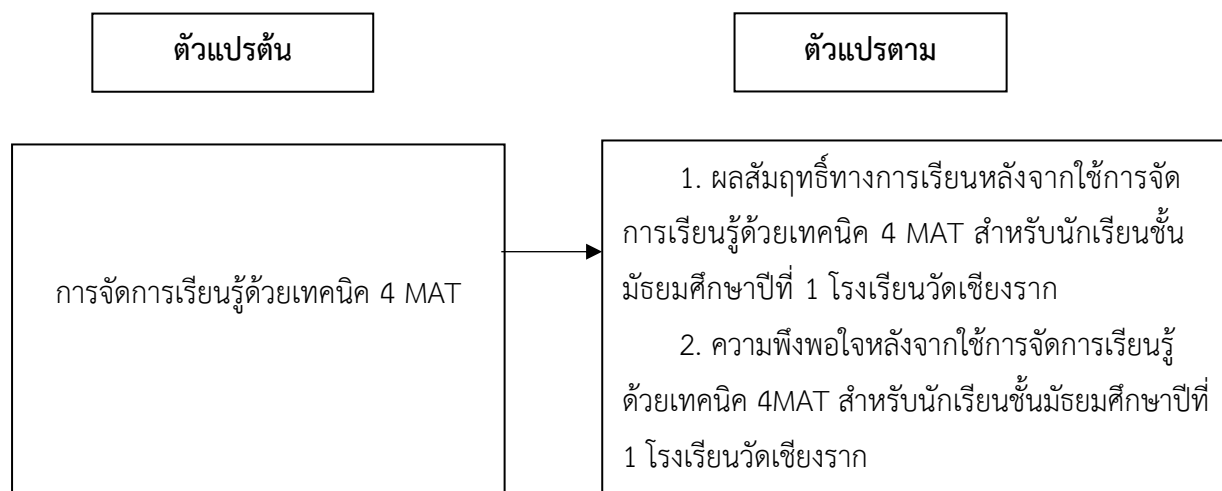
6. ขั้นสร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนตัวตน (สมองซีกขวา) การสร้างผลงานที่สามารถสะท้อนถึงตัวตนของนักเรียน ช่วยให้พวกเขามีโอกาสแสดงออกและเรียนรู้ในทางที่สร้างสรรค์

7. ขั้นวิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้ (สมองซีกซ้าย) การประเมินคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้และการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์

8. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากผู้อื่น (สมองซีกขวา) การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นของตนเอง ตลอดจนพัฒนาความสามารถ ในการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งผสมผสานกับจินตนาการในการเรียนรู้และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้ทำงานร่วมกันอย่างสมดุล ให้นักเรียนมีการวางแผนในการทำงานและพัฒนาคุณภาพของงาน มีกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ส่วน โดยมีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรม 8 ขั้นตอน

กรอบแนวความคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก อำเภอมโนรพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 59 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 19 คน โรงเรียนวัดเชียงราก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 13 แผน หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการสอนสังคมศึกษา แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.37) จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 2 ชุด แบ่งออกเป็น ก่อนเรียน 1 ชุด และหลังเรียน 1 ชุด โดยข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีข้อคำถามเหมือนกัน เพียงแต่สลับข้อคำถาม และตัวเลือก หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้อง แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน แล้วจึงนำมาคำนวณหาค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.59 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ KR-20 ของ Kuder-Richardson (1973) มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.78

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบไปด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 3 ตอน รวม 15 ข้อ หลังจากนั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมิน แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .903 โดยกำหนดค่าคะแนนของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดทำบันทึกข้อความขออนุญาตปฏิบัติการวิจัยต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดเชียงราก

3.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักเรียนรับทราบเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อ

3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 13 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 13 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันเพียงแต่สลับข้อคำถาม และตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรวจให้คะแนน แล้วจึงนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า T-test แบบ Dependent

4.3 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความพึงพอใจนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ในการแปลผลช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยได้กำหนดเกณฑ์ประเมินไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชิงรากสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชิงราก ปรากฏดังนี้

ตาราง 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมใน ภูมิภาคเอเชีย	แจกใบความรู้เรื่องวัฒนธรรม ไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้	ใบความรู้ ภาพถ่าย, วิดีโอ, สไลด์การ นำเสนอ	4.51	0.46	มากที่สุด

ตาราง 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
2	ตะวันออก เฉียงใต้ ประเพณีและ พิธีกรรม	นักเรียนศึกษาก่อนจะตั้ง คำถามเพื่อกระตุ้นความรู้ แบ่งกลุ่มแล้วเลือกประเพณี และพิธีกรรมของวัฒนธรรม ไทยหรือวัฒนธรรมในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กลุ่ม ของนักเรียนสนใจ 1 อย่าง จากนั้นออกมาแสดงบทบาท สมมติตามที่นักเรียน ได้วางแผนไว้	ของตกแต่งที่ใช้ ในประเพณี ต่าง ๆ	5.00	0.00	มาก ที่สุด
3	วัฒนธรรมอาหาร	แบ่งกลุ่มศึกษาวัฒนธรรม อาหารของ วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ แล้วจึง ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน	แผ่นภาพต่าง ๆ	4.66	0.47	มาก ที่สุด
4	วัฒนธรรมใน ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	ศึกษาภาพและวิดีโอเกี่ยวกับ วัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	สไลด์ การนำเสนอ วิดีโอ, แผนที่	4.33	0.47	มาก
5	การแต่งกายของ แต่ละประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	แบ่งกลุ่มทำชุดไทยและชุดของ ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากกระดาษแล้วออกมา นำเสนอหน้าชั้นเรียน	ภาพถ่ายชุด ประจำชาติ, วิดีโอ การแต่งกายชุด ที่ประดิษฐ์ขึ้น	5.00	0.00	มาก ที่สุด
6	ดนตรีพื้นบ้าน ของไทยและ ภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	กิจกรรมการฟังเครื่องดนตรี พื้นบ้านจากไทยและประเทศ อื่น ๆ ในภูมิภาค	คลิป เสียงดนตรี, ภาพเครื่อง ดนตรีพื้นบ้าน, สไลด์ การนำเสนอ	4.51	0.64	มาก ที่สุด

ตาราง 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
7	ภาษาและการสื่อสารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	การเรียนรู้คำศัพท์พื้นฐานของแต่ละประเทศในภูมิภาค และจับคู่ฝึกการสนทนาเบื้องต้นหน้าชั้นเรียน	บัตรคำศัพท์, สไลด์ การนำเสนอ, คลิปเสียง	4.66	0.47	มากที่สุด
8	ประเพณีของประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ศึกษาประเพณีของประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจัดทำแผนผังสรุปข้อมูล	ภาพถ่าย เทศกาล, วิดีโอ, แผนผัง	4.33	0.47	มาก
9	ศิลปะและหัตถกรรมในไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ศึกษาการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทำตุ๊กตาชาวบ้าน, การทำเครื่องประดับ	วิดีโอการทำหัตถกรรม, ภาพถ่ายศิลปะพื้นเมือง	4.55	0.50	มากที่สุด
10	สถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	แบ่งกลุ่มและยกตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มา 1 สถานที่และนำเสนอ	แผนที่, ภาพถ่ายแหล่งท่องเที่ยว, วิดีโอแหล่งท่องเที่ยว	4.51	0.46	มากที่สุด
11	วิถีชีวิตในแต่ละประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	แบ่งกลุ่มศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับวิถีชีวิตในแต่ละประเทศ, และเปรียบเทียบวิถีชีวิต	วิดีโอ, สไลด์ การนำเสนอ, บทความวิถีชีวิต	5.00	0.00	มากที่สุด
12	การปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	บทความ, ข่าวสาร	4.66	0.47	มากที่สุด
13	สรุปการเรียนรู้และการแสดงผลงาน	การนำเสนอผลงานกลุ่ม	ผลงานนักเรียน	4.51	0.46	มากที่สุด
รวม				4.59	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT จำนวน 13 แผน ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.37) แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งการออกแบบแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนของ Bernice McCarthy (1990) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ผู้วิจัยยกตัวอย่าง แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ (สมองซีกขวา) ครูให้นักเรียนชมภาพหรือคลิปวิดีโอข่าวเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และใช้คำถามกระตุ้นการคิด

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (สมองซีกซ้าย) ครูแจกบัตรภาพวัฒนธรรมประเทศในอาเซียนให้นักเรียน สืบค้นศึกษาข้อมูล ลักษณะเด่นของวัฒนธรรมนั้น ที่มาหรือปัจจัยในการเกิดวัฒนธรรม ความคล้าย และความแตกต่าง กับวัฒนธรรมไทย

ขั้นที่ 3 บูรณาการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด (สมองซีกขวา) ให้นักเรียนติดบัตรภาพพร้อมเขียน ข้อมูล แล้วตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ เช่น สิ่งใดที่ทำให้วัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเหมือนหรือต่างกัน

ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด (สมองซีกซ้าย) ให้นักเรียนรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยจัดกลุ่มในลักษณะ คละตามความสามารถของนักเรียน โดยครูกำหนดสถานการณ์ให้มีชาวต่างชาติจากประเทศในอาเซียนเดินทาง มาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน นักเรียนจะต้องทำหน้าที่แนะนำและพาเพื่อนไปท่องเที่ยว

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติและปรับแต่งเป็นแนวคิดของตน (สมองซีกซ้าย) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางการอยู่ร่วมกัน จากการทำกิจกรรมทูตวัฒนธรรมในรูปแบบที่สมาชิกในกลุ่มสนใจมาอภิปรายร่วมกัน เมื่ออภิปราย จบให้นักเรียนทำใบกิจกรรม เรื่อง ทูตวัฒนธรรม และร่วมกันเฉลย

ขั้นที่ 6 ปรับแต่งเป็นแนวคิดของตน (สมองซีกขวา) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง คำพูด หรือการปฏิบัติที่อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด เช่น เกี่ยวกับความเชื่อ ศาสนา ข้อปฏิบัติ การแต่งกายไปในสถานที่ต่าง ๆ และช่วยกันบอกแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ (สมองซีกซ้าย) ครูมอบหมายให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตนที่เหมาะสม และบอกลักษณะเด่น ความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในอาเซียน และความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม จากนั้นครูมอบหมายให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนความรู้ของตนกับผู้อื่น (สมองซีกขวา) หลังจากจบบทเรียน ครูนำไปกิจกรรม เรื่อง ทูตวัฒนธรรมที่ครูตรวจเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนได้ร่วมกันคัดเลือกมาจัดทำเป็นป้ายนิเทศภายในห้องเรียน เพื่อแสดงผลงานเด่น ๆ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันจากผลงาน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเทคนิค 4 MAT เรื่องวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชิงรกราก ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อน - หลังเรียน การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT

n = 19

การทดสอบ	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	20	12.50	0.49	-12.44*	.05
หลังเรียน	20	16.50	0.67		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 16.50$, S.D. = 0.67) สูงวก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.50$, S.D. = 0.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากทีนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชิงรอก ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผู้สอน			
1. การเตรียมการสอนของครูผู้สอน	4.12	0.48	มาก
2. การสอนของครูผู้สอน	4.44	0.50	มาก
3. การควบคุมชั้นเรียนของครูผู้สอน	4.56	0.47	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.50	0.55	มาก
5. ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพ การแต่งกายและการพูดจาเหมาะสม	4.60	0.66	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
6. คำสั่งและคำถามในแบบทดสอบชัดเจน	4.29	0.51	มาก
7. เนื้อหาที่ใช้ทดสอบสอดคล้องกับความรู้ที่ได้เรียนมา	4.21	0.69	มาก
8. พอใจคะแนนที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม	4.23	0.88	มาก
9. การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.59	0.77	มากที่สุด
10. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.30	0.56	มาก
ด้านกิจกรรม			
11. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.22	0.52	มาก
12. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม	4.81	0.59	มากที่สุด
13. การลำดับกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.27	0.60	มาก
14. เวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมเหมาะสม	4.78	0.84	มากที่สุด

ตาราง 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรม			
15. สื่อการสอนที่ใช้ดำเนินกิจกรรมมีความหลากหลาย	4.28	0.54	มาก
รวม	4.41	0.61	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT ภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.59) รองลงมา การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.77) และการเตรียมการสอนของครูผู้สอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.48)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 13 แผน ได้ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ McCarthy (1990) มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ (สมองซีกขวา) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (สมองซีกซ้าย) ขั้นที่ 3 บูรณาการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด (สมองซีกขวา) ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด (สมองซีกซ้าย) ขั้นที่ 5 ปฏิบัติและปรับแต่งเป็นแนวคิดของตน (สมองซีกซ้าย) ขั้นที่ 6 ปรับแต่งเป็นแนวคิดของตน (สมองซีกขวา) ขั้นที่ 7 วิเคราะห์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ (สมองซีกซ้าย) ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนความรู้ของตนกับผู้อื่น (สมองซีกขวา) เริ่มจากผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT จากนั้นวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดขอบข่ายของเนื้อหา มาตรฐาน และตัวชี้วัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ รวมไปถึงการวัดและประเมินผล จึงเป็นเหตุให้แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะขั้นที่ 6 ปรับแต่งเป็นแนวคิดของตน เป็นขั้นที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องรวมเอาความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดมารังสรรค์เป็นงานของตนเอง เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีและเป็นระบบ นักเรียนจึงไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนที่มีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ธรรมสวัสดิ์ (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ 4MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้การจัดการเรียนการสอนเทคนิค 4MAT โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.24) 2. ผลการหาประสิทธิภาพการพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ 4MAT มีค่าเท่ากับ 1.05 ซึ่งมีประสิทธิภาพ

ตามเกณฑ์ของเมกุยแกนส์ 3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้การจัดการเรียน การสอนเทคนิค 4MAT มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.50) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมณี มีทอง (2562) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้วิธีการสอนเทคนิค 4MAT เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 4MAT มีค่าเฉลี่ย 4.39 ซึ่งถือว่าเหมาะสมในระดับสูง 2. ผลการทดสอบการอ่านและคิดวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยหลังการเรียนโดยใช้เทคนิค 4MAT สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนเทคนิค 4MAT อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียา ถาวีวร (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค 4MAT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.55/89.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าเมื่อเทียบกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การคิดวิเคราะห์หลังการเรียนมีความสามารถสูงกว่าเมื่อเทียบกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4. ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT ที่ครูใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม (Why เรียนรู้จากประสบการณ์ What เรียนรู้โดยใช้การคิดวิเคราะห์ How เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทดลอง If เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง) และ 8 ขั้นตอนสำคัญอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นจากการสร้างประสบการณ์เพื่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อมาการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ผ่านมาของนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมก่อให้เกิดความเข้าใจ หลังจากนั้นจึงปรับประสบการณ์ที่ได้รับมาเพื่อให้เกิดเป็นความคิดรวบยอด จากนั้นพัฒนาความคิดรวบยอดให้สมบูรณ์ขึ้นใช้ความรู้ทั้งหมดออกแบบชิ้นงานเป็นของตัวเองแล้วประยุกต์ใช้ก่อนจะนำไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนตามลำดับ ทั้ง 8 ขั้นตอนนี้ที่กล่าวมาล้วนมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนโดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นผลจากการฝึกปฏิบัติ และลงมือทำ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ๆ พร้อมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ซึ่งตรงต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละคนแต่ยังสามารถเข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้ เป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืนกว่าการเรียนแบบท่องจำซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT ยังส่งเสริมการใช้ศักยภาพของสมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล ทั้งสมองซีกซ้ายการคิดวิเคราะห์และสมองซีกขวาวินิจฉัยการสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรัตน์ นนทมา (2560) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนเทคนิค 4MAT เสริมด้วยผังกราฟิกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เสริมด้วยผังกราฟิกมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เสริมด้วยผังกราฟิกมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาก้องนภา สิงห์ศร (2560) ได้ศึกษาผลของการใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68.89 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองอยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.93$) 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ 24.11 คะแนน 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 109.70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมิดา จิตติวัฒนาร (2560) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เรื่อง ปฏิบัติการเคมีช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเชื่อมโยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างชิ้นงานที่สะท้อนถึงความคิดของตนเองมีเนื้อหาที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 2. การเปรียบเทียบความสามารถในการเชื่อมโยงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้เทคนิค 4MAT พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคนิคการสอนที่เลือกใช้ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้อย่างครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ การเชื่อมโยง การฝึกปฏิบัติ การสะท้อนคิด รวมไปถึงสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาสมองทั้ง 2 ซีก ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผล และด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ จินตนาการผ่านการทำกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดขึ้น ตั้งแต่การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ กิจกรรมที่ออกแบบมาสำหรับนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะในระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมครูผู้สอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การดูภาพ คลิปวิดีโอ การถามตอบเพื่อแลกเปลี่ยนความเข้าใจ การแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ รวมไปถึงการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งต่าง ๆ รองลงมา การเตรียมการสอนของครูผู้สอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมในบางช่วงขาดความต่อเนื่องทำให้นักเรียนสับสน การตอบคำถามในบางข้อของครูยังไม่ครอบคลุมหรือละเอียดเพียงพอทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ การอธิบายหรือยกตัวอย่างไม่ชัดเจน รวมไปถึงขาดการสรุป และทบทวนเนื้อหาทำให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ การเตรียมการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน แต่โดยรวมแล้วสำหรับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 4MAT ถือว่านักเรียนให้ความสนใจอย่างมาก เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ให้อิสระกับนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มจนจบ สังเกตได้จากความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวนารี โหมมาลา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. ความสามารถในการเขียนสื่อความหลังการเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ วันท่าค้อ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT ในวิชาภูมิศาสตร์ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 82.25/80.98 2. ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7172 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4. คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5. ความพึงพอใจโดยรวมของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ กล้าพร้อม (2564) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาแบบโพลยา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 78.28/76.19 2. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเชียงราก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรทำการศึกษา ผลกระทบของการจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT การจัดการเรียนรู้เทคนิค 4MAT ต่อการเรียนรู้ในระยะยาว โดยติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้ผ่านไป 3 - 6 เดือน เพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงหรือไม่
2. ผู้สอนควรออกแบบแผนการเรียนรู้โดยปรับให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น รวมถึงพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. สถาบันการศึกษาควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสดำเนินการอบรมเกี่ยวกับ 4MAT Learning Model เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของเทคนิค 4MAT ต่อการเรียนรู้ในระยะยาว โดยติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้ผ่านไป 3 - 6 เดือน เพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงหรือไม่
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเทคนิค 4MAT กับเทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น Inquiry-Based Learning หรือ Flipped Classroom เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียน
3. ควรมีการทดลองใช้เทคนิค 4MAT กับกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานการเรียนรู้แตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted Students)

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ กล้าพร้อม. (2564). การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้แบบ 4MAT ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาแบบโพลยา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย.
- ทีศนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญมา หลายพัฒน์. (2550). วิธีการสอนแบบ 4MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดารัตน์ นนทมา. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เสริมด้วยผังกราฟิกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นพมณี มีทอง. (2562). ผลการใช้วิธีการสอนแบบ 4MAT เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียา ถาวีวร. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระมหาทองนภา สิงห์สร. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุวนารี ไม่มาลา. (2560). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รมิดา จิตติพัฒนกร. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เรื่อง ปฏิกริยาเคมี ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเชื่อมโยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิภาพรรณ พินลา, และวิภาดา พินลา. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 11(1), 2185 - 2205.

ศุภลักษณ์ วันท่าค้อ. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT วิชาภูมิศาสตร์ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อภิชาติ ธรรมสวัสดิ์. (2562). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ 4MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Kuder, Frederic, G., & M.W. Richardson. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability. *Psychometrika* 2, 151 - 160.

McCarthy, B. (1990, October). Using The 4MAT System to Bring Learning Styles to Schools. *Education Leadership*, 48(2), 31 - 37

_____. (1995). A Tale of Four Learners: 4MAT's Learning Styles. *Dissertation Abstracts International*, 19(3), 73 - 88.

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ทรงกลด จารุนนทรากุล,* ขนิษฐา โชติช่วง,**

นพวรรณ เนตรธำมรงค์,*** และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย****

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ได้รับบทความ: 15 มีนาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 5 มิถุนายน 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 9 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 2. ศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรฯ ได้แก่ 2.1) ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู 2.2) ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร 2. แบบประเมินความรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู คุณภาพระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38) และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู คุณภาพระดับมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.31) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1. หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล คือ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงจะสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแก่นักศึกษาวิชาชีพครู 3) โครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ โปรแกรมนำเสนอภาพนิ่ง และเอกสารประกอบการอบรม และ 6) การวัดและประเมินผลด้านความรู้ การประเมินคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) พร้อมคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรที่มีการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38) 2. ประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร พบว่า 1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.27, S.D. = 1.25) 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) และ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

**** รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มเวลาการเรียนรู้ตามหลักสูตรมากขึ้น หน่วยงานผลิตครูวิชาชีพหรือโรงเรียนที่มีนักเรียนพิการในสังกัดควรใช้หลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากการวิจัยครั้งนี้ประกอบการสร้างหลักสูตรมาตรฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูพี่เลี้ยง เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: หลักสูตรเสริมความรู้, เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, เด็กสมาธิสั้น, นักศึกษาวิชาชีพครู

Curriculum Development to Enhance Knowledge about Children with Special Needs for Pre-service Teachers

Songklod Jarunondrakul,^{*} Chanitta Chotchuang,^{**}

Noppawan Netrthanon,^{***} and Siriwan Vanichwatanavorachai^{****}

Silpakorn University

Received: March 15, 2025 **Revised:** June 5, 2025 **Accepted:** June 9, 2025

Abstract

This research aimed to 1) develop and determine the quality of a curriculum designed to enhance pre-service teachers' (PSTs) knowledge about children with special needs (CSNs), 2) determine the effectiveness of the developed curriculum in terms of: 2.1) PSTs' knowledge, and 2.2) their satisfactions with the curriculum. This mixed-methods study employing the Research and Development approach was conducted with 45 PSTs. Research tools included: 1) a curriculum quality assessment form, and an implementation manual; 2) a knowledge assessment form for PSTs, rated at the highest quality level (mean = 4.70, S.D. = 0.38), and a satisfaction questionnaire, rated at the highest quality level (mean = 4.75, S.D. = 0.31). Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that firstly the developed curriculum consisted of six key components: 1) principles and rationale: PSTs needed to have knowledge of CSNs to effectively support them; 2) objectives: to enhance PSTs' knowledge about CSNs; 3) curriculum structure: comprised of 5 learning units; 4) learning activities: included 6 hours of theoretical instruction; 5) instructional materials and learning resources: consisted of presentation software and training handouts, and 6) assessment and evaluation: knowledge assessment was conducted. The curriculum quality was rated at the highest level (mean = 4.65, S.D. = 0.40), and the curriculum implementation manual was also rated at the highest quality (mean = 4.70, S.D. = 0.38) and secondly, the effectiveness

^{*} Lecturer, Department of Special Education, Faculty of Education, Chiang Mai University

^{**} Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

^{****} Associate Professor Dr., Faculty of Education, Silpakorn University

of the curriculum implementation revealed that 1) PSTs had a high level of knowledge about CSNs (mean = 4.27, S.D. = 1.25), and 2) they also expressed the highest level of overall satisfaction with the curriculum (mean = 4.74, S.D. = 0.52). A recommendation was made to increase the amount of instructional time in the curriculum. Teacher education institutions and schools with students with disabilities are encouraged to adopt this curriculum and its development process as a foundation for standard curriculum design. This will support learner development and foster collaboration between pre-service teachers and mentor teachers in delivering special education services.

Keywords: Enhancing Knowledge Curriculum, Children with Special Needs (CNSs), Attention-deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Pre-service Teachers (PSTs)

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่าการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน และรัฐต้องจัดการศึกษาให้ฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปี และบุคคลผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษต้องได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ (2560) จึงได้กำหนดแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ว่าให้มีการขยายโอกาสแก่คนพิการในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพิเศษทุกระดับ ทุกระบบ ปัจจุบันโรงเรียนหลายแห่งได้พยายามจัดการเรียนการสอนที่มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือมีแนวคิดในการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้นในลักษณะโรงเรียนเรียนรวม ซึ่งเป็นไปตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 วรรค 2 ว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และมาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพิจารณาได้ว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสิทธิได้รับโอกาสทางการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนด ครูส่วนใหญ่จึงสามารถพบนักเรียนเหล่านี้ได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของชีวิตการทำงาน และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเหล่านี้ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ภายใต้ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากความพิการของแต่ละคน ดังที่ Bronfenbrenner (1979; 1989) ได้สรุปกรอบความคิดชีวนิเวศวิทยา หรือ Ecological Framework ไว้ว่า เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เองอย่างโดดเดี่ยว แต่พัฒนาการของเด็กต้องอาศัยกลไกความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคมที่มีหลายระดับ และยังกล่าวว่า พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ประกอบด้วย เด็ก และ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ครูนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในสิ่งแวดล้อมของนักเรียนพิการดังกล่าวมาในฐานะผู้ทำหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรงในบริบทโรงเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากครูจะต้องให้ความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อเข้าใจในข้อจำกัดตามลักษณะความพิการ อันเป็นที่มาของอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนเหล่านี้แล้ว ยังต้องแสวงหาเทคนิคการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเกิดการพัฒนาตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น ครูควรพัฒนาทักษะและใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ และการพัฒนาดังกล่าวควรเริ่มตั้งแต่ระดับนักศึกษาวิชาชีพรู

หลักสูตรเสริมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพรูเกิดพัฒนาการข้างต้น เนื่องจากหลักสูตรเสริม

มีลักษณะเป็นหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น การเรียนรู้ลักษณะของความพิการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น การวางแผนร่วมกับครูพี่เลี้ยง และการสื่อสารกับผู้ปกครองในบริบทเรียนรวม (UNESCO, 2020; Florian, & Black-Hawkins, 2011) และมีลักษณะของการสนับสนุนหลักสูตรมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน นักศึกษาวิชาครูที่ผ่านหลักสูตรลักษณะนี้ นอกจากจะได้พัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อความหลากหลายของเด็กพิการแล้ว ยังได้พัฒนาเจตคติที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในบริบทการศึกษาไทย และเสริมสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนที่มีเด็กพิการด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการลงทุนทางการศึกษาเพื่อสร้างครูมืออาชีพที่มีความพร้อมในการสนับสนุนความเท่าเทียมในระบบการศึกษาไทย

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรียังคงขาดความรู้พื้นฐานในด้านนี้ รวมถึงนักศึกษาบางส่วนที่กำลังฝึกประสบการณ์สอนและผู้ที่เคยฝึกประสบการณ์สอนมาก่อน ประสบปัญหาในการจัดการชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนรวม เนื่องจากยังไม่ได้รับการเรียนรู้เรื่องดังกล่าวในหลักสูตรเดิม ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เรียนรวมอยู่ในชั้นเรียน ซึ่งอาจลดทอนคุณภาพการจัดการชั้นเรียนในภาพรวมของนักศึกษาได้ สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักเรียนพิการและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาครูมีความรู้พื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่นักเรียนกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนและเพิ่มทักษะของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบครอบคลุมและเท่าเทียม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรุ่นใหม่ต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development – R & D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นการศึกษาตามวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research - R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis - A) สำหรับการพัฒนาเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development - D1) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development - D&D) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อประกอบการพัฒนารูปแบบหลักสูตรฯ ที่มีองค์ประกอบและกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร คู่มือหลักสูตรและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research - R2) การนำไปใช้ (Implementation - I) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 45 คน ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development - D2) การหาประสิทธิผลและปรับปรุงรายละเอียด (Evaluation - E) ของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร ได้แก่

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

3.2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางสำหรับการออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย และได้เครื่องมือดังต่อไปนี้

4.1 แบบประเมินคุณภาพ (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และ (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยทำการหาคุณภาพของ (ร่าง) หลักสูตร และ (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) สนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปปรับปรุงเครื่องมือ 2) นำเครื่องมือฉบับปรับปรุงส่งกลับให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) แบ่งการประเมินเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรม 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

4.2 แบบประเมินความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำนวน 60 ข้อ สำหรับทดสอบนักศึกษาวิชาชีพครูหลังใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 5 ตอน คือ 1) ประวัติความเป็นมาของการศึกษาพิเศษ 2) หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ 3) ประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้

4) เทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือ และ 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ นำฉบับร่างของแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับวัดระดับความพึงพอใจ 6 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างของหลักสูตร 2) ด้านประโยชน์ของหลักสูตร 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตร 4) ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตร 5) ด้านคุณภาพของผู้เรียน และ 6) ด้านคุณภาพของผู้สอน นำฉบับร่างของแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.31)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการก่อนใช้หลักสูตรโดยทำการศึกษาคู่มือ และขั้นตอนการดำเนินการอย่างละเอียด และใบความรู้สำหรับผู้เรียน 2) ตรวจสอบช่องทางการเชื่อมต่อเข้าสู่ข้อมูลของกิจกรรมตามหลักสูตร ใบความรู้ สื่อประกอบการสอน และแบบประเมินความรู้ที่จำเป็น 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหลังการใช้หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962); Tyler (1969); Saylor, Alexander, & Lewis (1981); Oliva (2009); วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา (2558) และองค์ประกอบและการพัฒนาหลักสูตรเสริมของ วิจิตา ชะนะเกตุ (2557); แสง โชติบุญ (2559); รุ่งทิพา ปุณณะตุง (2560); ประภัทร์ กุดหอม (2560); Saylor, & Alexander (1974); Colangelo (2003) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูเกี่ยวกับหลักสูตร คณะผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า

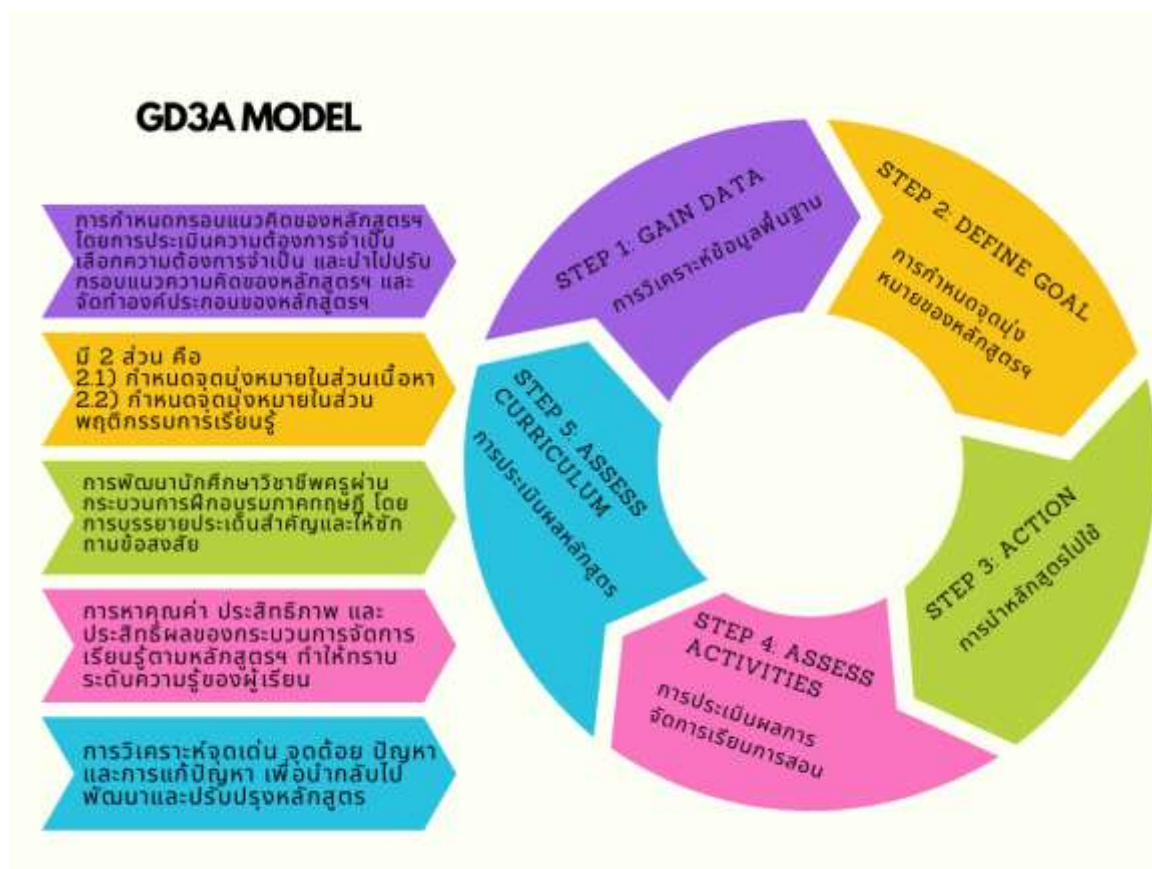

หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ในส่วนของ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร: GD3A Model ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังภาพ 2

ภาพ 2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร GD3A Model

ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) ในขณะที่คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตาราง 1 แสดงคะแนนจากการประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

(N=45)

รายการ	สูงสุด	ต่ำสุด	Mean	S.D.	การแปลผล
ประวัติความเป็นมาทางการศึกษาพิเศษ (5 คะแนน)	5	3	3.89	0.87	สูง
หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ (10 คะแนน)	10	6	4.12	0.67	สูง

ตาราง 1 แสดงคะแนนจากการประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู (ต่อ)

รายการ	สูงสุด	ต่ำสุด	Mean	S.D.	การแปลผล
ประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ (20 คะแนน)	20	14	4.26	0.54	สูง
เทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือ (20 คะแนน)	20	14	4.28	0.45	สูง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ (5 คะแนน)	5	3	3.78	0.87	สูง
ภาพรวม (60 คะแนน)	58	42	4.07	1.25	สูง

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจำแนกตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง (Mean = 4.28, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ในระดับสูง (Mean = 4.26, S.D. = 0.54) และด้านหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.12, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู

(N=45)

กิจกรรม/ เนื้อหา		Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านคุณภาพของกิจกรรมตามหลักสูตร	การเตรียมการสอน	4.78	0.51	มากที่สุด
	ความชัดเจนของจุดประสงค์ในการสอน	4.78	0.47	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของจุดประสงค์ในการสอนกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	4.80	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.78	0.48	มากที่สุด
ด้านคุณภาพของเนื้อหา กิจกรรม	ความจำเป็นของเนื้อหา	4.82	0.44	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของเนื้อหากับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	4.84	0.47	มากที่สุด
	ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.80	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.82	0.47	มากที่สุด

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู (ต่อ)

	กิจกรรม/ เนื้อหา	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านคุณภาพของสื่อการสอน	รูปแบบของสื่อการสอน	4.62	0.61	มากที่สุด
	ความเหมาะสมของสื่อการสอน	4.62	0.71	มากที่สุด
	ความน่าสนใจของสื่อการสอน	4.69	0.59	มากที่สุด
รวม		4.67	0.60	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล	4.69	0.59	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.76	0.48	มากที่สุด
	วิธีการวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.75	0.51	มากที่สุด
ด้านผู้เรียน	เพิ่มความเข้าใจในลักษณะและข้อจำกัดของนักเรียนพิการ	4.69	0.51	มากที่สุด
	เพิ่มความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนพิการ	4.71	0.50	มากที่สุด
	เพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์สอนในภาพรวม	4.67	0.56	มากที่สุด
รวม		4.69	0.52	มากที่สุด
ด้านผู้สอน	ความรู้/ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน	4.73	0.49	มากที่สุด
	ภาษา และ อวัจนภาษา	4.73	0.49	มากที่สุด
	การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	4.73	0.53	มากที่สุด
รวม		4.73	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม		4.74	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74 , S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหา กิจกรรม โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.82, S.D. = 0.47) โดยประเด็นด้านความสอดคล้องของเนื้อหา กับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.87, S.D.= 0.34) รองลงมาคือ ความจำเป็นของเนื้อหา (Mean = 4.82, S.D. = 0.44) อันดับสองคือ ด้านคุณภาพของกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.78, S.D.= 0.48) โดยประเด็นด้านความสอดคล้องของจุดประสงค์ในการสอน กับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.80, S.D. = 0.46) อันดับสามคือ

ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.51) โดยประเด็นด้านวิธีการวัดและประเมินผลมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.85, S.D. = 0.45) อันดับสี่คือ **ด้านผู้สอน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.73, S.D. = 0.51) โดยทั้งสามประเด็นได้แก่ ด้านความรู้/ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน ด้านภาษาและอวัจนภาษา และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากัน (Mean = 4.73, S.D. = 0.49/0.49/0.53 ตามลำดับ) อันดับห้าคือ **ด้านผู้เรียน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.52) โดยประเด็นด้านการเพิ่มความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนมีการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.71, S.D. = 0.50) อันดับหกคือ **ด้านคุณภาพของสื่อการสอน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.67, S.D. = 0.60) โดยประเด็นด้านความน่าสนใจของสื่อการสอนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.59)

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรยังพบข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่ง ที่กล่าวถึงความต้องการระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มากขึ้น เช่น “ชอบเนื้อหาในการเรียนที่ทำให้ได้เข้าใจเด็กพิเศษมากขึ้น เวลาออกฝึกสอนน่าจะได้ใช้ความรู้จากการอบรมไปช่วยเด็กเหล่านี้ได้ ถ้าได้เรียนรู้นานกว่านี้คงดี” และ “ได้เรียนรู้สิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์จริง ๆ คราวนี้ไปฝึกสอนแล้วเจอเด็กพิเศษก็เห็นแนวทางคร่าว ๆ ที่จะช่วยได้และอยากให้สอนเป็นวิชาจริง ๆ ไปเลยจะได้รู้มากขึ้น” และ “เวลาในการสอน 6 ชั่วโมงตอนแรกคิดว่ายาวมาก พอเรียนจริง ๆ เห็นเลยว่าไม่พอ อาจารย์ผู้สอนก็ต้องพยายามบีบเนื้อหาเป็นแบบย่อเพื่อให้ลงตัวกับเวลา อยากให้มีเวลามากขึ้นอีกน่าจะดีรายละเอียดเชิงลึกมากขึ้น”

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูใช้ชื่อรูปแบบหลักสูตรว่า **GD3A Model** มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การวัดและประเมินผล และ 4) ขั้นตอนการจัดการพัฒนาหลักสูตร มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 4.2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4.3) การนำหลักสูตรไปใช้ 4.4) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และ 4.5) การประเมินผลหลักสูตร ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบว่า ด้านภาพรวมของหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) และด้านภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.54, S.D. = 0.51) คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

2. ผลศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25)

2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (Mean อยู่ระหว่าง 4.69 - 4.82, S.D. อยู่ระหว่าง 0.47 - 0.60) และพบข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่งที่กล่าวถึงความต้องการระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. **ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู** รูปแบบหลักสูตรชื่อว่า GD3A Model ตอบสนองความต้องการในด้านความรู้และความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ เนื่องจากองค์ประกอบและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้รับการกำหนดและออกแบบอย่างมีคุณภาพ โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) ทั้งนี้เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยในแต่ละขั้นตอนมีผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่ละคนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยร่วมให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพโดยตลอด สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวในแนวทางเดียวกันว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ หรือจุดหมายของหลักสูตร 2) รูปแบบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดหมาย 3) เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บนพื้นฐานสารสนเทศ และ 4) การประเมินหรือการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร (Taba, 1962; Tyler, 1969; มารุต พัฒนา, 2567) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสรุปเป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้แล้วคณะผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็น โดยการสัมภาษณ์คณาจารย์และสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแก่นักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะแก่บุคลากรทางการศึกษาที่ต้องให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ตามศักยภาพของแต่ละคนโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติสมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาชนไทยทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเด็กพิการต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยทั้งที่พิการและไม่พิการมีสิทธิและโอกาสได้รับประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นไปตามหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion)

2. **ผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู** เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม พบว่า

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ในระดับสูง (Mean = 4.26, S.D. = 0.54) และด้านเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือในระดับสูง (Mean = 4.28, S.D. = 0.45) อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของนักศึกษาวิชาชีพครูและดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรตั้งแต่ต้น สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564) ที่ได้เสนอไว้โดยสรุปว่า หลักสูตรเป็นการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะสำคัญที่ตอบสนองต่อลักษณะของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นการวางแผนพัฒนาคนโดยอาจมองยาวไปถึง 10 – 20 ปี เช่นเดียวกับสิทธิพล อาจอินทร์ (2563) ที่กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องยึดตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และมารุต พัฒนาผล (2567) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้สอนทราบเกี่ยวกับจุดหมาย เนื้อหาสาระแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้หลักสูตรยังช่วยให้ผู้สอนตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงอาจสรุปได้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้นั้น แต่ละหลักสูตรควรมีการวางแผนที่ดี การคัดเลือกผู้สอนในกิจกรรมตามหลักสูตรต้องมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นโดยตรงจึงจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักสูตร และ/หรือให้คำแนะนำรวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาจากข้อซักถามของผู้ใช้หลักสูตรได้ การพัฒนาคนในอนาคตจากหลักสูตรนั้น จึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาด้านคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจด้านความเข้าใจในลักษณะและข้อจำกัดของนักเรียนพิการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.51) ด้านความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.71, S.D. = 0.50) และด้านความมั่นใจในการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.67, S.D. = 0.56) เนื่องจากนักศึกษาวิชาชีพครูได้รับองค์ความรู้ใหม่จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะโดยตรง ซึ่งทำการสรุปเนื้อหาอย่างเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งผลให้นักศึกษาวิชาชีพครูรับรู้ถึงสมรรถนะที่เพิ่มขึ้นด้านนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของแต่ละคนในอนาคตได้ ดังที่คุรุสภาได้กำหนดข้อบังคับว่า ด้วยมาตรฐานวิชาชีพไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 150 ง ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2556 ในส่วนของผู้ประกอบการวิชาชีพครู โดยสรุปว่า ข้อ 1. ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพตามมาตรฐานความรู้ ต้องรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและมีจิตวิญญาณความเป็นครู และข้อ 3. ครูต้องรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม การจัดการชั้นเรียน

ครูต้องสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (คณะกรรมการคุรุสภา, 2556) ในขณะที่ข้อมูลจากความเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร พบว่า ส่วนหนึ่งมีความต้องการให้ขยายระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้เรื่องเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น เพราะเห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับในระยะเวลาอันจำกัดจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรครั้งนี้สามารถสร้างการรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางสมรรถนะด้านวิชาชีพในเชิงบวกได้ หากมีเวลาในการได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วยระยะเวลาที่มากขึ้นย่อมได้รายละเอียดในเชิงลึกที่อาจช่วยทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาวิชาชีพครูและนักเรียนพิการในระบบโรงเรียนเรียนรวมโดยตรง สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาแก่นักศึกษาวิชาชีพครูจึงควรพิจารณาให้มีหลักสูตรมาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาทุกคนเพื่อตอบสนองต่อเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแก่ผู้เรียนทั้งที่พิการและไม่พิการอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะผู้เรียนพิการซึ่งข้อจำกัดทางการเรียนรู้เนื่องมาจากความพิการส่งผลให้โอกาสทางการศึกษามีน้อยกว่าผู้เรียนทั่วไปอยู่แล้วนั้นต้องอาศัยครูที่มีความรู้และความสามารถมากพอในการให้ความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ สอดคล้องกับสุทัศน์ นาคจัน, ปัญญา ทองนิล, วิจิต สุตตา, สรिता บัวเขียว, พวงเพ็ญ สว่างใจ, และจุฬารณ ศรีรังสรรค์ (2561) ที่กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรครูต้องมีสัดส่วนรายวิชาที่สำคัญต่อความรู้ในเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชาครูอย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดประสบการณ์แก่นักศึกษาในระดับหลักสูตรและรายวิชาอย่างมีคุณภาพต่อเนื่อง และสม่ำเสมอเชิงประจักษ์ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตวิทยาเด็กพิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน เป็นต้น และกำหนดสัดส่วนหน่วยกิตในโครงสร้างหลักสูตรให้มีความสมดุลและครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งยังคงเป็นความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงาน และ/หรือ สถานศึกษาที่ผลิตครูวิชาชีพและยังขาดองค์ความรู้เรื่องผู้เรียนพิการ ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือการศึกษาพิเศษ ควรนำผลการวิจัยเพื่อประกอบการพิจารณาสร้างหลักสูตรเสริมหรือหลักสูตรมาตรฐานต่อไป และให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร เช่น ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการศึกษาพิเศษ และตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรด้วย

2. ควรขยายผลการวิจัยไปยังโรงเรียนเรียนรวมอื่น เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูพี่เลี้ยง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรงแล้ว ยังช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในวงกว้างได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่สอดคล้องกันในเรื่องการศึกษาพิเศษ

2. ศึกษาความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูในเรื่องการจัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

3. ศึกษาความต้องการจำเป็นของครู และ/หรือ พี่เลี้ยงคนพิการในโรงเรียนเรียนรวมเกี่ยวกับองค์ความรู้และระบบสนับสนุนทางการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564).

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 (6 มีนาคม). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

คณะกรรมการคุรุสภา. (2556, 12 พฤศจิกายน). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 150 ง. หน้า 43 - 54.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: เอ็มดี ออลกราฟฟิค.

ประภัทร์ กุดหอม. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดเมตาคognition และ การเรียนรู้ โดยใช้บริบทเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มารุต พัฒนา. (2567). การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ศูนย์นวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1 - 90.

รุ่งทิวา ปุณะตุง. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรู้สารสนเทศ ตามแนวคิด การเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา. (2558). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จรัสนิทวงศ์.

วิจิตา ชะนะเกตุ. (2557). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.

[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). การพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 5). ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทัศน์ นาคจัน, ปัญญา ทองนิล, วิจิต สุตตา, สรिता บัวเขียว, พวงเพ็ญ สว่างใจ, และจุฬารณ ศรีรังสรรค์.

(2561). รูปแบบการผลิตครูที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา:

กระทรวงศึกษาธิการ.

แสง โชติบุญ. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา*.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

_____. (1989). Ecological System Theory. *Analysis of Child Development*, 6, 187 - 249.

Colangelo, N., & Davis, G. A. (Eds.). (2003). *Handbook of Gifted Education* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Florian, L., & Black-Hawkins, K. (2011). Exploring Inclusive Pedagogy. *British Educational Research Journal*, 37(5), 813 – 828. <https://doi.org/10.1080/01411926.2010.501096>.

Oliva, P.F. (2009). *Developing The Curriculum* (7th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.

Saylor Alexander, W., & Lewis, A., J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. In. New York: Holt Rinehart & Winston.

Saylor, J., G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.

Tyler, R. W. (1969). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.

UNESCO. (2020). *Inclusive Education: Achieving Education for All by Including Those Who are Excluded*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://uneS.D.oc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374332>.

การศึกษาตัวบทกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์: เพื่อการจัดการเรียนการสอน

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ได้รับบทความ: 26 มกราคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 7 มีนาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 19 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาตัวบทของกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรเพื่อการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาด้านภูมิหลังอันเป็นข้อมูลสำหรับจัดการเรียนการสอน พบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง และกาพย์เห่เรือในช่วงเดียวกัน คือ แต่งประมาณ พ.ศ. 2294 - 2301 เมื่อครั้งตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไปนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี โดยกระบวนพยุหยาตราชลมารคน้อย ทั้งนี้เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งกาพย์เห่เรือขึ้นเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงเป็นลำดับถัดมา ผลการศึกษาด้านเนื้อหาอันเป็นข้อมูลสำหรับจัดการเรียนการสอน พบว่า กาพย์เห่เรือปรากฏเรือประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เรือพระที่นั่งทรงเรือพระที่นั่งรอง เรือรูปสัตว์ เรือคู่ชัก และแสดงให้เห็นอารมณ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรว่า ทรงมีความภูมิใจในวัฒนธรรม มีความสุขและทุกข์อันเนื่องมาจากความรัก ทรงภาคภูมิใจในตัวเอง และทรงคิดถึงนางตลอดเวลา ส่วนกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ได้แสดงให้เห็นตัวตนของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรว่า ทรงรัก ธรรมชาติ ทรงมีความสุขที่ได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ทรงมีพระอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ทรงมีความเชื่อมั่นในตนเอง และทรงเป็นผู้มีใจกว้าง โดยทรงอนุญาตให้ผู้อ่านแก้ไขงานของพระองค์ได้หากพบข้อผิดพลาด

คำสำคัญ: กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง, กาพย์เห่เรือ, เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร, วรรณคดีวิจักษ์

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

A Study of the Text of the Kap Hor Khlong Praphas Tarn Thongdaeng and Kap Hae Ruea of Prince Thammathibet in the Textbook of the Basic Thai Language Literary Appreciation: for Teaching Management

Natawut Klaisuwan*

Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University

Received: January 26, 2025 **Revised:** March 7, 2025 **Accepted:** May 19, 2025

Abstract

This academic article aimed to study Kap Hor Khlong Praphas Tarn Thongdaeng and Kap Hae Ruea, composed by Prince Thammathibet, and to employed the content for teaching management. After the study of the background information, it was found that Prince Thammathibet composed these two poems in the same period around 1751 - 1758 CE. The poems were written when the Prince followed His Majesty the King Boromakot to Phra Phutthabat Temple in Saraburi for worshipping the Buddha's footprint through the minor Royal Barge Procession. Prince Thammathibet composed Kap Hae Ruea first following by Kap Hor Khlong Praphas Than Thong Daeng. The findings about content relevant to instructional design revealed that Kap He Ruea features various types of royal barges, including the main royal barge, secondary royal barges, animal-shaped barges, and twin-towed barges. The poem reflects Prince Thammathibet's emotions, his pride in Thai cultural heritage, the joy and sorrow derived from his love life, his admiration for the lady he loved, and his constant longing for her. Meanwhile, Kap Hor Khlong Praphas Tarn Thongdaeng revealed aspects of the Prince's personality including his deep appreciation of nature, the joy he found in being surrounded by it, and his moods that shifted in harmony with the natural environment. The poem also reflects his self-confidence and open-mindedness, as he graciously permitted readers to revise his work when they discovered any errors.

Keywords: Kap Hor Khlong Praphas Than Thongdaeng, Kap Hae Ruea, Prince Thammathibet,
Literary Appreciation

* Lecturer of the Thai Language Program, Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

บทนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการนำพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาพระนิพนธ์ เรื่อง กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง และ กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาพระนิพนธ์ เรื่อง กาพย์เห่เรือ ทั้งนี้ นักวิชาการด้านวรรณคดีไทย หลายท่าน ต่างมีมุมมองหรือแนวคิดเกี่ยวกับพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ทั้ง 2 เรื่อง ในด้านความไพเราะ ของถ้อยคำ กระบวนการพรรณนาและคุณค่าด้านต่าง ๆ โดย ธนิต อยู่โพธิ์ (2516) กล่าวว่า กาพย์ของเจ้าฟ้าธรรม ธิเบศร มีรสแห่งถ้อยคำที่หวานจับใจปานน้ำผึ้ง ส่วนพรพวรรณ ธารานุมาศ (2537) กล่าวว่า กาพย์ของเจ้าฟ้าธรรม ธิเบศร สร้างภาพให้เกิดขึ้นในจิตแก่ผู้อ่านอย่างแจ่มชัด

นอกจากนี้ กาพย์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ล้วนมีคุณค่าด้านความรู้และจิตใจ โดยกาพย์ห่อโคลงประพาส ธารทองแดง ให้คุณค่าด้านความรู้ทางธรรมชาติวิทยา (ธนศ เศวรภาดา, 2548) ที่มาพร้อมกับการพรรณนาด้วย รสวรรณศิลป์ อันสร้างจินตภาพให้เกิดขึ้นแก่ผู้อ่านอย่างแจ่มชัด ส่วนกาพย์เห่เรือแม้ว่าจะเป็นการแสดงอารมณ์ ส่วนตัวของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร แต่ได้แสดงให้เห็นความละเมียดละไมของการใช้ภาษาอันมีวรรณศิลป์ ที่สร้างความ ประทับใจแก่ผู้อ่าน (ธนศ เศวรภาดา, 2549) ทั้งนี้ อิงอร สุพันธุ์วนิช (2565) ยังได้กล่าวเน้นย้ำให้เห็นคุณค่าของ กาพย์ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งขึ้นว่า มีทั้งคุณค่าด้านความรู้ทางธรรมชาติ คุณค่าด้านการสรรคำที่ทำให้เกิด ความไพเราะ มองเห็นความเคลื่อนไหวและมีชีวิตชีวา ทั้งยังแสดงให้เห็นคุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากมุมมองหรือแนวคิดของนักวิชาการดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่ากาพย์ห่อโคลงประพาสธาร ทองแดงและกาพย์เห่เรือ ล้วนมีความโดดเด่นในด้านความงามของการใช้คำ ทั้งยังมีคุณค่านานาประการ จึงไม่ เป็นที่แปลกใจว่า เหตุใดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำพระนิพนธ์ ทั้ง 2 เรื่อง มาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

การศึกษาเนื้อหาเพื่อการเรียนการสอน

แม้ว่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 ก) และหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 ข) จะได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือเอาไว้ในช่วงความนำ แต่ผู้เขียน บทความนี้ก็มีความเห็นว่า หากมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทั้ง 2 เรื่อง เพิ่มเติมอย่าง ละเอียดลึกซึ้ง อาจเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้มากขึ้น ดังนั้นผู้เขียน บทความ จึงได้ศึกษากาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง พร้อมด้วยกาพย์เห่เรืออย่างละเอียด และนำเสนอผล การศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ภูมิหลัง

จากการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือ โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ผู้เขียนบทความ พบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ทรงแต่งกาพย์เห่เรือขึ้นก่อน จากนั้นจึงทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง โดยเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งกาพย์ทั้ง 2 เรื่อง เมื่อครั้งตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไปนมัสการพระพุทธบาท สระบุรี ซึ่งออกเดินทางจากกรุงศรีอยุธยาด้วยกระบวนพยุหยาตราสถลมารคไปขึ้นบกที่ท่าเจ้าสนุก จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราสถลมารคจากท่าเจ้าสนุกไปยังพระพุทธบาทสระบุรี ครั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราสถลมารคถึงพระพุทธบาทสระบุรีแล้ว ก็เสด็จประทับยังพระตำหนักธารเกษม ภายในบริเวณธารทองแดงอันร่มรื่น

เนื้อความจากกาพย์เห่เรือบ่งบอกให้ทราบว่า ขณะที่เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรประทับในเรือพระที่นั่งทรงแต่งกาพย์เห่เรือพรรณนากระบวนเรือ และชมธรรมชาติสองข้างทาง พร้อมกับพรรณนาอารมณ์ไปตามลำดับเวลากล่าวคือ ตอนเช้าชมกระบวนเรือ ตอนสายชมปลา ตอนบ่ายชมไม้ ตอนเย็น พระอาทิตย์ใกล้ลับขอบฟ้าชมนก ดังนี้ *เรื่อยเรื่อยมารอนรอน ทิพากรจะตกต่ำ สนธยาจะใกล้ค่ำ คำนึงหน้าเจ้าตราตรู* (กรมศิลปากร, 2545) ตอนค่ำทรงนึกถึงบรรยากาศตอนที่พระองค์เคยอยู่กับนางอันเป็นที่รักผ่านบทเห่กาพย์และบทเห่สรวล ตอนดึกทรงรำครวญถึงนางอันเป็นที่รักผ่านบทเห่ครวญ ดังนี้ *เรื่อยเรื่อยมารอนรอน สุริยาจรเข้าสายัณห์ เรือรองส่องสีจันทร์ ส่องแสงกล้าน้ำพิศวง* (กรมศิลปากร, 2545)

ส่วนกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงนั้น เมื่อพิจารณาจากตัวบทแล้ว เห็นได้ว่าเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งขึ้นในระหว่างการเดินทางด้วยกระบวนพยุหยาตราสถลมารค ไปยังพระตำหนักธารเกษม เพราะเนื้อความในตอนต้นทรงกล่าวไว้ว่า

เกลื่อนกรูหมู่จัตุรงค์	เพนกัณกงเรียบเรียงไป
ทรงช้างระวางใน	เทพลิลาลหลังคาทอง
เกลื่อนกรูหมู่แห่ห้อม	เรียงไสว
เสด็จพุดตาลทองไคล	หว่างเชื้อง
ทรงช้างระวางใน	มีชื่อ
เทพลิลาลเื้อง	ย่างแห่น้ำหลังดี

(กรมศิลปากร, 2545)

สำหรับปีที่เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ทรงแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรื่อนั้น ต้องพิจารณาจากการเสด็จพระราชดำเนินไปพระพุทธบาท สระบุรีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทั้งนี้ ตามข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ระบุว่า (อ้างจากปราชญ์ เครือทอง, 2558) ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ มีการจัดกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคและทางสถลมารค เพื่อไปทำบุญแทบทุกปี

โดยจะเสด็จพระราชดำเนินไปพระพุทธรูป สระเบบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี แต่หากปีใดทรงพระประชวรก็จะงดเว้น เพราะระยะทางลำบาก ทุรกันดาร และกินเวลาหลายวัน

ปราชญ์ เครือทอง (2558) ให้ข้อสันนิษฐานว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร อาจแต่งกายให้เรือขึ้นในโอกาสใดโอกาสหนึ่งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค (อย่างใหญ่) ซึ่งจัดขึ้นด้วยกัน 2 ครั้ง คือ ใน พ.ศ. 2277 ครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปวัดป่าโมก เมืองวิเศษไชยชาญ เนื่องในโอกาสปฏิสังขรณ์วัด และครั้งที่สอง เมื่อ พ.ศ. 2282 ครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธชินราช เมืองพิษณุโลก ทั้งนี้จากการสันนิษฐานของ ปราชญ์ เครือทอง ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้เขียนบทความเกิดข้อสงสัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. หากเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงแต่งกายให้เรือ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินไปวัดป่าโมก เมืองวิเศษไชยชาญ เมื่อ พ.ศ. 2277 เนื่องในโอกาสปฏิสังขรณ์วัดก็แสดงให้เห็นว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร จะต้องทรงแต่งกายให้เรือก่อนนั้นโทปนันทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวง ซึ่งในขณะนั้นเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งวังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงดำรงตำแหน่งวังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรสถานมงคล เมื่อ พ.ศ. 2284) ทั้งนี้เนื้อความจากบทเห่กาก็ได้แสดงให้เห็นพฤติกรรมของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรที่ลักลอบเป็นชู้กับเจ้าฟ้าสังวาลย์ พระสนมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โดยสะท้อนผ่านตัวละคร คือ พญาครุฑกับนางกาก็ อันเป็นผลให้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรถูกลงพระราชอาญา ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2298 หลังจากที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรดำรงตำแหน่งวังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรสถานมงคลแล้ว จึงเป็นไปได้ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร จะทรงแต่งกายให้เรือเมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินไปวัดป่าโมก เมืองวิเศษไชยชาญ เมื่อ พ.ศ. 2277

2. เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรไม่น่าจะทรงแต่งกายให้เรือในครั้งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธชินราชที่เมืองพิษณุโลก เพราะเนื้อความในกาพย์เห่เรือไม่ได้พรรณนาให้เห็นเส้นทาง การเดินทางไปเมืองพิษณุโลก หรือพรรณนาเรื่อง การนมัสการพระพุทธชินราชเอาไว้ แต่เมื่อตรวจสอบรายละเอียดจากกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง จึงทราบรายละเอียดที่แน่ชัดว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ทรงพระนิพนธ์กาพย์เห่เรือเมื่อครั้งที่ตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไปนมัสการพระพุทธรูป สระเบบุรี เพราะเนื้อความจากกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ได้กล่าวถึงความงดงามของธรรมชาติบริเวณพระพุทธรูป สระเบบุรี

ผู้เขียนบทความขอเสนอความคิดเห็นว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร อาจทรงแต่งกายให้เรือในปีใดปีหนึ่งระหว่าง พ.ศ. 2294 - 2301 อันเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่พระมหานาควัดท่าทราย แต่งบุญฉนวน คำฉันท์ (วิพุธโสภณวงศ์, 2550) เมื่อครั้งตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไปนมัสการพระพุทธรูป สระเบบุรี เพราะเมื่อพิจารณาเนื้อความจากบุญฉนวนคำฉันท์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสด็จพระราชดำเนินไปพระพุทธรูป สระเบบุรี จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับกาพย์เห่เรือและกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร กล่าวคือ

ในบุญโณวาทคำฉันท์ มีการกล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปพระพุทธรบาท สระบุรี ด้วยกระบวน พุทธยาตราชลมารคและสถลมารค โดยเนื้อความในส่วนที่เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพุทธรยาตรา ชลมารคแจ้งเอาไว้ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เสด็จประทับเรือพระที่นั่ง ดังความว่า

เสด็จทรงที่นั่งสุวรรณนา- วบุษบกไพชยนต์
เมินแมนพิมานอมรฤกล ก็ประเทิดประทักกาย

(กรมศิลปากร, 2545)

ความจากบุญโณวาทคำฉันท์ข้างต้น สอดคล้องกับเนื้อความในภาพให้เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร เพราะจะเห็นได้ว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่ง ดังความว่า

พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามอน

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 201)

นอกจากนี้ เนื้อความในบุญโณวาทคำฉันท์ได้กล่าวต่อไปว่า หลังจากกระบวนเสด็จพุทธรยาตราชลมารคมาถึงยังบริเวณท่าเจ้าสนุกแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจึงเสด็จพระราชดำเนินต่อด้วยกระบวนพุทธรยาตราสถลมารค โดยเสด็จประทับบนพระคชาธาร ดังความว่า

ทรงพระคชาธาร ทรเรือมหิทธิไกร
ดุจองค์สหัสไน- ยนิลทิไอยรา

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 332)

ความจากบุญโณวาทคำฉันท์ ดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น สอดคล้องกับเนื้อความในภาพห่อโคลง ประพาสธารทองแดง พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ดังนี้

เกลื่อนกรูหม่จตุรงค์ เปนกัณกงเรียบเรียงไป
ทรงช้างระวางใน เทพลีลาหลังคาทอง
เกลื่อนกรูหม่แห่ห้อม เรียงไสว
เสด็จพุดตาลทองไคล หว่างเชื้อง
ทรงช้างระวางใน มีชื่อ
เทพลีลาเยื้อง อย่างเห็นหลังดี

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 219)

ด้วยความที่บุญโณวาทคำฉันท์ของพระมหานาควัดท่าทราย มีฉากบรรยายเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับภาพยี่ห่อ ภาพยี่ห่อโคลงประพาสธารทองแดง พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร จึงทำให้ผู้เขียนบทความสันนิษฐานว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงแต่งภาพยี่ห่อในคราวเดียวกับพระมหานาค วัดท่าทราย แต่งบุญโณวาทคำฉันท์

ผู้เขียนบทความยังมีข้อสันนิษฐานอีกว่า การเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธบาท สระบุรี นั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย เนื่องจากเรือที่เข้าร่วมกระบวน ไม่ครบตามจำนวนเรือที่เคยเข้าร่วมกระบวนพยุหยาตราใหญ่ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

2. เนื้อหาของภาพยี่ห่อเรือ

แม้ว่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะกล่าวถึงเนื้อหาของภาพยี่ห่อเรือเอาไว้แล้ว แต่ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่า ยังมีรายละเอียดอื่น ๆ ที่ควรนำเสนอ ดังนั้นจึงขอนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ที่ควรทราบ ดังนี้

2.1 เรือที่เข้าร่วมกระบวน

จากการศึกษาตัวบทภาพยี่ห่ออย่างละเอียด พบว่า เรือที่เข้าร่วมกระบวนแบ่งออกเป็นเรือประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เรือพระที่นั่งทรง เรือพระที่นั่งรอง เรือคู่ชัก เรือรูปสัตว์ สำหรับเรือพระที่นั่งทรงที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เสด็จประทับไปพระพุทธบาท สระบุรีนั้น เมื่อนำตัวบทภาพยี่ห่อไปตรวจสอบกับชื่อเรือตามที่ปรากฏในหนังสือร่วมกระบวนแห่งพยุหยาตราทางชลมารค สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว (กรมศิลปากร, 2530) ได้ความได้ว่า เรือพระที่นั่งทรง คือ เรือพระที่นั่งศรีพินาโยย ตั้งชั้น 3 กิ่งพื้นดำ ตามที่เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงกล่าวไว้ ดังนี้

ปางเสด็จประเวศด้าว	ชลาลัย
ทรงรัตนพินาโยย	กิ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวงพลไกร	แห่นแห่
เรือกระบวนต้นแพรว	เพริศพริ้งพายทอง

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 201)

นอกจากเรือพระที่นั่งทรงแล้วในกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย ยังมีเรือพระที่นั่งรอง เข้าร่วมกระบวนด้วย 4 ลำ ได้แก่ เรือพระที่นั่งครุฑ เรือพระที่นั่งไกรสรมุข เรือพระที่นั่งศรีสมรรถไชย เรือพระที่นั่งสุวรรณหงส์ สำหรับเรือที่เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรประทับ คือ เรือพระที่นั่งเอกไชยพื้นแดง ซึ่งเป็นเรือประจำตำแหน่งวังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ส่วนเรือลำอื่น ๆ ที่เข้าร่วมกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย ได้แก่ เรือไชย มี 2 ลำ แล่นคู่กัน คือ เรือเอกไชยเหินหวา เรือเอกไชยหลาวทอง จากนั้นตามด้วยเรือเหล่าแสนยารที่มีหัวเรือเป็นรูปสัตว์ โดยแบ่งเป็นคู่ ดังนี้

1. เรือคชสีห์	ได้แก่	เรือคชสีห์ใหญ่
เรือคชสีห์น้อย	สมุหพระกลาโหม
พระยาสุรเสนา
2. เรือราชสีห์	ได้แก่	เรือราชสีห์ใหญ่
เรือราชสีห์น้อย	สมุหนายก
พระยามหาอำมาตย์
3. เรือม้า	ได้แก่	เรือม้า
เรือม้าน้ำ	พระยาราชนิกุล
หมื่นศรีสทเทพ
4. เรือสิงห์	ได้แก่	เรือสิงห์รัตนาค
เรือสิงห์หาศนาวา	
5. เรือนาค	ได้แก่	เรือนาคเหรา
เรือนาคवासกรี
เรือนาคอุดรราช
เรือนาคนายก
เรือนาคจักรคทาทวนทอง
เรือนาคถบองรัตน์	จมื่นสรพรเพชภักดี
จมื่นศรีเสาวลักษณ์
6. เรือมังกร	ได้แก่	เรือมกรมหายมหัศจรรย์
เรือมกรมหายมรรณพเดช
เรือมกรตรีจไตรภพ
เรือมกรจบจักรพาฬ	
7. เรือเลียงผา	ได้แก่	เรือเลียงผาใหญ่
เรือเลียงผา	พระเทพอรชุน
หมื่นนรินทเสนี
8. เรืออินทรี			

รายชื่อเรือพระที่นั่งทรง เรือพระที่นั่งรอง ตลอดจนเรือเหล่าแสนยากรที่กล่าวมาข้างต้น หากนำมาจัดเป็นแผนผังไว้กระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย ตามที่ปรากฏในภาพให้เรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร อาจจัดเป็นรูปไว้กระบวนได้ ดังนี้

เรือเหล่าแสนยากรที่เข้ารีวกระบวนนำเสด็จ

เรือพระที่นั่งทรง

เรือพระที่นั่งศรีพิมานไชย

(สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ประทับ)

เรือพระที่นั่งรอง

เรือพระที่นั่งครุฑ

เรือพระที่นั่งไกรสรमुख

เรือพระที่นั่งศรีสมรรถไชย

เรือพระที่นั่งสุวรรณหงส์

เรือเอกไชยเหินหา

เรือเอกไชยหลาวทอง

เรือพระที่นั่งเอกไชยพินแดง

(เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ประทับ)

เรือคชสีห์ใหญ่

เรือคชสีห์น้อย

เรือราชสีห์ใหญ่

เรือราชสีห์น้อย

เรือม้าใหญ่

เรือม้าน้ำ

เรือสิงห์รัตนาค

เรือสิงห์ทศนาวา

เรือนาคเหรา

เรือนาคवासกรี

เรือมังกร

เรือมังกร

เรือเลียงผาใหญ่

เรือเลียงผา

เรืออินทรี

เรืออินทรี

รีวกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย ที่ปรากฏในภาพยนต์เรือของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

จัดทำแผนผังโดย: ว่าที่ร้อยตรี ดร. ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

2.2 อารมณ์ของกวี

กาพย์เห่เรือได้แสดงให้เห็นอารมณ์ของกวีในด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมและชีวิตประจำวันของมนุษย์ แม้ว่าอารมณ์ของกวีที่แสดงออกมาในบางครั้ง อาจมีความเป็นปัจเจกอยู่บ้าง แต่ความเป็นปัจเจกนั้น ยังมีความเป็นสากล เพราะอารมณ์ของกวีที่แสดงออกมา เป็นอารมณ์พื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนมีเหมือนกัน เช่น ความภูมิใจในวัฒนธรรม ความสุข ความทุกข์ อันเนื่องมาจากความรัก ดังนั้นอารมณ์กวีที่น่าสนใจจากกาพย์เห่เรือ จึงมีดังนี้

2.2.1 ความภูมิใจในวัฒนธรรม

บทเห่ชมกระบวนเรือแสดงให้เห็นว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศทรงมีความภูมิใจในความงดงามอลังการของกระบวนเสด็จพยุหยาตราทางชลมารค จึงทรงพรรณนาแบบเก็บรายละเอียดทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของความสวยงาม และความอลังการของเรือลำต่าง ๆ ที่อยู่ในริ้วกระบวน ดังความว่า

พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามอน
นาวาแน่นเป็นขนัด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือริ้วทิวธงสลอน	สาครลั่นครั่นครื้นฟอง
เรือครุฑยุคนาคหิว	ลิวลอยมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง	ร้องโห่เหอโห่เหมา
สรमुखขลุ่ยด้น	เพียงพิมานผ่านเมฆา
ม่านกรองทองรจนา	หลังคาแดงแย่งมังกร
สมรรถไชยไกรกาบแก้ว	แสงแววจับจับสาคร
เรียบเรียงเคียงคู่จร	ดั่งร่อนฟ้ามาแดนดิน
สุวรรณหงส์ทรงพู่ห้อย	งามชดช้อยลอยหลังลินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ลินลาคเลื่อนเตือนตาชม
เรือไชยไวย่องวิ่ง	รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม
เสียงเล่าเร้าระดม	ห่มท้ายเย็นเดินคู่กัน
คชสีห์ที่ผาดเฟ่น	ดุตั้งเป็นเห็นขบขัน
ราชสีห์ที่ยืนยัน	คันสองคู่ดูยิ่งยง
เรือม้าน้ำมุงน้ำ	แล่นเฉื่อยฉ่ำล่ำระหง
เพียงม้าอาชาทรง	องค์พระพายผายผันผยอง
เรือสิงห์วิ่งแผ่นไผ่น	โจนตามคลื่นผืนผาฟอง
ดูยิ่งสิงห์ล่ำฟอง	เป็นแถวท่องล่องตามกัน
นาคาหน้าดังเป็น	ดูเขม้นเห็นขบขัน
มังกรถอนพายพัน	ทันแข่งหน้าวาสุกรี

เสียงผาง่าท้าโผน
นาวาหน้าอินทรี
ดนตรีมี้องอล
ให้อีกครีกครั้นโครม

เพียงใจไปในวารี
มีปีกเหมือนเลื่อนลอยโผน
ก้องกาหลพลแห่โหม
โสมนัสขึ้นรีนเริงพล

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 201-202)

บทประพันธ์ข้างต้น แสดงให้เห็นความภูมิใจของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ที่ทรงมีต่อวัฒนธรรมอันงดงาม โดยทรงภูมิใจในความอลังการของกระบวนพยุหยาตราที่กำลังเคลื่อนกระบวนไปตามลำน้ำ เสียงกระทู้เส้าที่ระคนกับเสียงโห่ร้องของฝีพาย ทำให้พระองค์เกิดความฮึกเหิม และภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนพยุหยาตรา

นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังทรงภูมิใจในความสวยงามของเรือลำต่าง ๆ ที่อยู่ในริ้วกระบวน จึงทรงพรรณนาให้เห็นความสวยงามทางศิลปะของเรือลำต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่เรือพระที่นั่งทรงอันเพียบพร้อมไปด้วยพลแห่แห่น้อยอย่างคับคั่ง ประกอบกับพายสีทองที่ส่องแสงระยิบระยับ ส่งผลให้เรือพระที่นั่งทรงเกิดประกายแสงสวยงาม

จากนั้นทรงพรรณนาให้เห็นแสนยานุภาพของเรือรูปสัตว์ที่อยู่ในริ้วกระบวน ซึ่งล้วนประดับธงทิวปลิวไสว การเคลื่อนพลของกระบวนเรือทำให้เกิดเสียงดังสะท้อนทั่วผืนน้ำ ต่อมาทรงพรรณนาให้เห็นความสวยงามของเรือพระที่นั่งรองที่ตามหลังเรือพระที่นั่งทรง ได้แก่ เรือครุฑที่แม้จะล่องลอยบนผืนน้ำ แต่ทรงเห็นว่าราวกับลอยอยู่บนอากาศ เรือสรमुख (ไกรสรमुख) ที่ประดับไปด้วย मुखทั้งสี่ด้าน อีกทั้งยังประดับด้วยม่านทองมีหลังคาสีแดง ซึ่งมีความงดงามเหมือนกับวิมานที่ลอยอยู่ในอากาศ เรือสมรรถไชยทั้งดงาม สะท้อนแสงระยิบระยับไปกับลำน้ำ ลอยลำคู่กับเรือสรमुख (ไกรสรमुख) ดูราวเหมือนกับว่าลอยจากฟ้ามาสู่ดิน เรือสุวรรณหงส์ห้อยพู่ที่ดูเสมือนหงส์ อันเป็นพาหนะของพระพรหมกำลังลอยล่องอย่างช้า ๆ และอ่อนช้อย สะกดจิตใจให้จ้องมองอย่างไม่วางตา

ต่อมาเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงพรรณนาถึงเรือไชย (เรือเอกไชยเหินหาว เรือเอกไชยหลาวทอง) ที่แล่นบนผืนน้ำอย่างรวดเร็วเหมือนลมพัด เสียงเส้าที่เจ้าพนักงานกระทู้ เพื่อให้จังหวะทำให้เรือทั้งสองลาลอยไปพร้อมกันอย่างสวยงาม จากนั้นทรงพรรณนาความอลังการของเรือรูปสัตว์ เริ่มตั้งแต่เรือคชสีห์ที่มีลักษณะแผ่นโผนราวกับมีชีวิต เรือราชสีห์ที่มีความงามสง่า เรือม้าที่มีใบหน้ามองลงไปใต้น้ำและแล่นไปอย่างช้า ๆ ดูราวกับว่าเป็นม้าพาหนะของพระพาย เรือสิงห์ที่เหมือนกำลังวิ่งแผ่นโผนและกระโจนไปตามผืนน้ำ เรือนาคก็ดูราวกับว่ามีชีวิต ทั้งยังสร้างความขบขันไม่น้อย เรือมังกรที่แล่นอย่างรวดเร็วจนมาทันเรือนาควาสกรี เรือเสียงผาที่อ้าเท้าแผ่นโผนกระโจนลงไปในน้ำ เรืออินทรีที่มีปีกดูเหมือนกับกำลังบิน ทั้งนี้เสียงดนตรีที่ดังเป็นจังหวะ ประกอบกับเสียงร้องแห่แห่นของกำลังพล ทำให้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรมีความรู้สึกชื่นชมยินดี และภาคภูมิใจที่ได้เห็นความอลังการของกระบวนเสด็จพยุหยาตรา

2.2.2 ความรัก

เมื่อศึกษาภาพยนต์เรื่องจะเห็นได้ว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงมีความละเอียดอ่อน ในเรื่องของความรัก และด้วยอำนาจของความรักจึงทำให้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร เกิดอารมณ์ภายในจิตใจ 2 ประการ คือ อารมณ์แห่งความสุข และอารมณ์แห่งความทุกข์ ทั้งนี้คนเราเมื่อสมหวังกับความรัก ก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข ไม่ว่าจะทำอะไรก็มีแต่ความสดชื่นแจ่มใส ดังเช่น เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรในยามที่ความรักของพระองค์สมหวังพระองค์ก็มีความสุข ดังนั้นจึงทรงพรรณนาให้เห็นว่า ชีวิตตลอดทั้งวันของพระองค์มีแต่ความสุข ทั้งนี้เนื้อความจากบทแห่งสวางสได้สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงมีความสุขยิ่งนัก ในยามที่นางอันเป็นที่รักของพระองค์อยู่เคียงข้าง ดังความว่า

พิศรูปกีนารัก	พิศพักตร์ก็น่าชม
อันแอ้นอรเอวกลม	ชมขวัญน้องต้องตาชาย
ใครเห็นเป็นขวัญเนตร	ลืมหูทศเทวเจตนจหมาย
มาดनुสุดเสมอกาย	บ่าวรักสักนาที

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 210)

คู่รักทุกคู่เมื่อได้อยู่ใกล้กันก็มีความสุข ในทางตรงข้าม หากจากกันเมื่อใด ความทุกข์มักเกิดขึ้นเสมอ สำหรับเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรจะทรงเป็นทุกข์อย่างยิ่งในยามที่พระองค์กับนางอันเป็นที่รักต้องจากกัน ดังที่ทรงกล่าวไว้ในบทเห่ครวญ ความว่า

แต่เช้าเท่าถึงเย็น	กล่ำกลืนเชียวเป็นอาจิม
ชายใดในแผ่นดิน	ไม่เหมือนพี่ที่ตรอมใจ

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 214)

2.2.3 ความภาคภูมิใจในตัวเอง

ภาพยนต์เรื่องแสดงให้เห็นความภาคภูมิใจของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรที่ทรงมีต่อนางอันเป็นที่รัก เนื่องจากนางนั้นมีความเป็นแม่ศรีเรือน ทั้งยังมีความสามารถในการทรงมาลัย ร้อยอุบะ และอบผ้าให้มีกลิ่นหอม ดังความจากบทเห่ชมไม้ ดังนี้

ประยงค์ทรงพวงห้อย	ระย้าอุยห้อยพวงกรอง
เหมือนอุบะนวลละออง	เจ้าแขวนไว้ให้เรียมชม

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 204)

สาวหยุดพุทธชาด
นิก้องกรองมาลัย

บานเกลื่อนกลาดดาซาไป
วางให้พี่ข้างที่นอน

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 204)

เต็งแด้แก้วกาหลง
หอมอยู่ไม่รู้หาย

บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตราตรู

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 204)

2.2.4 ความคิดถึงนาง

ความจากกาพย์เห่เรือแสดงให้เห็นว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศทรงคิดถึงนางอันเป็นที่รักตลอดเวลา ดังจะเห็นได้ว่าหลังจากที่ทรงพรรณนากระบวนเรือเสร็จสิ้น พระองค์ยังได้แสดงความคิดถึงนางในบทเห่ชมปลา บทเห่ชมไม้ บทเห่ชมนก บทเห่สังวาส บทเห่ครวญ โดยในที่นี้ขอยกตัวอย่างจากบทเห่ชมนก ดังนี้

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน
สนธยาจะใกล้ค่ำ
เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง
ตัวเดียวมาพลัดคู่
เห็นฝูงยุงรำพ้อน
สร้อยทองย่องเยื้องชาย
สาลิมาตามคู่
แต่พี่นี้อวรณ์
นางนวลนวลน่ารัก
แก้วพี่นี้สุดนวล
นกแก้วแจ้วแจ้วเสียง
เหมือนพี่นี้ประคอง
ไก่อ้ามาตัวเดียว
เหมือนพราจากนงเยาว์

ทิพากรจะตกต่ำ
คำนึงหน้าเจ้าตราตรู
นกบินเสียงไปทั้งหมู่
เหมือนพื่ออยู่ผู้เดียวดาย
คิดบังอรรอนรำกราย
เหมือนสายสวาทนวยจร
ชมกันอยู่คู่สมสมร
ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจครวญ
ไม่นวลพักตร์เหมือนทรมสงวน
ดั่งนางฟ้าหน้าไยยอง
จับไม้เรียงเคียงคู่สอง
รับขวัญน้องต้องมือเรา
เดินท่องเที่ยวเลี้ยวเหลี่ยมเขา
เปล่าใจเปลี่ยวเหลียวหานาง

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 205)

จากบทประพันธ์ที่ยกมาจะเห็นได้ว่าเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ ทรงแสดงความคิดถึงนางอันเป็นที่รักตลอดเวลา โดยการพรรณนาในบทนี้ เริ่มจากความคิดถึงนางอันเป็นที่รักของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศที่เกิดขึ้นในเวลาเย็น ซึ่งตรงกับเวลาที่นกบินกลับรัง เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศจึงทรงนำธรรมชาติ ลักษณะ ตลอดจนกิจวัตรของนกที่ทรงเห็นในขณะนั้นมาพรรณนาพร้อมกับลักษณะและกิจวัตรของนางที่พระองค์รัก กล่าวคือ

ทรงพรรณนาให้เห็นว่ามีนกตัวหนึ่งที่พลัดคู่บินอยู่ตัวเดียว จึงทรงพรรณนาให้สอดคล้องกับพระอารมณ์ในขณะนั้น ที่ทรงอยู่เพียงลำพังเช่นกัน ต่อมาทรงพรรณนาถึงนกยูงที่กำลังรำฟ้อน ทำให้พระองค์คิดถึงท่วงท่าการรำรำ ของนาง ทรงเห็นนกสร้อยทองที่กำลังเดินเยื้องย่างก็ทำให้ทรงคิดถึงนางในขณะที่นางกำลังเดิน ทรงเห็นนกสาลิกา ที่มาด้วยกัน จึงทำให้พระองค์เกิดความเศร้าใจ ทรงเห็นนกนางนวลที่มีความน่ารัก จึงทำให้พระองค์คิดถึงใบหน้า อันนวลงามของนาง ทรงเห็นนกแก้วส่งเสียงใสเกาะกิ่งไม้คู่กัน จึงทำให้ทรงคิดถึงเมื่อยามที่พระองค์กับนาง อยู่ด้วยกัน ครั้นทรงเห็นไก่ฟ้าที่มาจากเพียงตัวเดียว ก็ทรงเปรียบเทียบกับพระองค์ในขณะนั้นที่กำลังเปลี่ยวเหงา เพราะคิดถึงนาง เป็นต้น

3. เนื้อหาของภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง

เมื่อพิจารณาเนื้อหาในส่วนที่เป็นบทวิเคราะห์ของภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดงจากหนังสือ เรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักข์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะเห็นได้ว่า หนังสือเล่มดังกล่าว เน้นการ วิเคราะห์ด้านวรรณศิลป์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้เขียนบทความจึงขอเสนอประเด็นอื่น ๆ ที่เหมาะสำหรับครู ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอน ทั้งนี้การศึกษากาพย์ยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง จะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจตัวตน และอารมณ์ของกวี ทั้งยังช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ดังนี้

3.1 ตัวตนของกวี

การศึกษากาพย์ยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง ช่วยให้เห็นตัวตนของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ในมุมมองหนึ่งว่า ทรงเป็นผู้รักธรรมชาติ ทรงมีความสุขที่ได้เที่ยวชมธรรมชาติ เพราะธรรมชาติทำให้พระองค์สนุกสนาน มีเสียงหัวเราะ ดังที่ทรงกล่าวว่า

เที่ยวเล่นเปนเกษมสุข	แสนสิ่งสนุกปลุกใจหวัง
เร่ร้ายผายผาดผั่ง	หวั่วกรีนขึ้นชมไพร
สุขเกษมเปรมหน้าเหลือบ	ลืมหลับ
แสนสนุกปลุกใจหวัง	วังหรี
เดินร้ายผายผ่นยัง	ชายป่า
หวั่วกรีนขึ้นชี้	ล่องน้ำชวนแล

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 220)

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการได้เที่ยวชมธรรมชาติ ทำให้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงมีพระทัยเบิกบาน ดังความว่า

ลมพัดมาเรื่อยเรื่อย	เย็นชวยเฉื่อยสำราญใจ
ปูผ่านนอนหลับใน	ไต้ร่มไม้ไทรสาข
ลมพัดมาเฉื่อยชื้อ	เย็นใจ
ปูผ่านนอนหลับไหล	กลาดกลุ้ม

พุกหมอนเรียบกันไป

หลายเหล่า

นอนอยู่ใต้ไทรผู้ม

ร่มไม้ไพศาล

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 247)

ธรรมชาติไม่เพียงให้ความสุขแก่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรเท่านั้น แต่ยังทำให้ทรงคิดถึงนางอันเป็นที่รักด้วย ดังความว่า

กล้วยไม้ห้อยต่ำเตี้ย

นมตำเรียเรียทางไป

หอมหวังวังเวงใจ

ว่ากลืนแก้วแล้วเรียมเหลียว

กล้วยไม้ห้อยย้อยคลี

ดวงไสว

นมตำเรียรายไป

กลืนกล้ำ

หอมหวังวังเวงใจ

รสราค

ว่ากลืนแก้วแล้วข้า

หุยดยิ่งแลเหลียว

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 239)

นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงรักธรรมชาติแล้ว ภาพย่นย่อโคลงประพาสธารทองแดง ยังแสดงให้เห็นอีกว่าพระองค์เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ทรงประกาศว่า ผลงานของพระองค์จะดำรงอยู่คู่โลก และมีผู้คนชื่นชอบไปตราบนานเท่านาน ดังนี้

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

ไชยเชษฐสุริย์วงศ์เพียร

แต่งไว้ให้สถิตเสถียร

จำเนียรกาลนานสืบไป

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรเจ้า

ทรงเขียน

ไชยเชษฐสุริย์วงศ์เพียร

เลิศล้ำ

แต่งไว้ให้สถิตเสถียร

ในโลกย์

จำเนียรกาลนานชั่ว

อ่านอ้างสรรเสริญ

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 248)

นอกจากนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรยังทรงกล่าวอีกว่า การที่จะอ่านพระนิพนธ์ของพระองค์ให้เกิดความไพเราะ ต้องให้ผู้รู้วิธีอ่านทำนองเสนาะเป็นผู้อ่านจึงจะได้รรถรส ส่วนผู้ไม่รู้วิธีอ่านทำนองเสนาะไม่เหมาะกับการอ่านพระนิพนธ์ของพระองค์ เพราะจะทำให้เสียรรถรสของถ้อยคำไป ดังที่ทรงกล่าวไว้ในโคลงสองบทสุดท้าย ดังนี้

อักษรเรียบริ้อยถ้อย	คำเพราะ
ผู้รู้่านสารเสนาะ	เรื้อยหรี
บรู้อ่านไม่เหมาะ	ตรงเท้ง ไปนา
ทำให้โคลงทั้งนี้	ชั่วช้าเสียไป
อักษรสรรค์สร้างช่วง	ชูปจาน
โคลงก็เพราะเสนาะสาร	แต่งไว้
ผู้รู้่านกลอนการ	พาขึ้น ใจนา
ผู้บรู้อ่านให้	ขัดข้องเสียโคลง

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 249)

3.2 อารมณ์ของกวี

เนื่องจากกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงเป็นวรรณคดีที่ไม่ยาวนาน ดังนั้นจึงพบการแสดงอารมณ์ของกวีเพียงเล็กน้อย เช่น ทรงเป็นผู้มีใจกว้าง โดยทรงอนุญาตให้นักปราชญ์ช่วยแก้ไขผลงาน หากพบข้อผิดพลาด โดยเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศทรงแจ้งว่าผลงานของพระองค์นั้น หากนักปราชญ์ท่านใดอ่านแล้วเห็นว่ามีข้อผิดพลาดก็ขอให้ช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ดังความว่า

จบเสร็จชมนกไม้	ในแหล่งไพรพนัสสถาน
หญิงชายฟังสำราญ	ที่ผิอ่านวานแต่้มเขียน
จบเสร็จชมนกไม้	โคลงการ
ชมแหล่งไพรพนัสสถาน	เถื่อนกว้าง
หญิงชายชื่นชมบาน	ใจโลกย์
ใครอ่านวานแต่้มบัง	ช่วยแต่้มเขียนลง

(กรมศิลปากร, 2545, หน้า 248)

สรุป

การศึกษาพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ เป็นการศึกษาเพื่อแนะนำแนวทางในการสอนกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย โดยประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการนำไปสอน ซึ่งผู้เขียนบทความใคร่นำเสนอ จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นเรื่องภูมิหลังและประเด็นด้านเนื้อหา

ประเด็นเรื่องภูมิหลังที่ครูภาษาไทยควรนำไปประยุกต์ในการสอน คือ ช่วงเวลาในการแต่งกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงและกาพย์เห่เรือ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศทรงแต่งกาพย์ทั้ง 2 เรื่อง ในช่วงเวลาเดียวกัน กล่าวคือ แต่งเมื่อครั้งตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไปนมัสการพระพุทธบาท สระบุรี

ประมาณ พ.ศ. 2294 - 2301 โดยทรงแต่งกาพย์เห่เรือขึ้นก่อน แล้วตามด้วยกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ทั้งนี้การเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธบาท สวรรค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศนั้น เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคน้อย เพราะเรือที่เข้าริ้วกระบวน มีไม่ครบตามจำนวนเรือที่เคยเข้าริ้วกระบวนพยุหยาตราใหญ่ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ประเด็นด้านเนื้อหาที่ครูภาษาไทยควรนำไปประยุกต์ในการสอนนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจจากกาพย์เห่เรือ คือ 1) เรือประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในริ้วกระบวน ได้แก่ เรือพระที่นั่งทรง เรือพระที่นั่งรอง เรือรูปสัตว์ เรือคู่ชัก 2) อารมณ์ของกวี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงมีความภูมิใจในวัฒนธรรม ทรงมีความสุขและความทุกข์จากความรัก ทรงมีความภาคภูมิใจในตัวเอง และทรงคิดถึงนางอันเป็นที่รักอยู่ตลอดเวลา สำหรับประเด็นที่น่าสนใจในกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ได้แก่ 1) ตัวตนของกวี โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงเป็นผู้รักธรรมชาติ ทรงมีความสุขที่ได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ทรงมีพระอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ และทรงมีความเชื่อมั่นในตนเอง 2) อารมณ์ของกวี จากการศึกษพบว่า เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรทรงเป็นผู้มีใจกว้าง โดยทรงอนุญาตให้ผู้อ่านแก้ไขงานของพระองค์ได้หากพบข้อผิดพลาด

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2530). *ริ้วกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จำลองจากต้นฉบับหนังสือสมุดไทยของหอสมุดแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- _____. (2545). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2516). *เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร พระประวดี และพระนิพนธ์ทรรุยกรอง* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ธนศ เวศร์ภาดา. (2548). *ภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง. ใน แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม 3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- _____. (2549). *ภาพยี่ห้อเรือ ใน แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม 4*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- ปราชญ์ เครือทอง. (2558). *วรรณคดีขี้สงสัย*. กรุงเทพฯ: อ่าน.
- พรพรรณ ธารานุมาศ. (2537). *วรรณคดีศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- วิพุธ โสภวงศ์. (2550). *บุญโณวาทคำฉันท์ ใน นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ 1 ชื่อวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555 ก). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- _____. (2555 ข). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2565). *วิเคราะห์เจาะลึกวรรณคดีไทยในแบบเรียนมัธยมศึกษา*. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ในสังคมประชาธิปไตย

อภิชา กริมาบุตร*

วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการบางบัวทอง

เพียรพิทย์ ไรจนปุลญา**

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 28 มีนาคม 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 22 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) เป็นแนวคิดสำคัญในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยยึดหลักการของการปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม พลเมืองตื่นรู้ไม่เพียงแต่ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ยังมีความมุ่งมั่นในการร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาด้วยความจริงจัง เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง คุณลักษณะสำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ทศนคติ (Attitudes) ค่านิยม (Values) และ พฤติกรรมที่แสดงออก (Active Engagement) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ และทักษะในการปกครอง มีส่วนร่วมทางการเมือง การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย ควรเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและปฏิบัติจริง โดยไม่ขึ้นนำความคิดเห็นหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดทางการเมือง การเรียนรู้ที่มีการวางแผนและปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองและการส่งเสริมพลเมืองตื่นรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน และพัฒนาสังคมที่มีความเสมอภาคและเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: พลเมืองตื่นรู้, สังคมศึกษา, สังคมประชาธิปไตย

* ครูวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการบางบัวทอง

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Learning Management Guidelines for Social Studies to Enhance Active Citizen in A Democratic Society

Aphicha Kremabud*

Instructor at Bangbuathong Commercial Technological College

Pienpit Rojanapunya**

Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Received: February 6, 2025 **Revised:** March 28, 2025 **Accepted:** May 22, 2025

Abstract

An active citizen is a fundamental concept in democratic societies, referring to citizens who are responsible for their community and actively participate in its development by adhering to laws, customs, traditions, and culture. An active citizen not only recognizes societal issues but is also committed to collaborative efforts to address these challenges seriously, with the goal of strengthening true democracy. The essential characteristics of active citizens include five dimensions: knowledge, skills, attitudes, values, and active engagement. Promoting active citizens should focus on developing knowledge and skills related to governance, political participation, and democratic citizenship. Learning environments that foster active citizens in democratic societies should emphasize students' involvement in decision-making and practical engagement, without bias towards any political ideology. Such planned and hands-on learning experiences allow students to understand their roles as responsible citizens, motivating them to actively participate in political processes. By encouraging diverse learning methods and active involvement, students can better grasp their responsibilities and roles as citizens. This approach empowers them to contribute to building a sustainable democratic society, promoting equality and genuine democracy for the future.

Keywords: Active Citizen, Social Studies, Democratic Society

* Lecturer, Instructor at Bangbuathong Commercial Technological College

** Assistant Professor, Dr, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการเผชิญและการปรับตัวของเยาวชน เพื่อลดปัญหา และป้องกันผลกระทบจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว สถาบันการศึกษา จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับกลุ่มเยาวชน ด้วยการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะที่ดี โดยใช้เวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วยการเสริมสร้างบทบาทของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) และความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในทุกกระดับทั้งของประเทศไทยและนานาชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มเสรีนิยมแบบก้าวหน้าที่มีแนวคิดว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณค่าและความเป็นพลเมือง (Citizenship) เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นบัณฑิตที่ดีต่อสังคมสามารถช่วยลดปัญหาและบรรเทาความทุกข์ยากต่าง ๆ ในสังคมได้ พร้อมดำรงไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและการทำงานเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงาม (Fallace, 2011) และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOC Thailand) ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียน การสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และ 3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อการสร้างสันติสุข โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือ มีความเหมาะสมตามช่วงวัย มีความต่อเนื่องและมีความเชื่อมโยงในทุกระดับการศึกษา (มาตรฐานการศึกษาของชาติ, 2561) กระทรวงศึกษาธิการได้ให้คำจำกัดความของความเป็นพลเมืองแบบทั่วไป และให้ความหมายของพลเมืองที่พึงประสงค์ไว้ว่า “การเป็นสมาชิกของสังคมที่พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อคนอื่น เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคม และแก้ไขปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก ทั้งนี้สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประเด็นที่ได้ระบุเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ปรากฏไว้ โดยเฉพาะในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ได้กล่าวถึงบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะ และความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม เคารพในสิทธิของกันและกัน ความเชื่อและความปรองดองสมานฉันท์ และในการสร้างความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มีความท้าทาย และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งสร้างพลเมืองให้เข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนให้มีความยั่งยืน เพราะเยาวชนถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญมั่นคงและในการสร้างพลเมืองตื่นรู้เป็นฐานรากที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตย โดยการที่มีความเข้าใจในหน้าที่และสิทธิของตนเอง มีความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมืองและยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (กลุ่ม Thai Civic Education, 2556) สอดคล้องกับวัชรินทร์ ขาญศิลป์ (2561) ที่กล่าวว่า การศึกษาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ในประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในมิติการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านกระบวนการกล่อมเกลาก่อนการเมืองให้กับเยาวชนที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ครบถ้วน พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ปฏิบัติกิจกรรม และดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ซึ่งแนวทางดังกล่าวไม่ได้มุ่งเพียงแค่การเรียนรู้เพื่อทราบข้อมูลเท่านั้น แต่เน้นการนำความรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการฝึกฝนผ่านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในกระบวนการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของความเป็นพลเมืองตื่นรู้

ความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) พลเมืองที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และหลักธรรมของศาสนา แสดงออกถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ลดความเห็นแก่ตัว และมีจิตสาธารณะ (นภาพร แสงนิล, 2561) สอดคล้องกับ สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2568) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ คือ ฐานรากที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตยของประเทศ ไม่ได้อยู่ได้เพราะประชาธิปไตย ไม่ได้อยู่ได้เพราะรัฐธรรมนูญ ไม่ได้อยู่ได้เพราะกฎหมาย แต่ประเทศจะยั่งยืนอยู่ได้ด้วยกำลังของพลเมืองดี หัวใจสำคัญของโมเดล “ประเทศไทย 4.0” คือ การสร้าง “คนไทย 4.0” และหนึ่งในคุณลักษณะสำคัญของคนไทย 4.0 คือ การเป็น “พลเมืองตื่นรู้” ในหน้าที่และสิทธิของตนเอง มีความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมืองและยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง อีกทั้ง Turner, & Hamilton (2003) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ไม่ใช่พลเมืองที่แค่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามหน้าบัตรประชาชน แต่เป็นพลเมืองที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและพร้อมจะมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการทำประโยชน์และสร้างความเจริญงอกงามให้กับสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม ให้ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนและสังคมให้น่าอยู่ (Smith, 2014) สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้เป็นพลเมืองที่ตระหนักในศักยภาพของตนเอง ศรัทธาและเชื่อในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย มีความรู้ความสามารถเรื่องที่เอื้อให้สามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันเอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตระหนักในบทบาทและหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพความเท่าเทียม และเป็นธรรม มีความเป็นเหตุเป็นผล มีสำนึกการเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วย สันติวิธีหรือพัฒนาสร้างสรรค์สังคม และพลเมืองตื่นรู้ที่ดีต้องทำความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะ และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างจริงจัง ปฏิบัติตามกฎหมายและเข้าใจแนวคิดโครงสร้างทางสังคมการเมือง เพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (อภิชา กริมบุตร, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) คือ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น โดยยึดหลักการของการปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และหลักธรรมของศาสนา แสดงออกถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ลดความเห็นแก่ตัว และมุ่งมั่นในความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม นอกจากนี้ที่กล่าวมาพลเมืองตื่นรู้ต้องตระหนักถึงปัญหา

ที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกับการร่วมมือและการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเข้าใจในโครงสร้างทางสังคมและการเมือง เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยไม่เพียงแค่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์ที่ดี และมุ่งสร้างประโยชน์ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen)

ลักษณะสำคัญของพลเมืองตื่นรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) มีความสามารถในการมองปัญหาและหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาในฐานะเป็นสมาชิกในสังคมโลก 2) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และรู้จักรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม 3) มีสมรรถภาพในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ 4) มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี 5) มีความเต็มใจในการที่จะเปลี่ยนการดำเนินชีวิต และลักษณะนิสัยในการบริโภคส่วนตนเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม 6) มีจริยธรรมและคุณธรรม 7) มีความรู้ทั่วไปเพื่อบำรงชีวิต และมีความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ 8) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 9) มีทักษะทางเทคโนโลยี สื่อและสารสนเทศ และ 10) มีทักษะทางอาชีพ และทักษะชีวิต ทั้งนี้จากลักษณะทั้ง 10 ประการแสดงให้เห็นความต้องการลักษณะที่พึงปรารถนาของคนในศตวรรษที่ 21 ว่าลักษณะที่สำคัญไม่ใช่เพียงแค่ความรู้และรู้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่รวมไปถึงทัศนคติ ค่านิยม ความไวในการรับรู้ปัญหาและการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีความสามารถที่จะลงมือปฏิบัติงานได้อย่างมีหลักการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2554) จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะพลเมืองตื่นรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้และการรับข้อมูลข่าวสาร แต่ยังครอบคลุมทัศนคติ ค่านิยม ความสามารถในการรับรู้ปัญหาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมกับทักษะปฏิบัติที่ช่วยให้ดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีหลักการ สอดคล้องกับ ญาศินี เกิดผลเสรีฐ (2558) กล่าวว่า พลเมืองตื่นรู้ต้องมีความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองมีความรับผิดชอบ ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะ และร่วมกัน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างจริงจัง ปฏิบัติตามกฎหมาย และเข้าใจแนวคิดโครงสร้างทางสังคมการเมืองเพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้มีนักวิชาการได้อธิบายคุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ดังนี้

Cogan (1997) ได้อธิบายลักษณะพลเมืองตื่นรู้ว่าเป็นสากลเพื่อเตรียมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. มีความรู้ มีการศึกษา และสามารถมองเห็นเข้าใจในสังคมของตนและสังคมโลกเฉกเช่นเป็นสมาชิกของสังคมโลก

2. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในบทบาทส่วนตนและต่อสังคม

3. สามารถเข้าใจ ยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

5. เต็มใจแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยท่าทีสันติไม่ใช้ความรุนแรง

6. เต็มใจเปลี่ยนการใช้ชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคเพื่อรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

7. สามารถที่จะเข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน

8. มีความเต็มใจและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

Hoskins, Vilaba, Van Nijlen, & Barber (2008) ได้กล่าวถึง ลักษณะของพลเมืองตื่นรู้ไว้ 5 มิติ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ระบบการเมือง มรดกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นต้น

2. ทักษะ (Skills) ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการจัดการข้อมูล ทักษะการสื่อสารการแก้ปัญหา ความขัดแย้งอย่างสันติ การมีส่วนร่วมในการอภิปรายทางการเมือง ความสามารถในการรับตำแหน่ง การตัดสินใจ เป็นต้น

3. ทศคติ (Attitudes) ได้แก่ รู้สึกมั่นใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ความไว้วางใจและความจงรักภักดีต่อหลักการและระบอบประชาธิปไตย การเปิดกว้างต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นต้น

4. ค่านิยม (Values) ได้แก่ การยอมรับหลักนิติธรรม ความอดทนและการเคารพในความแตกต่าง ความเชื่อในความยุติธรรมทางสังคม ความเชื่อในความสำคัญของประชาธิปไตย เป็นต้น

5. พฤติกรรมที่ตั้งใจไว้ (Intended Behavior) ได้แก่ ความกระฉับกระเฉงในชุมชนการเมืองในชุมชนและภาคประชาสังคม

จากคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ผู้เขียนได้เลือกนำแนวคิดของ Hoskins, et al. (2008) ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ จึงขอเสนอผลการสังเคราะห์ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ตามแนวคิด Hoskins et al. (2008)

Cogan (1997)	Hoskins et al. (2008)	ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะ ของความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- ความรู้เกี่ยวกับสังคม ของตนและสังคมโลก	ความรู้ (Knowledge)	ความรู้ (Knowledge) มีความรู้ เกี่ยวกับสังคมไทยและสังคมโลก
- เข้าใจในบทบาทของตน ในฐานะสมาชิกของสังคมโลก	- ความรู้เกี่ยวกับ ประชาธิปไตย - ระบบการเมือง - มรดกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม	เข้าใจระบอบประชาธิปไตย ระบบการเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชน ตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตน ส่งเสริมความสงบสุข ในการอยู่ร่วมกัน และสร้างสังคม ที่เป็นธรรมเพื่อความยั่งยืน

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ตามแนวคิด Hoskins et al. (2008) (ต่อ)

Cogan (1997)	Hoskins et al. (2008)	ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะ ของความเป็นพลเมืองตื่นรู้
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น - รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น - การคิดวิเคราะห์ - อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ	ทักษะ (Skills) - การคิดเชิงวิพากษ์ - การจัดการข้อมูล - ทักษะการสื่อสาร - การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติ - การมีส่วนร่วมในการอภิปรายทางการเมือง - การตัดสินใจ	ทักษะ (Skills) มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดเชิงวิพากษ์ที่ช่วยเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถสื่อสารและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมืองทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยเน้นการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือในสังคม
- ยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม - เติบโตแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี - เติบโตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองระดับชาติและนานาชาติ	ทัศนคติ (Attitudes) - มั่นใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง - ความไว้วางใจในระบอบประชาธิปไตย - การเปิดกว้างต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง	ทัศนคติ (Attitudes) มีความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมทางสังคม เปิดใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย พร้อมสนับสนุนกระบวนการในการสร้างประชาธิปไตยด้วยความเต็มใจ เพื่อให้สังคมมีความเท่าเทียมและเคารพซึ่งกันและกัน
- เข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน - มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต	ค่านิยม (Values) - ยอมรับหลักนิติธรรม - เคารพความแตกต่าง - เชื่อในความยุติธรรมทางสังคม - สนับสนุนประชาธิปไตย	ค่านิยม (Values) ยึดมั่นในค่านิยมที่ส่งเสริมความเป็นธรรมและความเสมอภาค เคารพสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคมให้เกิดความสันติและความเท่าเทียม
- มีความเต็มใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการบริโภคเพื่อรักษาสังแวดล้อม	พฤติกรรมที่ตั้งใจไว้ (Intended behavior) - มีความกระฉับกระเฉงในชุมชนการเมืองและภาคประชาสังคม	พฤติกรรมที่แสดงออก (Active Engagement) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ การให้ข้อเสนอแนะที่มีผลต่อการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ การแสดงความเห็น

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ตามแนวคิด Hoskins et al. (2008) (ต่อ)

Cogan (1997)	Hoskins et al. (2008)	ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะ ของความเป็นพลเมืองตื่นรู้
		หรือการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อ การเมืองในทุกมิติ เพื่อเสริมสร้าง การมีส่วนร่วม และการพัฒนา ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

จากตาราง 1 คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) 3) ทศนคติ (Attitudes) 4) ค่านิยม (Values) และ 5) พฤติกรรมที่แสดงออก (Active Engagement) คุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองตื่นรู้จำเป็นต้องมีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคม การเมืองการปกครอง ในระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ มีความสามารถในการสื่อสาร ความร่วมมือในกิจกรรมทางสังคม มีทัศนคติเชิงบวกและเปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่าง สนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพื่อสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมและยั่งยืน และมีความยึดมั่นในความเป็นธรรมและความเสมอภาค เคารพสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการแสดงออกผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งและการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ เกิดความตระหนักและความมั่นใจในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทักษะความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมทัศนคติและแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงหลักการและวิถีแห่งประชาธิปไตย หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้มีหลายประการ ที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ให้กับผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับจุดหมายของผู้เรียน เหมาะสมกับวัย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมทักษะและคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตื่นรู้ไปพร้อมกัน ผู้เขียนจึงเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ประเด็นปัญหาจะเป็นสิ่งที่ใช้ตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้

โดยการชี้แนะตนเองซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถบูรณาการได้หลายลักษณะ เช่น การบูรณาการภายในวิชา (Interdisciplinary) เป็นการนำเนื้อหาสาระในวิชาเดียวกันหรือกลุ่มประสบการณ์เดียวกันมาสัมพันธ์กัน ผู้สอนสามารถนำสาระทุกเรื่องมาสัมพันธ์กันให้เป็นเรื่องเดียวกันได้ การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary หรือ Multidisciplinary) เป็นการนำเนื้อหาสาระของสองวิชา หรือหลาย ๆ วิชา มาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันเพื่อแก้ปัญหา หรือการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเชื่อมโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งไม่ใช่เพียงผิวเผินและมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น (ทิตินา แหมมณี, 2561) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจความสำคัญของการบูรณาการ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เนื่องจากแนวคิดหลักในแต่ละเรื่องสามารถปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ศึกษาและทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case Based Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่กำลังศึกษา และนำความรู้ที่กำลังศึกษามาใช้เป็นสถานการณ์ที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่ม เป้าหมายที่สำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับการปฏิบัติการจริง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับการฝึกภาคปฏิบัติ และผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้นำเสนอสถานการณ์จริง (McLean, 2016) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์และอภิปรายสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น โดยช่วยให้สามารถสังเคราะห์และประเมินแนวทางการตอบสนองต่อเหตุการณ์สมมติอย่างมีหลักการ นอกจากนี้ยังพัฒนามุมมองความคิดของผู้เรียนผ่านการแลกเปลี่ยน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย และกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองมากขึ้น

4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Based Learning) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง (ทิตินา แหมมณี, 2561) ในการจัดสภาพแวดล้อมของการจำลองสถานการณ์หรือการเลียนแบบเหตุการณ์ให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้เรียนสามารถแสดงบทบาทและตัดสินใจแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ กระบวนการนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงต่อไป

ตาราง 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ในสังคมประชาธิปไตย

กระบวนการเรียนรู้	แนวทาง การจัดการเรียนรู้	คุณลักษณะของ ความเป็นพลเมืองต้นรู้	กิจกรรมที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้
การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-Based Learning)	1. การพบปัญหา 2. การวิเคราะห์ปัญหา และการเรียนรู้ ประเด็นปัญหา 3. การค้นพบ และการรายงานผล 4. การนำเสนอคำตอบ ของปัญหาและ สะท้อนผล 5. ข้อคิดเห็น การบูรณาการ และการประเมินผล	ความรู้ (Knowledge) - มีความรู้เกี่ยวกับ สังคมไทยและสังคมโลก - เข้าใจระบอบประชาธิปไตย ระบบการเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชน - ตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตน - ส่งเสริมความสงบสุข ในการอยู่ร่วมกัน และสร้างสังคม	- ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาขยะ ในโรงเรียนและเสนอ แนวทางลดขยะ - จัดอภิปรายเรื่อง “สิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองในสังคม ประชาธิปไตย” - ให้ผู้เรียนศึกษาและเสนอวิธี การแก้ปัญหาการละเมิด สิทธิในชุมชน
การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management)	1. กำหนดหัวเรื่อง หรือประเด็นหลัก 2. วิเคราะห์และ เชื่อมโยงสาระ การเรียนรู้ 3. ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้แบบ บูรณาการ 4. จัดการเรียนรู้ 5. ประเมินผลการเรียนรู้	ที่เป็นธรรมเพื่อความยั่งยืน ทักษะ (Skills) - มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และคิดเชิงวิพากษ์ - มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางสังคมและการเมือง - การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ค่านิยม (Values) - ยึดมั่นในค่านิยมที่ส่งเสริม ความเป็นธรรม และความเสมอภาค	- ศึกษาประวัติประชาธิปไตย ในประเทศและทำแผนผัง ความคิด - จัดโครงการ “เยาวชนอาสา” เพื่อช่วยเหลือสังคม - วิเคราะห์ความสำคัญ ของสิทธิและเสรีภาพ ผ่านบทเรียน ทางประวัติศาสตร์
การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา (Case based learning)	1. เตรียมความพร้อม 2. นำเสนอกรณีศึกษา 3. อภิปรายและ วิเคราะห์	- เคารพสิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม - สนับสนุนความ	- วิเคราะห์กรณีศึกษา การเลือกตั้งในประเทศ ต่าง ๆ และเปรียบเทียบ ข้อดี-ข้อเสีย

ตาราง 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ในสังคมประชาธิปไตย

กระบวนการเรียนรู้	แนวทาง การจัดการเรียนรู้	คุณลักษณะของ ความเป็นพลเมืองต้นรู้	กิจกรรมที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองต้นรู้
	4. เสนอแนวทางแก้ไข หรือทางเลือก	หลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคม	- วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนและอภิปราย
	5. สรุปและประเมินผล	ให้เกิดความสันติ และความเท่าเทียม	แนวทางป้องกันการละเมิด สิทธิอย่างยั่งยืน - จำลองกระบวนการตัดสินใจ ของผู้นำในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในสังคม
การจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์ จำลอง (Simulation)	1. การเตรียมการ 2. การนำเสนอ สถานการณ์จำลอง 3. การดำเนินการ สถานการณ์จำลอง 4. การสะท้อนผล 5. การสรุป และประเมินผล	พฤติกรรมที่แสดงออก (Active Engagement) - การมีส่วนร่วม ทางการเมืองทั้งใน ระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ - การให้ข้อเสนอแนะ ที่มีผลต่อการพัฒนา ด้านต่าง ๆ ของประเทศ - การแสดงความเห็น หรือการให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ - เสริมสร้างการมีส่วนร่วม และการพัฒนา ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน	- จำลองการเลือกตั้งประธาน นักเรียน การตั้งพรรค การเมืองและการจัดการหาเสียง - แสดงบทบาทสมมติ การประชุม สภาจำลอง เพื่ออภิปราย ร่างกฎหมาย - จำลองกระบวนการ การพิจารณาคดี ในศาลเกี่ยวกับประเด็น การละเมิดสิทธิพลเมือง

จากที่กล่าวมากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ในสังคมประชาธิปไตย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่อาศัยความหลากหลายและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างแท้จริง ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน และในการจัดการเรียนรู้ที่ดีจึงไม่ใช่เพียงแค่การถ่ายทอดเนื้อหาเท่านั้น แต่ต้องเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพลเมืองต้นรู้ในปัจจุบัน

แนวทางส่งเสริมความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย

การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย เนื่องจากหนึ่งในปัญหาสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ การที่ประชาชนขาดสำนึกความเป็นพลเมืองในการปฏิรูปประเทศอย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และยึดมั่นในค่านิยมประชาธิปไตย โดยเฉพาะการยอมรับความแตกต่างและการเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนการตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบในฐานะเจ้าของประเทศ ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) ได้อธิบายแนวทางการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในระบอบประชาธิปไตยว่า ต้องประกอบไปด้วย “ความรู้” “ทักษะ” และ “เจตคติ” สามารถเชื่อมโยงกันและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ “พลเมือง” ในการสร้างสำนึกพลเมือง คือ มุ่งสร้างให้ผู้ศึกษามีความรู้และความเข้าใจ (Knowledge) มีทักษะ (Skill) ในการแสดงออกและมีเจตคติ (Disposition) เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมผ่านการลงมือปฏิบัติ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่นเดียวกันในการศึกษากับความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เช่น การให้นักเรียนเข้าร่วมทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ หรือการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงที่มีนัยสำคัญมากขึ้น คือ ให้เน้นการมีส่วนร่วมว่าเราต่างเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและต้องร่วมในการคลี่คลายแก้ไขปัญหานั้น สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวผู้สอนจะเป็นวิทยากรที่มีหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559) สอดคล้องกับ กลุ่ม Thai Civic Education (2556) ได้อธิบายว่า การสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย ได้แก่ 1) แบบมีส่วนร่วม (Participatory) การจัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะต้องจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมและวิธีการการประเมินผล ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบุคคล และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและเป็นเจ้าของการเรียนรู้อย่างแท้จริง และ 2) แบบลงมือทำ (Learning by Doing) การจัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะต้องจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือเสมือนจริง โดยได้มีการวางแผน การปฏิบัติและแก้ปัญหาจริง ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติได้จริงได้ผลจริงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Centered) การจัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นบทบาทของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และสร้างความรู้เป็นของตนเอง ไม่ใช่การป้อนความรู้จากผู้สอนแต่ฝ่ายเดียว 3) ไม่ชี้นำความคิดเห็น (Prohibition Against Imposition of Points of View) การจัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะต้องจัดการเรียนรู้โดยเคารพและให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน คือ ต้องไม่ชี้นำความคิดเห็น ไม่ครอบงำ ไม่โฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจผิดหรือหลงผิดด้วยวิธีการใด และ 4) ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง (Prohibition Against Political Bias) การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้องปราศจากอคติทางการเมือง และไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการจัด

การเรียนรู้อย่างลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อมูลเท็จ บิดเบือน หรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนโดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์หรือสร้างความเสียหายแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม สอดคล้องกับ ศรีณยุ หมั่นทรัพย์ (2551) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย ได้แก่ 1) โอกาสการเรียนรู้ในห้องเรียน ต้องมีการจัดสรรบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีใช้การเรียนรู้ผ่านปัญหาสาธารณะ ให้เหตุการณ์จำลองช่วยกระตุ้นแนวคิดประชาธิปไตย สร้างโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ “สิ่งที่รัฐทำ” และ “สิ่งที่รัฐควรทำ” 2) การสนับสนุนทางวิชาการและพัฒนาทางสังคม โดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการสนับสนุนกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและผู้เรียน มีการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่ทำกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร เช่น การร่วมกิจกรรม ชมรม เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตมากกว่า 3) สร้างครอบครัว เพื่อนบ้าน และชุมชนที่กระตือรือร้น และมีส่วนร่วม ครูและโรงเรียนต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนกระตุ้นการพูดคุยเรื่องการเมืองกันในชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนและทางการเมืองได้มากกว่า

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย ควรเริ่มจากการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่มีสำนึก มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้และทักษะในการปกครอง รวมถึงการยึดมั่นในค่านิยมประชาธิปไตย การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้สามารถทำได้ผ่านการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการลงมือทำ โดยไม่ขึ้นนำความคิดเห็นหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดทางการเมือง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการวางแผนและปฏิบัติจริง จะช่วยสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมพิเศษที่เชื่อมโยงกันระหว่างชุมชนและสังคม

บทสรุป

พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) แนวคิดที่สำคัญในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น โดยยึดหลักการของการปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และหลักธรรมของศาสนา พลเมืองตื่นรู้ไม่เพียงแต่มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ยังมีความมุ่งมั่นในการร่วมมือและแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง และคุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองตื่นรู้ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ทศนคติ (Attitudes) ค่านิยม (Values) และพฤติกรรมที่แสดงออก (Active Engagement) ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมและยั่งยืน พลเมืองตื่นรู้ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคมและการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร รวมถึงการยอมรับความแตกต่างและสนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการพัฒนาความรู้และทักษะในการปกครอง การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการมีส่วนร่วมและการลงมือทำ โดยไม่ขึ้นนำความคิดเห็นหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดทางการเมือง การเรียนรู้ที่มีการวางแผนและปฏิบัติจริงจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต ด้วยการส่งเสริมพลเมือง

ตื่นรู้ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีส่วนร่วม ผู้เรียนจะเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ
พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน และช่วยพัฒนาสังคมที่มีความเสมอภาคและเป็น
ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่ม Thai Civic Education. (2556). *กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (Conceptual framework for Thai Democratic Citizenship Education Curriculum)*. กรุงเทพฯ: เทคนิค อิมเมท.
- ญาสินี เกิดผลเสรีฐ. (2558). การพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว. *วารสารบริหารการศึกษา*, 5(2), 166 - 175.
- ทิตินา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร แสงนิล. (2561). *กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วัชรินทร์ ชาบุญศิลป์. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 5(1), 187 - 209.
- ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2551). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: ฐานรากของการเมืองภาคพลเมือง. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 6(2), 101 - 115.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2554). *ยุทธศาสตร์การจัดการการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและพลโลกในศตวรรษที่ 21*. Paper presented at the การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า, ความเป็นพลเมืองกับอนาคตประชาธิปไตยไทย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2568). *พลเมืองที่ตื่นรู้: ฐานรากที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตย*. สืบค้น มกราคม 20, 2568, จาก <https://web.facebook.com/drsuvitpage/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2564). *กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อภิชา กริมบุตร. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตื่นรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Cogan, J. J. (1997). *Multidimensional Citizenship: Educational Policy for The 21st Century: An Executive Summary of The Citizenship Education Policy Study Project*: University of Minnesota.
- Fallace, T. D. (2011). Tracing John Dewey's Influence on Progressive Education, 1903 - 1951: Toward a Received Dewey. *Teacher College Record*, 113(3), 463 - 492.
- Hoskins, B., Villalba, E., Van Nijlen, D., & Barber, C. (2008). **Measuring Civic Competence in Europe**. The Proceedings of IRC
- McLean, S. F. (2016). Case-based Learning and Its Application in Medical and Health-care fields: A Review of Worldwide Literature. *Journal of Medical Education and Curricular Development*, 3, 39 – 49. <https://doi.org/10.1177/2382120516646877>.
- Smith, M., & Graham, B. (2014). Teaching Active Citizenship: A Companion to The Traditional Political Science Curriculum. *PS: Political Science & Politics*, 47(3), 703 - 710.
- Turner, B., & Hamilton, P. (2003). *Citizenship: Critical Concepts*. London: Routledge.

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

อภิรัตน์ สะอาดม่วง

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: k.apirat2562@gmail.com

ปนัดดา พาณิชนันท์

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: Panadda.p@lawasri.tru.ac.th

ธีรพงศ์ เผื่อน้อย

หน่วยงานสังกัด โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, ประวัติศาสตร์ไทย
E-mail: ohm100503@gmail.com

สุนทร อ่อนฤทธิ์

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: suntorn.o@lawasri.tru.ac.th

ทรงกลด จารุนนทรากุล

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
E-mail: jarunondrakul_s@su.ac.th

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ความสนใจทางวิชาการ ภาษาไทย, วรรณกรรม
E-mail: onearun99@gmail.com

อภิชา กรีมาบุตร

หน่วยงานสังกัด

วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการบางบัวทอง

ความสนใจทางวิชาการ

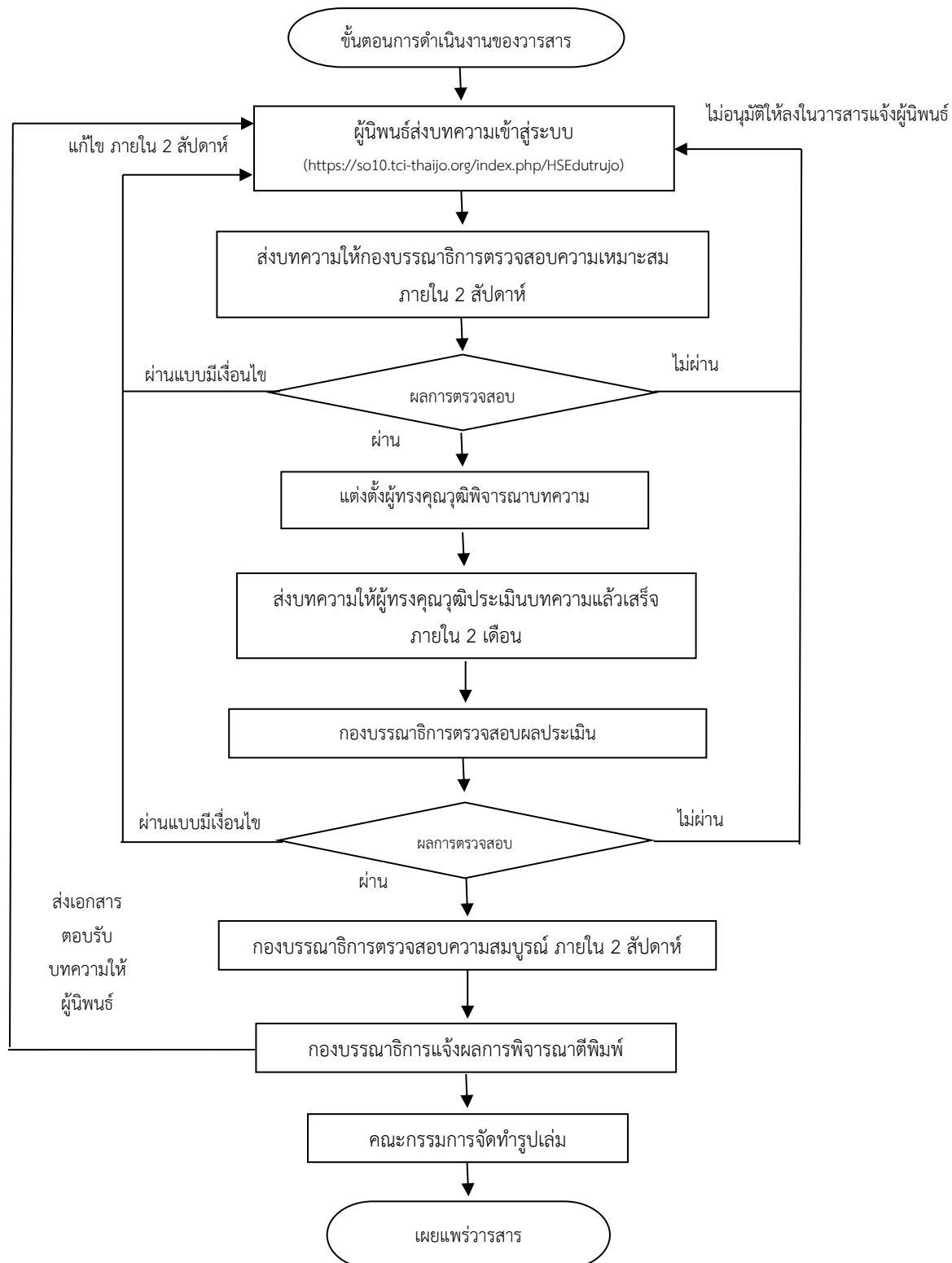
ประวัติศาสตร์ไทย, การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน

E-mail:

b.kremabud@gmail.com

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: education.hstru@gmail.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นต้นฉบับ มีความทันสมัย และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการหรือเชิงปฏิบัติ โดยไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) นำเสนอข้อเสนอเชิงทฤษฎี แนวคิด บทวิเคราะห์ หรือข้อถกเถียงทางวิชาการ โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

1.3 บทความปริทัศน์ (Review Article) รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย หนังสือ ตำรา หรือบทความวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนพัฒนาการขององค์ความรู้หรือเสนอแนวโน้มการวิจัยในอนาคต

การส่งบทความ

บทความที่ส่งเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จะต้องผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ภายใต้ระบบประเมินแบบปกปิดสองฝ่าย การพิจารณาบทความผู้พิจารณาบทความจะไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์จะไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review) โดยบทความจะต้องได้รับความเห็นชอบให้ตีพิมพ์จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน

ผู้นิพนธ์ควรจัดเตรียมต้นฉบับให้ถูกต้องตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด รวมถึงตรวจสอบเนื้อหาและพิสูจน์อักษรก่อนการส่งต้นฉบับอย่างละเอียด เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทั้งนี้ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการไม่พิจารณาบทความที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด จนกว่าจะได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องครบถ้วน

นอกจากนี้ วารสารจะดำเนินการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหาทางวิชาการโดยใช้โปรแกรมตรวจจับการคัดลอกโดยบทความต้องมีค่าความซ้ำซ้อนไม่เกินร้อยละ 20 จึงจะได้รับการพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมิน

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สีขนาด A4 โดยกำหนดระยะขอบกระดาษด้านบน ด้านซ้าย และด้านขวา 1 นิ้ว และด้านล่าง 0.75 นิ้ว ความยาวของบทความอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า ไม่นับรวมเอกสารอ้างอิง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพบทความ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความผู้พิจารณาบทความจะไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์จะไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review) ทั้งนี้ บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีผลการประเมิน "ผ่าน" จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ใน 3 ท่าน

หมายเหตุ หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ในบทความการตัดสินใจของกองบรรณาธิการวารสารถือเป็นที่สุด

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวระหว่าง 300 – 350 คำ แยกออกจากเนื้อหาหลักของบทความ สำหรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ต้องจัดทำบทคัดย่อทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่ควรมีการอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ ตาราง หรือแผนภูมิใด ๆ เนื้อหาของบทคัดย่อควรครอบคลุมสาระสำคัญของบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับและแยกหัวข้ออย่างชัดเจน ดังนี้:

- วัตถุประสงค์ (Objective): ระบุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายหลักของการศึกษาอย่างชัดเจน
- วิธีการศึกษา (Methods): อธิบายระเบียบวิธีวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
- ผลการศึกษา (Results): นำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา
- คำสำคัญ (Key Words): จำนวน 3 – 6 คำ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักของบทความ เรียงลำดับตามตัวอักษร และคั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) ควรนำเสนอภาพรวมของประเด็นหรือปัญหาที่ศึกษา โดยอ้างอิงจากการปริทรรศน์งานวิจัย หนังสือ หรือบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงช่องว่างทางองค์ความรู้ หรือประเด็นที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ ควรกล่าวถึงที่มา ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน (ถ้ามี) รวมถึงขอบเขตของการวิจัยอย่างชัดเจน

3.2 การทบทวนวรรณกรรม นำเสนอการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา โดยจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงความเชื่อมโยงของแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยเดิมกับแนวทางการศึกษาครั้งนี้

3.3 วิธีการศึกษา (Methods) ควรอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในงานศึกษา อย่างชัดเจน โดยระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเทคนิคหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยได้

3.4 ผลการศึกษา (Results) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยจัดหมวดหมู่ตามประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างชัดเจน ควรนำเสนอผลในรูปแบบของข้อความ ภาพ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อมูลที่ได้อย่างชัดเจน

3.5 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการอธิบายและตีความผลการวิจัยโดยเปรียบเทียบกับงานวิจัยหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของผลการศึกษา และเสนอแนวคิดหรือความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ควรกล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย รวมถึงเสนอแนะเชิงวิชาการ ปัญหา อุปสรรค หรือประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางทฤษฎีหรือทางปฏิบัติ

3.6 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้เขียนควรนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิจัยอย่างมีระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยองค์ความรู้ใหม่นั้นควรมีความทันสมัย มีคุณค่าทางวิชาการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาชีพหรือสังคมได้ ทั้งนี้ ควรจัดประเภทหรือจัดหมวดหมู่องค์ความรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการนำไปใช้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ผู้เขียนควรเสนอข้อเสนอแนะทั้งในเชิงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และในเชิงการวิจัยต่อยอดในอนาคต โดยข้อเสนอแนะเชิงการประยุกต์ควรสะท้อนถึงแนวทางการนำผลการศึกษาไปใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคล หน่วยงาน หรือสังคม ขณะที่ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตควรชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ และเสนอประเด็นหรือแนวทางการศึกษาเพิ่มเติมที่มีศักยภาพในการสร้างองค์ความรู้ใหม่

3.6 กิตติกรรมประกาศ หรือ การรับรองจริยธรรมการวิจัย (ถ้ามี) (Acknowledgements) เป็นส่วนที่ผู้เขียนแสดงความขอบคุณต่อหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรืออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย รวมถึงระบุแหล่งทุนสนับสนุน และเลขที่รับรองทุน และสามารถระบุหมายเลขการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง

3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ในวงเล็บ (...) ตามหลักวิชาการที่สอดคล้องกับแนวทางของวารสาร โดยการจัดทำรายการเอกสารอ้างอิง

ทำยบบทความต้องเรียงตามลำดับอักษร และเขียนให้ครบถ้วนตามประเภทของเอกสาร เช่น หนังสือ วารสาร
บทความออนไลน์ หรือรายงานการวิจัย

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1”

ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด A4 (8.27”×11.69”)

ภายนอก 1”

ภายใน 1”

ล่าง 0.75”

ตัวอย่างบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*

หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย)

บทคัดย่อภาษาไทย (ไม่เกิน 300 - 350 คำ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:,, (อย่างน้อย 3-5 คำ)

Title

Author(s) **

Affiliation

Abstract (should not exceed 300 - 350 words)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:,, (at least 3-5 keywords)

บทนำ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....(TH SarabunPSK ขนาด 16).....
..... (ไม่เกิน 2 หน้า และอยู่ระหว่าง 3-4 ย่อหน้า).....
.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3.

บททวนวรรณกรรม (ไม่เกิน 2 หน้า) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....(TH SarabunPSK ขนาด 16).....
.....
.....
.....
.....
.....

กรอบแนวความคิด (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

ภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....การแสดงผลข้อมูลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย.....

ผลการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....การแสดงผลข้อมูลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....

ตาราง (ถ้ามี) ใช้ขนาดอักษรในตารางขนาด 14

ตาราง 1 (ขนาดตัวอักษร 16).....

ด้าน	หัวข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้าน.....	4.22	0.66	มาก
2.	ด้าน.....			
3.	ด้าน.....			
4.	ด้าน.....			
5.	ด้าน.....			
รวม		4.23	0.61	มาก

(ขนาดตัวอักษร 14)

จากตาราง 1 (ขนาดตัวอักษร 16).....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

อภิปรายผล(หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....การแสดงผลส่วนนี้ ต้องเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน รูปแบบความเรียง ตารางสรุป รูปภาพหรือแผนผัง.....

.....

.....

.....

.....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

ข้อเสนอแนะ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3. ฯลฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

1.
2.
3. ฯลฯ

กิตติกรรมประกาศ หรือ การรับรองจริยธรรมการวิจัย (ถ้ามี) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (รูปแบบAPA 7)

(ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรมชนิดซ้ำ ไม่กระจายไทย)

- จรรย์ กาญจนประดิษฐ์. (2554). การศึกษาพัฒนาการทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) และสอดแทรกคุณธรรมด้านความเพียรของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา 864382 ทักษะดนตรีไทย 2. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 25 - 33.
- นิพัทธ์ ขำตรี. (2557). สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาปฏิบัติเครื่องลมทองเหลืองของโปรแกรมวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- Bridges, D. (1965). *Pioneers in Brass*. Detroit: Sherwood Publications.

ตัวอย่างบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*

หน่วยงาน

บทคัดย่อภาษาไทย (ไม่เกิน 300 - 350 คำ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:,, (อย่างน้อย 3 คำ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ**

หน่วยงาน

Abstract (ไม่เกิน 300 - 350 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:,, (อย่างน้อย 3 คำ)

บทนำ (ที่อธิบายถึงหลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (justification) วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องและคำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปของบทนำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด)

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (Body)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปของบทนำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด)

.....

.....

.....

.....

ส่วนสรุป (Conclusions)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปของบทความ (ประมาณ 5-8 บรรทัด)

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา) (หัวข้อขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา)

.....

.....ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน รูปแบบความเรียง ตารางสรุป รูปภาพหรือแผนผัง.....

.....

.....

รูป (ถ้ามี) ถ้ามีตัวอักษรในรูปใช้ขนาดอักษร 14 และต้องชัดเจน

รูปที่ (ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางหน้า)

เอกสารอ้างอิง (รูปแบบAPA 7)

(ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรมชนิดซ้ำ ไม่กระจายไทย)

จรรย์ กาญจนประดิษฐ์. (2554). การศึกษาพัฒนาการทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้ รูปแบบการสอนทักษะ

ปฏิบัติของ เดวิส (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) และสอดแทรก

คุณธรรมด้านความเพียรของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา 864382 ทักษะดนตรีไทย 2. วารสาร

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 25 - 33.

นิพนธ์ ขำตรี. (2557). สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาปฏิบัติเครื่องลมทองเหลืองของโปรแกรมวิชาดนตรี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

Bridges, D. (1965). *Pioneers in Brass*. Detroit: Sherwood Publications.

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เลขที่ 321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 0-3642-7485 – 93 ต่อ 40012 โทรสาร 0-3641-1150

Email: education.hstru@gmail.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA 7th (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเว้นวรรคโดยการเคาะ Spacebar 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อหา

2.1 การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation)

(ชุตินาถ/สัจจามันท์, √2566)

(Watson, √2024)

2.2 การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) ใช้ในกรณีเริ่มต้องประโยค โดยการกล่าวถึง

ชื่อผู้แต่ง

ชุตินาถ/สัจจามันท์ √ (2566)

Watson √(2024)

3. ผู้แต่ง 1-2 คน

(ชุตินาถ/สัจจามันท์ √และ √มารศรี √ศิริรักษ์, √2539)

Wegener √and √Petty (1994)

4. ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

(สรญา √แสงเย็น √พันธ์ √และ √คณะ, √2565)

Harris √et √al., √(2018)

5. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ √ปราโมช, √2528)

(คุณหญิงแม้นมาส √ชวลิต, √2521)

(พระธรรมปิฎก √(ป.อ. ปยุตโต), √2540)

6. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, 2548)

(Organization Management, 2011)

7. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ รัตนกร, 2539; มารศรี ศิริรักษ์, 2552; เยาวภา โตทรัพย์, 2554)

(Heggs, 1999; Kates, & Davies, 2004)

8. การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

ให้ใช้ชื่อย่อกฎหมายและตามด้วยปี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา (2549)...ตามที่ พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้
...เนื้อหา...(พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

9. การอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ใช้คำว่า อ้างถึงใน หรือ as cited in

การอ้างอิงหน้าข้อความ

ชุตีรัตน์ กาญจนชนชัย (2562 อ้างถึงใน กิตติ อะพรรัมย์, 2558) ระบบสารสนเทศที่ดีควรมี
ความสามารถที่ครอบคลุมการทำงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ

Arnett (2000, as cited in Claiborne & Drewery, 2010) suggests there is an emerging adult
stage in the lifespan of humans, covering young people between the ages of 18 and 25 years.

การอ้างอิงท้ายข้อความ

สารสนเทศเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning information systems) หมายถึงระบบที่
จัดให้มีกระบวนการในการพัฒนาแผนระยะยาวสำหรับระบบสารสนเทศบนพื้นฐานของแผนกลยุทธ์โดย
ภาพรวมขององค์กร (Indstuds, n.d as cited in Faculty of Engineering, University of Porto, 2015)

10. การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

การเขียนอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ กรณีไม่มีการเผยแพร่เป็นสาธารณะ ให้เขียนอ้างอิงในเนื้อหา
เท่านั้นโดยไม่ต้องใส่เป็นรายการอ้างอิงท้ายเล่ม

ระวีวรรณ นาคโชติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)

(ระวีวรรณ นาคโชติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)

M. Dormnings (personal communication, February 11, 2018)

(A. Wolf, personal communication, October 27, 2014)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020)

(Xiao, 2021)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ชิดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v" แสดงถึง การเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเว้นวรรคเคาะ Spacebar 1 ครั้ง)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- บุคคลสามัญชน >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- ชาวต่างประเทศ >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, J. W.

Pane, J.

- ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์ >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับ นามสกุล คั่นด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,)

คึกฤทธิ์/ปราโมช, หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต).

- สถาบัน >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วย ชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

สามารถใช้อักษรย่อของชื่อหน่วยงานได้ในกรณีกล่าวชื่อเต็มและวงเล็บอักษรย่อไปแล้ว เช่น

ครั้งแรก กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ, 2556)

ครั้งถัดไป (ศธ, 2556)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น บรรณาธิการ ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชย์.ว(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, วและวสุนธรา/ทับทิมแท้.ว(บก.).

Ford, vG. vS. v(Ed.).

Jordan, vR. vJ, v&vPeter, vT. r, vA. v(Eds.).

5. ผู้แต่ง 1 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล

ชวรินทร์ พาณิชย์.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ เช่น

Kim, P.

6. ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล คั่นระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วยคำว่า และ
ชวรินทร์ พานิชย์ และ ปริญญากรณ์ ลำน้อย.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ คั่นระหว่าง
คนแรก และคนที่ 2 ด้วย &

Dewey, M. & Kim, P. K.

7. ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

พชร สันทัด, สุรชาติ ณ หนองคาย, สมาน งามสนิท, ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล,
เชษฐรัชดา พรรณาธิกุล, กฤษฎี สถิตยพัฒนานนท์, และประยงค์ เต็มขวาลา.
Ary, D., Jacobs, L.C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A.

8. ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไปให้ใส่ชื่อและสกุลของผู้แต่งคนที่ 1-19 ตามด้วยเครื่องหมาย,... ก่อนชื่อคน
สุดท้าย

Gilbert, J. R., Smith, J. D., Johnson, R. S., Anderson, A., Plath, S., Martin, G., Sorenson,
K., Jones, R., Adams, T., Rothbaum, Z., Esty, K., Gibbs, M., Taultson, B.,
Christner, G., Paulson, L., Tolo, K., Jacobson, W. L., Robinson, R. A., Maurer,
O., . . .White, N.

9. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวเอียงและไม่ขีดเส้นใต้
- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง

ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

The psychology of prejudice: From attitudes to social action

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัด

พิษณุโลก

10. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมาย
วงเล็บ () แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค
(.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. ดอกหญ้า.

11. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.(ม.ป.ป.).(ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).(ม.ป.ท.).

12. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

Estevez, E., Fillottrani, P., & Janowski, T. (2007). *From E-Government to Seamless Government*. Proceedings of COLLECTeR Iberoamérica 2007, Chile.

13. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

13.1 การเรียงตามลำดับอักษร

ภาษาไทยใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยเรียงตามรูปพยัญชนะ ก-ฮ ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันให้เรียงตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อ ำ อี อี อี อู อุ เอะ เอ เอา เอ็น เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอ โอะ ไอ ไอ

ภาษาอังกฤษใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำใน Dictionary โดยเรียง A-Z ดังนี้

Singh, Y., มาก่อน Singh Siddhu, N.

Villafuerte, S. A., มาก่อน Villa-Lobos, J.

13.2 การเรียงลำดับงานหลายงานที่ชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นชื่อคนเดียวกัน

- ถ้าชื่อผู้แต่งทุกคนเหมือนกัน ให้จัดเรียงตามปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2548).

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2550).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2000).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2001).

- ถ้าชื่อผู้แต่งที่แตกต่างกัน จัดเรียงตามงานที่มีชื่อผู้แต่งคนเดียวมาก่อน งานที่มีชื่อผู้แต่งอื่นร่วม
ตัวอย่าง

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2550).

ถิรนนท์อนวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2552).

Alleyne, R. L. (2001).

Alleyne, R. L., & Evans, A. J. (1999).

- ถ้าชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นคนเดียวกันและชื่อผู้แต่งคนที่สอง หรือคนที่สามต่างกัน ให้จัดเรียง
ตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อสกุลของผู้แต่งคนที่สอง และคนที่สามตามลำดับ

ตัวอย่าง

จักร ดิงศัทย์, จุฑา เทียนไทย, และคำณวน ปัญชา. (2549).

จักร ดิงศัทย์, จุฑา เทียนไทย, และพิบูล ทิรจันทร์. (2551).

Boockvar, K. S., & Burack, O. R. (2007).

Boockvar, K. S., LaCorte, H.C., Giambanco, V., Friedman, B., &

√√√√√√Siu, A. (2006).

- ถ้าชื่อผู้แต่ง คนแรกมีชื่อ สกุล เหมือนกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรย่อชื่อต้นและชื่อกลาง
ของชื่อผู้แต่งคนแรก

ตัวอย่าง

Mathur, A. L., & Wallston, J. (1999).

Mathur, S. E., & Ahlers, R. J. (1998).

14. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ
และแปลข้อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

15. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้ชื่อ
หน่วยงานในตำแหน่งของสำนักพิมพ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2564). *มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการ*

√√√√√√เปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ (มติ ครม. 15 กันยายน 2564).

√√√√√√สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล .

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือที่เป็นรูปเล่ม E-book ที่ไม่มี DOI*

ไทย

ชื่อ/สกุล.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

อังกฤษ

สกุล,วอักษรย่อชื่อ.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
ธีรฉนิชกุล, 2541)

Jones (2002)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม

ธีรฉนิชกุล. (2541). *การพัฒนาแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงาน
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. Prentice Hall.

Doe, R. L., & Johnson, M. K. (2020). *Advanced research methods in psychology*

(2nd ed.). Academic Press. <https://www.academicpress.com/armip>

*DOI [Digital Object Identifier] คือ “ตัวระบุวัตถุดิจิทัลแบบไม่ซ้ำ” เปรียบเสมือนเลขประจำตัวประชาชนของบทความวิชาการหรือเอกสารดิจิทัลพิเศษ ๆ เช่น งานวิจัย หนังสือ รายงาน ฯลฯ ใช้ในการอ้างอิงในงานวิชาการช่วยให้ผู้อ่านไปตามดูต้นฉบับได้ เช่น DOI เลข 10.1234/abcd.5678 ให้เอาไปวางต่อท้าย <https://doi.org> จะกลายเป็น <https://doi.org/10.1234/abcd.5678> จะเป็นช่องทางที่เข้าไปดูเนื้อหาได้

2. E-book ที่มี DOI

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่อง(พิมพ์ครั้งที่).สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่อง(พิมพ์ครั้งที่).สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI

* กรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์การเผยแพร่ทั้งแบบรูปเล่มและแบบดิจิทัล ให้ระบุชื่อสำนักพิมพ์ตามแบบรูปเล่ม

ตัวอย่าง

สมชาย ใจดี. (2565). การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

Smith, J. A. (2022). *Modern organizational management* (2nd ed.).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

3. หนังสือแปล

ไทย

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ[ชื่อหนังสือภาษาไทย](พิมพ์ครั้งที่).สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ[ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ](พิมพ์ครั้งที่).สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ฮอว์คิง, เอส. (2552). *The illustrated: A brief history of time* [ประวัติย่อของกาลเวลา

ฉบับภาพประกอบ] (พิมพ์ครั้งที่ 17). มติชน.

Piaget, J. (1950). *La construction du réel chez l'enfant* [The child's construction of reality]. Neuchâtel, Delachaux, & Niestlé.

4. บทความจากในหนังสือ

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีพิมพ์).ชื่อบทหรือชื่อบทความ.ในชื่อบรรณาธิการ(บ.ก.),ชื่อหนังสือ(น.เลขหน้า).สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีพิมพ์).ชื่อบทหรือชื่อบทความ.ในชื่อบรรณาธิการ(Ed. หรือ Eds.),/vvvvvvชื่อหนังสือ(pp.เลขหน้า).สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1–18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bornstein, M. H., Hahn, C. S., Suwalsky, J. T. D., & Haynes, O. M. (2003).

Socioeconomic status, parenting, and child development: The hollingshead four- factor index of social status and the socioeconomic index of occupations. In M. H. Bornstein & H. B. Robert (Eds.), *Monographs in parenting series. socioeconomic status, parenting, and child development* (pp. 29–82). Lawrence Erlbaum Associates.

5. บทความจากวารสารแบบรูปเล่ม/ e-journal ไม่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.https:// ใส่URL

ตัวอย่าง

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารสุขภาพของวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 37(2), 45–56.

ธนพล ศรีจันทร์. (2565). แนวทางการจัดการความรู้ในองค์กรราชการไทย.

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 20(3), 12–25. <https://www.rjpajournal.org/article/view/2565-management>

Brown, T. L., & Chen, R. M. (2018). Community engagement strategies in rural education. *Journal of Educational Leadership*, 34(1), 22–35.

Kumar, A., & Singh, D. (2020). Sustainable development practices in urban planning:

A case study. *International Journal of Urban Studies*, 15(4), 101–115.

<https://ijus.org/article/2020/sustainable-urban>

6. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.URL(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

สุภาวี ศิรินครภรณ์. (2567). ทฤษฎีฐานรากเพื่อเอกลักษณ์การออกแบบเครื่องประดับไทยร่วมสมัย.

วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 44(1), 15–30. <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16(2), 134–143.

<https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

7. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator*

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√ชื่อวารสาร,√ปีที่(ฉบับที่),√บทความ√เลขที่บทความ.√URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

นววรรณ นิชโรจน์ และ ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2563). บทบาทครุฑนุบาลในการส่งเสริมกรอบ

คิดยึดติดเติบโตในโรงเรียนประไพพิศ (นามสมมติ). *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทาง*

การศึกษา, 15(2), บทความ OJED1502032. [https://so01.tci-thaijo.org/](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/243480)

[index.php/OJED/article/view/243480](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/243480)

Burin, D., Kilteni, K., Rabuffetti, M., & Pia, L. (2019). Body ownership increases the interference between observed and executed movements. *PLOS ONE*, 14(1), Article e0209899. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899>

*eLocator: เป็นหมายเลขบทความที่ใช้แทนเลขหน้าสำหรับบทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางฉบับ

8. บทความจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล.√(ปี,√วัน√เดือน).√ชื่อคอลัมน์.√ชื่อหนังสือพิมพ์,√เลขหน้า.√URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวส์ว่าไรดี: ‘สื่อพิพิธภัณฑ’ เชื่อมยุคสมัย

เข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทอร์เน็ต. *เติลนิวส์*, 4.

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com>

9. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

(Doctoral dissertation / Master's thesis)

9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์
vvvvvvหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].ชื่อมหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[Unpublished doctoral
vvvvvvdissertation หรือ Unpublished master's thesis].ชื่อมหาวิทยาลัย.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หรือ Master's thesis

ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation

ตัวอย่าง

ศิริพร มงคล. (2564). การจัดการความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่

[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนพล วงศ์สถิตย์. (2565). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในองค์กรภาครัฐ

[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Smith, J. A. (2020). *Leadership strategies in nonprofit organizations* [Unpublished
master's thesis]. University of California, Berkeley.

Lopez, R. M. (2021). *Developing a digital governance framework for public services*
[Unpublished doctoral dissertation]. Harvard University.

9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
vvvvvvหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.vURL

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์[Doctoral dissertation
vvvvvvหรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.vURL

ตัวอย่าง

วารสารณ โปธิศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

9.3 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)[วิทยานิพนธ์
/ปริญญาคชฎบัณฑิตหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล,อักขรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)
/ [Doctoral dissertation หรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

McNiel, D. S. (2006). *Meaning through narrative: A personal narrative discussing growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master's thesis, California State University–Long Beach]. ProQuest Dissertations and Theses database.

10. รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อเรื่อง.สำนักพิมพ์หรือชื่อหน่วยงานที่ผลิตเอกสาร.URL(ถ้ามี)

11. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ

ไทย

ชื่อ/สกุล.(วันที่,เดือน,ปี).ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ.ในชื่อ(ประธาน),ชื่อหัวข้อการประชุม/
[Symposium].ชื่อการประชุม,สถานที่ประชุม.

อังกฤษ

สกุล,อักขรย่อชื่อ. (ปี,เดือน,วันที่).ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ./Inอักขรชื่อย่อ.สกุล(Chair),
/ชื่อหัวข้อการประชุม/[Symposium].ชื่อการประชุม,สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26–29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

12. รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding

12.1 Proceeding แบบหนังสือ

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปี).ชื่อบทความ.ใน/ชื่อบรรณาธิการ(บ.ก.),/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/
vvvvvv (น./เลขหน้า).ฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปี).ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ(Ed. หรือ Eds.),/ชื่อหัวข้อการประชุม.
vvvvvv/ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า).ฐานข้อมูล.

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97–102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97–108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

12.2 Proceeding แบบวารสาร

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปี).ชื่อเรื่อง:ชื่อเรื่องย่อ.ชื่อวารสาร,เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),เลขหน้า.URL

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปี)ชื่อเรื่อง:ชื่อเรื่องย่อ.ชื่อวารสาร,เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),เลขหน้า.
URL

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1), 11–16.
<https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

13. เอกสารประกอบการเรียน (ไม่ได้ตีพิมพ์)

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปี).ชื่อเอกสาร[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์].คณะ,มหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล,อักษรย่อชื่อ.(ปี).ชื่อเอกสาร[Unpublished manuscript].คณะ,มหาวิทยาลัย.

14. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย.(ปี,วัน/เดือน).ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน.หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548.
(2548, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 14–23.
พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1–18.
พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*
(ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24–31.

15. เว็บไซต์

ไทย

ชื่อ/สกุลผู้เขียน./ (ปี, วัน/เดือน/ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อผู้เขียน./ (ปี, เดือน/วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

* กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

* กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

* กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

วรารัตน์ มหามนตรี. (2565). *เทคนิคการสรุปความ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

<https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การสรุปความ>

Sparks, D. (2019). *Women's wellness: Lifestyle strategies ease some bladder control problems*.

Mayo Clinic. <https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/womens-wellness-lifestyle-strategies-ease-some-bladder-control-problems/>

16. Social media

16.1 Twitter ตัวอักษร

Author, A. A./[@username]./ (Year, Month/date หรือ n.d.)./เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[Tweet].
Twitter./URL

ตัวอย่าง

Ardern, J. [@jacindaardern]. (2018, October 15). *I salute you, @Kereru4PM #BirdOfTheYear*
[Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/jacindaardern/status/1051569120066469889>

16.2 Twitter รูปภาพและวิดีโอ

Author, A. A./[@username]./ (Year, Month/date หรือ n.d.)./เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก./[Image or
Video attached] [Tweet]. Twitter./URL

ตัวอย่าง

Figure, N. Z. [@figurenz]. (2019, October 15). *Looking forward to resting up over the holidays?*
[sleeping face emoji] [beach with umbrella emoji] NZ #Health Survey figures show about
70% of adults meet sleep duration... [Image attached] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/FigureNZ/status/1207422765986279424>

16.3 Facebook post

Author, A. A.√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√[Video or Image attached].

Facebook.√URL

ตัวอย่าง

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). *[Book Overview]* ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการลงทุนเน้นคุณค่าโดย ผศ. ดร.สัมพันธ์ เนตยานันท์... [Video]. Facebook. <https://www.facebook.com/NU.publishing.house/videos/500261141462779>

16.4 Instagram

Author, A. A. √[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√
[Photograph].√Instagram.√URL

ตัวอย่าง

New Zealand Police [newzealandpolice]. (2019, November 15). *Class of 2019 // Wellington dog section* [paw prints emoji] #fridayloof [Photograph]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/B43Cl_-J9pN/

16.5 YouTube หรือ Streaming video

Uploader, U. U.√(Year, Month Day).√Title of work.√[Video].√YouTube.URL

ตัวอย่าง

MSNBC. (2020, January 7). *Julián Castro endorses Elizabeth Warren*. [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=Uk2Tzc8H5po>

17. Generative AI

ชื่อบริษัทผู้พัฒนา/ผู้เขียนโมเดลนี้.√(ปีที่ใช้).√ชื่อของโมเดล√(versionที่ใช้) [Large language model].√
URL√for AI

ตัวอย่าง

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (September 16 version) [Large language model].

<https://chat.openai.com/chat>

Anthropic. (2024). *Claude* (September 20 version) [Large language model].

<https://claude.ai/new>

การอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation) : (OpenAI, 2023)

การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) : OpenAI (2023)

ตัวอย่าง

เมื่อถามต่อว่าอะไรคือคำอธิบายที่ถูกต้องกว่า ChatGPT ตอบว่าส่วนต่างๆ ของสมองทำงานร่วมกัน และความเชี่ยวชาญของแต่ละส่วนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ (OpenAI, 2023 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก หรือ OpenAI, 2023; see Appendix A for the full transcript)

Tips : การใช้ Generative AI ในงานเขียนนั้นมีข้อควรระวัง เพราะคนอื่นไม่สามารถเข้าถึงบทสนทนาของเราได้เพราะเป็นการสนทนาเฉพาะระหว่างเรากับ AI แม้แต่เราจะระบุ Prompt สำหรับการสนทนาผลลัพธ์ก็อาจแตกต่างกันออกไป เราอาจจะใส่ข้อความเต็ม (full text) ของคำตอบที่ยาวจาก Generative AI ไว้ในภาคผนวกหรือในเอกสารเสริมรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อความที่ถูกสร้างขึ้นจริงได้ และสร้างความน่าเชื่อถือ

18. CC BY-NC-ND

ผู้แต่ง. (ปี). ชื่อผลงาน. แหล่งเผยแพร่. URL + [CC license type]

“สามารถแชร์ผลงานนี้ได้ แต่ต้องให้เครดิต ห้ามใช้ในเชิงพาณิชย์ และห้ามดัดแปลง”

“CC” ย่อมาจาก Creative Commons เป็น **เงื่อนไขอนุญาต** (license) ที่เจ้าของผลงานใช้เพื่อกำหนด “ขอบเขต” ในการให้คนอื่นนำผลงานไปใช้ได้ และ “CC BY-NC-ND” ถือว่าเป็น **หนึ่งในเงื่อนไขที่เข้มงวดที่สุด**

Creative Commons license ควร **เขียนให้ครบ** เช่น [CC BY], [CC BY-SA], [CC BY-NC-ND] ฯลฯ

ตัวย่อ	ความหมาย	อนุญาตให้ทำอะไร
BY (Attribution)	ต้องให้เครดิตเจ้าของผลงาน	✓ ใช้ได้ถ้าใส่ชื่อผู้สร้าง
NC (Non-Commercial)	ห้ามใช้เพื่อการค้า	✗ ห้ามใช้ในงานที่มีรายได้
ND (No Derivatives)	ห้ามดัดแปลงผลงาน	✗ ห้ามแก้ไข/ตัดต่อ/แปลงเนื้อหา

ตัวอย่างการใช้งานที่ทำได้	ตัวอย่างที่ ทำไม่ได้
- นำบทความไปแชร์ในเว็บเรียนของมหาวิทยาลัย โดยระบุชื่อเจ้าของผลงาน - พิมพ์แปะไว้บนบอร์ดให้นักศึกษาอ่าน โดยไม่ตัดต่อ/ดัดแปลงใด ๆ	- ตัดต่อวิดีโอ/บทความให้สั้นลงแล้วโพสต์ใหม่ - นำไปประกอบเนื้อหาในคอร์สออนไลน์แบบเก็บเงิน - พิมพ์แจกเป็นหนังสือเรียนเพื่อจำหน่าย แม้จะให้เครดิต

ตัวอย่าง

(1) บทความออนไลน์ที่มีใบอนุญาต CC BY-NC-ND

Smith, J. (2022). *Digital literacy in the age of misinformation*. Open Knowledge Foundation.

<https://openknow.org/digital-literacy> [CC BY-NC-ND]

(2) บทความวิชาการออนไลน์ที่มีลิขสิทธิ์แบบ CC

พิชญา ชนก. (2566). *การใช้สื่อสร้างสรรค์ในห้องเรียนดิจิทัล*. ศูนย์วิจัยเพื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์.

<https://creativeedu.or.th/digital-media> [CC BY-NC-ND]

19. ภาพและตาราง

19.1 การอ้างอิง ภาพ (Image, Figure)

ตัวอย่าง

การเขียนใต้ภาพ

ภาพ 1 Infographic การรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัล, 2566)

บรรณานุกรม

เจ้าของผลงาน. (ปี). *ชื่อภาพหรือคำอธิบายภาพ [ประเภทไฟล์]*. แหล่งที่มา. URL

สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *อินโฟกราฟิกเรื่องการรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ [ไฟล์ภาพ]*.

<https://www.onlinedesafe.go.th/copyright>

World Health Organization. (2023). *Global vaccination progress [Infographic]*.

<https://www.who.int/vaccine-progress.png>

19.2 การอ้างอิง “ตาราง” (Table)

ตัวอย่างด้านล่างตาราง

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

บรรณานุกรม

ผู้จัดทำ. (ปี). ชื่อเอกสารหรือรายงาน. แหล่งเผยแพร่. URL

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565. <https://www.nso.go.th>

Pew Research Center. (2022). *Internet use in emerging economies*.

<https://www.pewresearch.org/internet2022>

แหล่งที่มา

ศูนย์นวัตกรรมการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). การอ้างอิงสารสนเทศตาม“*Publication Manual of the American Psychological Association*” (7th Edition). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2022, กุมภาพันธ์, 22). การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7th. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การเขียนบรรณานุกรม/>

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>

จริยธรรมการวิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน

1. ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือ บทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) ที่มีลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย แสดงถึงการศึกษาค้นคว้า อย่างรอบด้าน หรือเสนอแง่มุมความรู้ แนวคิด และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้ ควรมีการอ้างอิงทฤษฎีหรือ ข้อมูลจากแหล่งเอกสารที่เชื่อถือได้

2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งอื่นใดมาก่อน บทความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หากต้องการตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตก่อน ข้อความรู้ใด ๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นใด ๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ ตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และพร้อมให้การชี้แจงความเบี่ยงเบนต่าง ๆ จากกระบวนการ ตรวจสอบที่ได้รับระบุไว้

2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วง เวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ แบบปกปิดรายชื่อ (Double blinded)

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Catch ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 3.3.0.8 เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

5. หากปรากฏการประพจน์ที่จริงภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่สามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง”
3. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อหาเพื่อประสงฆ์ให้สอดคล้องกับผลสรุป
4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 3.3.0.8 ของวารสาร
5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่าง ๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบส่งบทความออนไลน์ ThaiJo 3.3.0.8 หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบและให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
6. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ โดยไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมินที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่น ๆ”

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พิสูจน์อักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ชญาณุตม์ บุญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์สุกัญญา ทองแห้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์สุภาสินี คุ่มไพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์กุลภัสสรณ์ สุโนนทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมีใช้ความรับผิดชอบของวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี บทความที่ดีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่น ๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา